

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

**Spoločný program rozvoja obcí Dunajov, Klubina, Lutiše, Nová Bystrica,
Radôstka, Stará Bystrica, Zborov nad Bystricou a mesta Krásno nad Kysucou**

**„Existujú len dva spôsoby, ako prežiť svoj život. Jeden je, akoby nič nebolo
zázrakom. A druhý, akoby zázrakom bolo všetko.“**

Albert Einstein

Spracovateľ: Regionálna rozvojová agentúra Kysuce, 2022

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

OBSAH

ÚVOD	4
VÝZNAM PHSR	4
1. ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA 2022+	7
1.1 Charakteristika obcí združených v Mikroregióne Bystrická dolina	9
1.2 Demografický vývoj Mikroregiónu Bystrická dolina	13
1.2.1 Demografický vývoj v obciach mikroregiónu	13
1.2.2 Prognóza demografického vývoja Slovenska	31
1.2.3 Prognóza vývoja počtu obyvateľov Mikroregiónu Bystrická dolina	32
1.2.4 Národnostná, náboženská a vzdelanostná štruktúra mikroregiónu	37
1.3 Životné prostredie mikroregiónu	40
1.3.1 Geologické, geomorfologické a pedologické pomery mikroregiónu	40
1.3.2 Klimatické pomery na území mikroregiónu	41
1.3.3 Hydrologické pomery na území mikroregiónu	41
1.3.4 Chránené územia mikroregiónu	42
1.3.5 Flóra a fauna mikroregiónu	45
1.3.6 Kvalita životného prostredia mikroregiónu	46
1.3.7 Obehové hospodárstvo mikroregiónu	49
1.4 Ekonomika a jej vývoj v Mikroregióne Bystrická dolina	52
1.4.1. Miera nezamestnanosti a štruktúra EAO mikroregiónu	54
1.4.2 Trh práce a podmienky na podnikanie v Mikroregióne Bystrická dolina	57
1.5 Identita a sebestačnosť Mikroregiónu Bystrická dolina	59
1.5.1 Kultúra na území mikroregiónu	59
1.5.2 Cestovný ruch na území Mikroregiónu Bystrická dolina	61
1.6 Sociálna stabilita Mikroregiónu Bystrická dolina	71
1.6.1 Sociálne služby na území mikroregiónu	71
1.6.2 Bývanie a služby občanom mikroregiónu	75
1.7 Infraštruktúra Mikroregiónu Bystrická dolina	77
1.7.1 Dopravná infraštruktúra mikroregiónu	77
1.7.2 Technická infraštruktúra mikroregiónu	81
1.7.3 Vodovod na území Mikroregiónu Bystrická dolina	85
1.7.4 Kanalizačná sieť na území Mikroregiónu Bystrická dolina	86

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

1.8 Školstvo na území Mikroregiónu Bystrická dolina	87
1.9 Územné plánovanie samosprávnych jednotiek mikroregiónu	89
1.10 Analýza vonkajšieho prostredia Slovenskej republiky	90
2. SWOT	91
3. STRATEGICKÁ ČASŤ	91

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

ÚVOD

V súvislosti s novým programovým obdobím Európskej únie na roky 2021 - 2027 je nevyhnutné aktualizovať základné programové dokumenty, prostredníctvom ktorých je možné čerpať finančné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov na podporu rozvojových projektov a aktivít.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec, mesto nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie. Je to programový dokument, spracovaný na základe zákona č. 539/ 2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Program je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami sociálneho a ekonomického rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Mikroregiónu Bystrickej Doliny je v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnom rozvojom pláne a v súlade s metodikou na vypracovanie príslušného programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja pre obce a mestá na roky 2014 - 2022.

VÝZNAM PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHSR) Mikroregiónu Bystrickej doliny (MBD) je základným výkonným a programovým dokumentom na úrovni mikroregiónu v rámci partnerstva lokálnej samosprávy, podnikateľského sektora a mimovládnych organizácií z území obcí a miest. PHSR MBD 2022+ je motivované potrebou koncepčného cieľavedomého a transparentného riadenia a rozhodovaniach samosprávnych orgánov v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja Mikroregiónu Bystrickej doliny.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja:

- navrhuje systematickú a funkčnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja mikroregiónu zameranú na realizáciu všestranného ekonomického a sociálneho rozvoja,
- čerpá najmä zo znalosti miestnych aktérov a odborníkov, ktorí najlepšie poznajú miestne problémy, potreby a rozvojové možnosti obcí združených v mikroregióne,
- umožňuje partnerom spoluúčasť na programovaní, realizácii a kontrole stratégie ekonomického a sociálneho rozvoja obcí združených v mikroregióne,
- pomáha zvyšovať všeobecné povedomie o potrebách obcí a celého mikroregiónu.

A) Potrebu zabezpečenia PHSR ustanovuje zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z., ktorý ukladá obciam (mestám) povinnosť spracovať Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej len PHSR) ako nástroja, pomocou ktorého sa uskutočňuje podpora regionálneho rozvoja. PHSR sa spracováva spravidla na 7 rokov s dlhodobým výhľadom na 10 - 14 rokov. PHSR koncepčne, systémovo analyzuje a určuje budúcnosť rozvoja spolu s činnosťami, investičnými projektmi so zdrojovým krytím na jej zabezpečenie. Vytvára rámec, ktorého naplnenie bude zárukou, že PHSR nebude zbytočne rozsiahlym a len popisným zoznamom nereálnych zámerov (zoznamom vecí, na ktoré obce a mestá nemajú peniaze), ale skutočným strategickým rozvojovým dokumentom s cieľom dosiahnuť rast životnej úrovne na konkrétnom území.

B) Je dôležitou podmienkou pre získavanie externých zdrojov, napríklad z EÚ, štátneho rozpočtu a pod., nakoľko možnosť žiadať o nenávratný finančný príspevok z týchto zdrojov je podmienená dokladovaním súladu projektového zámeru s prioritami schváleného PHSR daných obcí či miest.

C) Je nástrojom zachovávaní kontinuity rozvojových zámerov obcí a miest a efektívneho využívania vlastných zdrojov a potenciálu.

Účelom PHSR je vytvorenie rozvojového programu územia (obce, mesta), ktorý vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jeho obyvateľov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne. Cieľom PHSR je spracovanie takého súhrnu cieľov a opatrení, ktoré napomáhajú zabezpečeniu trvalo udržateľného rozvoja územia (obce, mesta), a ktoré smerujú k uspokojovať potreby súčasnej generácie bez toho, aby ohrozil možnosti uspokojovania potrieb budúcich generácií.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Mikroregión Bystrická dolina má na svojom území značný potenciál a veľmi dobrú geografickú polohu s autonómnym postavením. Má viacero silných stránok, ktoré už v tomto období vplývajú na jeho ďalší rozvoj.

V záujme ďalšieho postupu pri skvalitňovaní života v obciach, ktoré sú súčasťou Mikroregiónu Bystrická dolina, je potrebné popísať ich súčasnú východiskovú pozíciu, analyzovať jednotlivé oblasti života, stanoviť možnosti a príležitosti, definovať strategickú víziu, zámery, ciele a konkrétne aktivity, ktoré v krátkodobom, strednodobom i dlhodobom horizonte vytvoria podmienky na ďalší rozvoj Mikroregiónu Bystrická dolina.

V roku 2021 začalo nové programové obdobie Európskej únie, ktoré sa skončí v roku 2027. PHSR je nástrojom na plánovanie a prípravu územia pre využitie týchto externých zdrojov pre svoj rozvoj. V tomto programovom období môžu obce a ostatné subjekty využívať financovanie na **päť cieľov politiky súdržnosti**:

1. Inteligentnejšia Európa – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva;
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa;
3. Prepojenejšia Európa – mobilita a regionálna prepojitelnosť IKT;
4. Sociálnejšia Európa – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.
5. Európa bližšie k občanom – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

PHSR Mikroregiónu Bystrická dolina na roky 2022 + stanovuje vízie a strategické ciele, navrhuje konkrétne aktivity pre ich dosiahnutie, uvádza merateľné ukazovatele a určuje opatrenia v oblasti: vzdelávania, kultúry, športu, voľného času a mládeže, sociálnych služieb a zdravotníctva, bývania a služieb občanom, bezpečnosti a poriadku, marketingu, cestovného ruchu a ekonomického rozvoja, dopravy a technickej infraštruktúry, životného prostredia a samosprávy. Na základe vytvoreného dokumentu je možné programovať územný a integrovaný rozvoj trvalo udržateľným spôsobom, pripraviť územie obcí, mesta a budovať jeho kapacity pre absorpciu nových technológií, služieb a rôznych ponúk a príležitostí pre zvýšenie kvality života obyvateľov na území obcí a mesta združených v Mikroregióne Bystrická dolina.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1. ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA 2022+

Vzhľadom na svoju veľkosť je Mikroregión Bystrická dolina úzko spätý so svojím okolím a z veľkej časti aj od neho závislý. Obce a mesto, ktoré sú združené v Mikroregióne Bystrická dolina, nemôžu presadzovať individuálny prístup k regionálnemu rozvoju, ale musia dôkladne analyzovať svoje prostredie a plánovať svoj rozvoj v súlade s obmedzeniami a možnosťami okolia.

Mikroregión Bystrická dolina je záujmové združenie, ktoré založili obce, Klubina, Lutiše, Nová Bystrica, Radôstka, Stará Bystrica, Zborov nad Bystricou, ktoré vzniklo zápisom do registra záujmových združení v roku 2003. Neskôr sa členmi mikroregiónu stali aj obec Dunajov a mesto Krásno nad Kysucou. Hlavným cieľom založenia mikroregiónu je vyvíjanie činností, ktoré majú za cieľ zaktivizovanie regionálnej spolupráce a rozvoj regiónu na územiach združených obcí Bystrickej doliny v oblastiach: územného plánovania, výstavby a rozvoja infraštruktúry, miestnej a mestskej dopravy a komunikácií, životného prostredia a ekológie, hospodárstva, obchodu, priemyslu a malého a stredného podnikania, poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a potravinárstva, cestovného ruchu a turistiky, školstva, mládeže a športu, kultúry, osvedy a záujmových združení, prevencie a likvidácie následkov živelných pohrôm a starostlivosti o zdravie a bezpečnosť obyvateľov. Bystrická dolina sa pýši bohatými prírodnými, kultúrnymi a historickými hodnotami.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA
NA ROKY 2022+

Tabuľka 1: Základná charakteristika obcí združených v Mikroregióne Bystrická dolina

	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
k 31. decembru 2021									
Kód obce / mesta	509183	509221	509248	517763	509311	509396	509477	509531	-
Názov okresu	Čadca	Čadca	Čadca	Žilina	Čadca	Čadca	Čadca	Čadca	-
Názov kraja	Žilinský	Žilinský	Žilinský	Žilinský	Žilinský	Žilinský	Žilinský	Žilinský	-
Štatút obce / mesta	obec	obec	mesto	obec	obec	obec	obec	obec	-
PSČ obce / mesta	023 02	023 04	023 02	013 05	023 05	023 04	023 04	023 03	-
Prvá písomná zmienka o obci / meste (rok)	1 598	1 662	1 325	1 662	1 662	1 662	1417	1 635	-
Nad. výška v m n. m.	373	455	384	560	526	487	484	419	-
Celková výmera úze- mia obce [m ²]	6 062 470	15 573 710	27 770 029	20 08 1801	125 254 584	13 171 861	36 908 598	18 708 718	263 531 771
Počet obyv. obce / mesta	1 117	533	6 616	758	2 631	796	2 765	2 191	17 407
Hustota obyv. na km ²	185,82	34,35	239,32	37,82	21,2	60,51	74,58	117	96,33

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.1 Charakteristika obcí združených v Mikroregióne Bystrická dolina

Obec Dunajov leží na oboch brehoch rieky Kysuca, v nadmorskej výške 373 m. Svojou rozlohou a počtom obyvateľov sa radí medzi menšie obce. Poloha obce je výhodná, nakoľko je vzdialená od okresného mesta Čadca 13,5 km a od krajského mesta Žilina 17,8 km.

Je to obec v okrese Čadca, ktorá vznikla v 2. pol. 16. stor. (1582) na území budatínskeho panstva. História Dunajova siaha až do čias veľkomoravskej doby, čo dokazujú aj kostrové náleziská z tohto obdobia. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1598. Koncom 18. a začiatkom 19. stor. nedostatok úrodnej pôdy viedol v obci k vzniku remesiel, a to hlavne drotárstva a k vystaľovalectvu. Hospodárske oživenie nastalo, keď sa vybudovala košicko-bohumínska železnica. Táto železnica umožnila rýchlu a lacnú dopravu. Počas druhej svetovej vojny v SNP, v bojoch pri Strečne a pri Vrátkach bojovali viacerí obyvatelia Dunajova. Na počesť deviatich zavraždených rukojemníkov, ktorí boli zavraždení počas bojov 8. septembra 1944 bol na Skačkove postavený pomník z prírodného kameňa.

Obec Klubina susedí s obcami Stará Bystrica, Zborov nad Bystricou a obcou Oščadnica. Obec Klubina leží na styku Kysuckých vrchov a Slovenských Beskyd v doline rieky Bystrica. V katastrálnom území obce sa nachádza národná prírodná rezervácia s najvyšším vrcholom Kysúc - Veľká Rača. Obec je jedna z najstarších obcí bystrickej doliny. Nadmorská výška obce Klubina je 455 m. Jej územie bolo osídlené už v slovanskej dobe (nález veľkomoravskej mohyly). V roku 1417 sa v listine označujúcej hranice Krásna nad Kysucou spomínajú názvy Csernatín, Bisztrica, aj potok Klubina. Môžeme predpokladať, že už v tomto čase existovalo rozptýlené osídlenie, ktoré neskôr prerástlo do vzniku obce. V roku 1535 v súpise majetku strečnianskeho panstva sa spomína osada Klubina na Bystrici, ktorá vznikla valašskou kolonizáciou. Prvý písomný záznam o obci je z roku 1662. Do tohto termínu bola obec charakterizovaná skôr ako salaš a pastvisko. Od konca 17. storočia pravdepodobne existovala v Klubine sklárň. Sklársky piesok sa doloval v lokalitách okolo vrchu Skalka. V Klubinskej doline sa páľilo i drevené uhlie (názvy Pálenica, Uhlisko). Koncom 19. storočia bola postavená polyfunkčná stavba - vodný mlyn a pila. V suteréne sú umiestnené hnané zariadenia, gater, mlynica, výroba šindľov a osievanie obilia. Objekt je v súčasnosti umiestnený v Múzeu kysuckej dediny vo Vychylovke. Od roku 1960 sa obec stala súčasťou okresu Čadca (do tej doby patrila k okresu Kysucké Nové Mesto).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Krásno nad Kysucou patrí medzi najmladšie mestá na území SR. Mesto je hospodárskym, kultúrnym a obchodným centrom Mikroregiónu Bystrická dolina. Leží v okrese Čadca v Žilinskom kraji.

Mesto Krásno nad Kysucou leží na sútoku riek Kysuca a Bystrica v nadmorskej výške 384 m n. m.. Rozlohou je to tretie najväčšie kysucké mesto, známe aj tým, že je bránou do Bystrickej doliny. Okrem toho ho najviac preslávil drevársky priemysel. Prvá zmienka o meste Krásno nad Kysucou pochádza z roku 1325 (spomína sa ako Krasna). Patrila žilinskému dedičnému richtárovi a potom po odstúpení dedičného richtárstva žilinskými mešťanmi mestu Žilina, potom panstvu Strečno. Do roku 1960 bolo Krásno nad Kysucou obcou v okrese Kysucké Nové Mesto. Krásno nad Kysucou získalo štatút mesta 1. septembra 2001.

Obec Lutiše leží v severnej časti Žilinského kraja, 30 km severovýchodne od Žiliny, uprostred Kysuckej vrchoviny a Národného parku Malá Fatra. Plní funkciu nestrediskového sídla vyššieho významu s poľnohospodárskou funkciou. Stred obce dosahuje nadmorskú výšku 560 m n. m., pričom pahorkatinný, vrchovinný až hornatý chotár dosahuje nadmorskú výšku 520 až 950 m nad morom. Vznik obce a jej vývoj je však úzko spätý s bystrickým regiónom. Lutiše spájaj bystrický región s terchovským a varínskym prostredníctvom spoločného dialektu, folklóru a spôsobu života. Obec vznikla kopaničiarskym osídľovaním hlavne zo Starej Bystrice.

Obec Nová Bystrica po zlúčení so zatopenými obcami Harvelka a Riečnica patrí rozlohou medzi najväčšie obce na Slovensku. Rozprestiera sa v nadmorskej výške od 490 do 1226 m n. m.. V zátopovej oblasti je vybudovaná vodárenská nádrž Nová Bystrica, ktorá zásobuje pitnou vodou okresy Čadca, Kysucké Nové Mesto a Žilina. Prvá písomná správa o obci je z roku 1662. Pôvodní obyvatelia osídlili územie v 13. - 15. stor. v čase valašskej kolonizácie. Obyvateľstvo sa zamestnávalo pltníctvom, poľnohospodárstvom, tkáčstvom, výrobou dreveného riadu, prácou na pílach a drotárstvom. V 19. storočí sa časť obyvateľstva vysťahovala do Banátu a Slavónie. Vznikom prvej Československej republiky sa život v obci v podstate nezmenil. Ľud v obci naďalej trel biedu, trpel hladom, nemal zamestnanie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNu BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Nádejou na lepší život bolo vysťahovalectvo za prácou do Ameriky. Biedu na Kysuciach zastihla 2. svetová vojna, ktorá bola najhoršia v dejinách ľudstva. Takmer 6 týždňov prebiehali na rozhraní obcí Nová Bystrica a Stará Bystrica boje medzi sovietskymi vojakmi a nemeckou armádou. V osade Vychylovka bolo v roku 1974 zriadené Múzeum kysuckej dediny. V roku 1980 boli k obci pripojené obce Harvelka a Riečnica, v ktorých chotároch sa počítalo so zátopou pri výstavbe vodnej nádrže. Výstavba bola začatá v roku 1983 a ukončená v roku 1989.

Obec Radôstka patrí medzi najmenšie obce okresu Čadca s počtom obyvateľov 796 a rozlohou 1 300 ha. Územie obce sa rozprestiera v nadmorskej výške 487 m n. m.. Obec Radôstka sa nachádza na severe medzi obcami Stará Bystrica a Lutiše. Vzdušnou čiarou sa dotýka v neprístupnom teréne aj hraníc obce Lodno. Leží v severnej časti Kysuckých vrchov v doline Lutišského potoka. V chotári sú roztrúsené nesúvislé lesy. Vyčlenila sa ako samostatná dedina z chotára obce Stará Bystrica v prvej polovici 17. stor.. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1662. Koncom 19. stor. sa časť obyvateľov vysťahovala do Slavónie. Obyvateľstvo obce Radôstka sa zaoberalo pastierstvom, neskôr popri poľnohospodárstve sa živilo furmankou, domácimi remeslami a sezónnymi prácami.

Obec Stará Bystrica sa nachádza v severozápadnej časti Slovenska pri hraniciach s Poľskom v Kysuckom Podolí na sútoku Kysuce, na rozhraní Kysuckých Beskyd a Kysuckej vrchoviny v okrese Čadca. Nadmorská výška obce je 484 m n. m.. Prvá písomná zmienka o Starej Bystrici je z roku 1417. V 16. storočí nastalo valašské osídľovanie Starej Bystrice. Prvý známy kostol, postavený v roku 1667, bol zasvätený sv. Michalovi. V roku 1767 tu bola založená jediná železiareň v Trenčianskej župe. Železná ruda sa ťažila pod vrchom Bobovec. Za zmienku stojí spomenúť aj tehelnú v Salajni, ktorú vlastnil barón Sina. Vyrábala kvalitné tehly a škridle so značkou BS (barón Sina). Sina vlastnil aj skláreň na Klubine, výrobu dreveného uhlia, garbiareň na výrobu kože a vodný mlyn pri Hámri. V roku 1892 bol postavený nový kostol, ktorý stojí dodnes. Druhá svetová vojna sa dejín Starej Bystrice dotkla ešte väčšími než prvá. Na pamiatku prežitia nástrah druhej svetovej vojny bol postavený Kríž vďaka v Senkove. Každoročne sa tu konajú ďakovné bohoslužby.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obec Zborov nad Bystricou leží v malebnom prostredí údolia rieky Bystrica na styku Kysuckých Beskýd a Kysuckých vrchov v nadmorskej výške 419 m n. m. Prvá písomná zmienka označujúca obec termínom „Sbor“ z roku 1635 značí prítomnosť kresťanského kostola, ktorého pravdepodobná lokalizácia je kladená na vrch Hájnica medzi Zborovom a Krásnom. Iný výklad tohto slova so staroslovan-skými znakmi môže znamenať „spor“, ktorého súčasťou sa stávala obec pomerne často. Od svojho vzniku patril Zborov pod správu panstva Strečno, len v roku 1662 sa krátko stal majetkom mesta Žilina. Po rozdelení panstva Strečno, koncom 18. storočia, sa stal súčasťou panstva Bytča - Strečno a majetkom rodu Esterházióvcov. O osamostatnenie musela obec bojovať tak-tiež v cirkevnej oblasti. Pôvodne patrila pod správu farnosti v Starej Bystrici, neskôr po vzniku krasňanskej farnosti v roku 1789 pod správu farnosti Krásno nad Kysucou. Paradoxom je sku-točnosť, že Obec Zborov nad Bystricou mala už svoj kostol postavený v roku 1971, no napriek tomu sa jej podarilo osamostatniť až v roku 1996.

Vzdialenosť obce od okresného mesta Čadca je 12,8 km a od krajského mesta Žilina 30 km. Cez obec prechádza cyklotrasa začínajúca v Krásne nad Kysucou a končiaca v múzeu vo Vychylovke. Z Krásna nad Kysucou tiež vedie po hrebeni červená turistická značka cez Hájnicu, Šlapkov a Matúšov vrch až na Klubinu s peknými výhľadmi do oboch dolín a to Krasňanskej a Bystrickej. V Obci Zborov nad Bystricou sa nachádza aj náučno-turistický chodník so štyrmi zastaveniami. V poslednom štvrtom zastavení je tzv. Hladná voda (studnička), ktorá je známa svojím liečivým prameňom.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNŮ BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.2 Demografický vývoj Mikroregionu Bystrická dolina

Demografický vývoj významne ovplyvňuje fungovanie celej spoločnosti, preto sa štúdiu demografických procesov venuje veľká pozornosť. Kvalifikované rozhodovanie v oblasti ekonomiky, sociálnych vecí, zamestnanosti, školstva, zdravotníctva, bytovej výstavby sa nemôže zaobiť bez kvalifikovaných, vhodne štruktúrovaných, variantných a pohotových demografických informácií.

Význam demografických informácií zvyšuje súčasná spoločenská situácia, keď súčasťou spoločenských zmien sú aj zásadné zmeny v reprodukčnom správaní obyvateľstva. Dôsledkom týchto zmien sú zmeny v prírastkoch a štruktúre obyvateľstva, mení sa aj štruktúra rodín a domácností. Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra a počet obyvateľov každej obce predstavuje jeden z najdôležitejších aspektov rozvoja obce. Od počtu obyvateľstva závisí napr. výška podielových daní a taktiež spotreba po tovaroch a službách, čo ovplyvňuje podnikateľské prostredie v každej obci.

1.2.1 Demografický vývoj v obciach mikroregionu

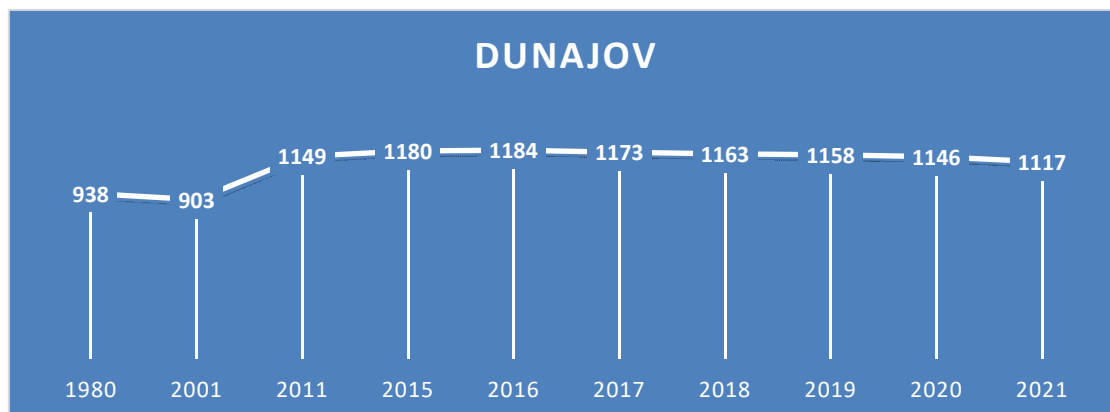
Obec Dunajov

Obec Dunajov sa svojou rozlohou a počtom obyvateľov radí medzi menšie obce. Na jej území v roku 2021 žilo 1117 obyvateľov, z nich je 586 žien a 531 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 32 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v roku 2021 dosiahla 184,24 obyvateľov/km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 189,52 obyvateľov/km². Priemerný vek obyvateľov obce Dunajov dosiahol v roku 2001 hodnotu 36,80, no v roku 2011 dosiahol hodnotu na úrovni 35,18 a v roku 2021 hodnotu 39,41.

Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Dunajov má stabilný vývoj.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓN BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Dunajov

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Štruktúra obyvateľstva je jedným z najvýznamnejších demografických ukazovateľov, ktorý poukazuje na zloženie obyvateľstva podľa jednotlivých výberových kritérií. Štruktúra obyvateľstva podľa vekových kategórií znamená rozdelenie štatistického súboru obyvateľstva v závislosti od veku na základe troch hlavných kritérií a to na vekové skupiny podľa produktivity, základné vekové skupiny podľa reprodukčnosti a hlavné vekové skupiny.

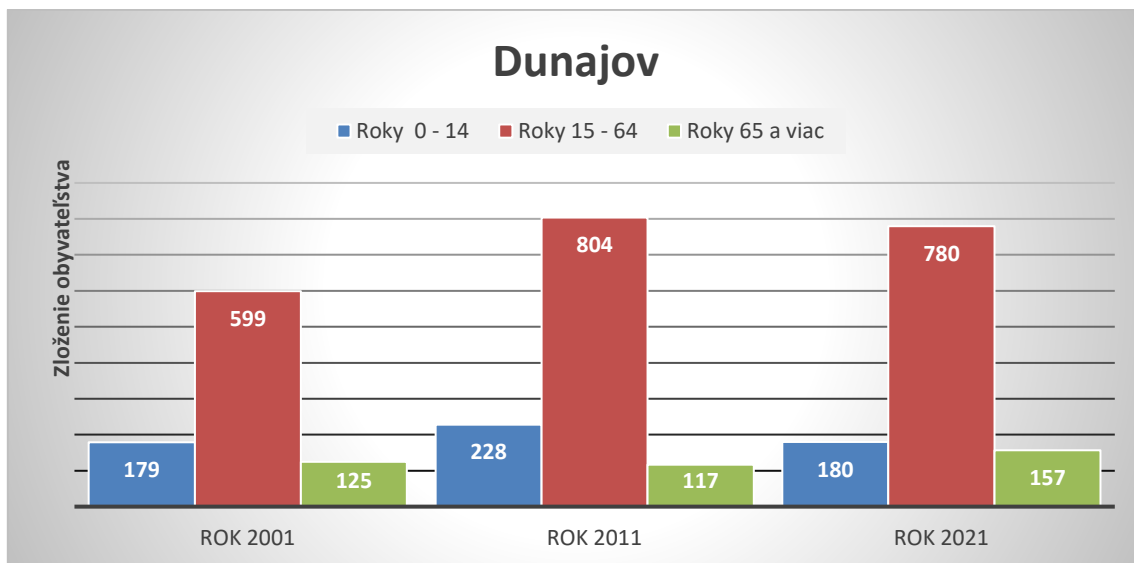
Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože obec Dunajov mala v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (16,11 %, t. j. 180) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (14,06 %, t. j. 157) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v obci v počte 69,83 %, t.j. 780 obyvateľov. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Obyvateľov v predproduktívnom veku v obci Dunajov v roku 2001 bolo 20 %, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 16,11 %. Obyvateľov v produktívnom veku v roku 2001 bolo 66%, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 69,83 %. Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Dunajov v poproduktívnom veku 14 %, v roku 2021 to bolo 14,06 %.

Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol o 181. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov obce Dunajov v produktívnom veku o 3,83 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci hodnotu 69,83%, v roku 2021 stúpol na hodnotu 87,22 %. Index starnutia Slovenskej republiky v roku 2021 bol 108,27%.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓN BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 2: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Dunajov

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické aj grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom detí - obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Dunajov.

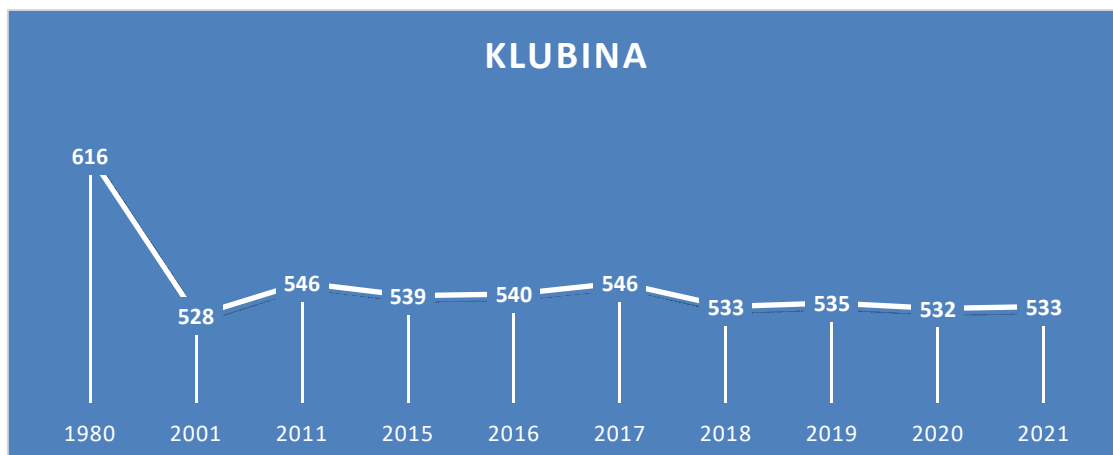
Obec Klubina

Obec Klubina, jedna z najstarších obcí bystrickej doliny, leží na styku Kysuckých vrchov a Slovenských Beskýd v doline rieky Bystrica. Svojou rozlohou a počtom obyvateľov sa radí medzi menšie obce.

Na jej území v roku 2021 žilo 533 obyvateľov, z nich bolo 268 žien a 265 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 13 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 34,22 obyvateľov / km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 35,05 obyvateľov / km². Priemerný vek obyvateľov obce Klubina dosiahol v roku 2001 hodnotu 37,1. V roku 2011 hodnota priemerného veku v obci Klubina dosiahla úroveň 37,58 a v roku 2021 38,2. Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Klubina má stabilný vývoj.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 3: Vývoj počtu obyvateľov obce Klubina

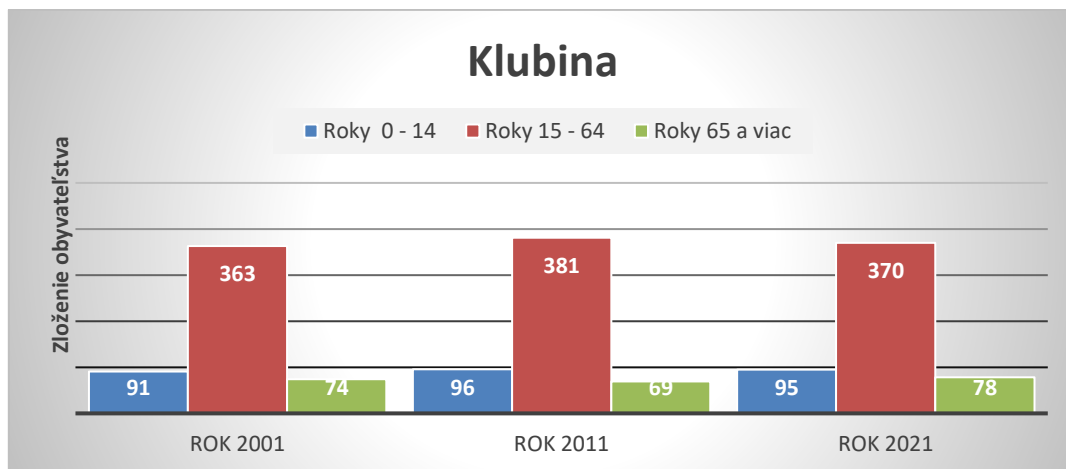
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože obec Klubina mala v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (17,82%, t. j. 95) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (14,63%, t. j. 78) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v obci v počte 69,42 %, t.j. 370 obyvateľov. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Klubina v poproduktívnom veku 14,0% (74 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 14,63 % (78 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku bolo v obci Klubina v roku 2001 17 % - 91 obyvateľov, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 17,82 % - 95. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 69 %, t.j. 363 obyvateľov a v roku 2021 v počte 69,42 %, t.j. 370. Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 7. V rozmedzí týchto rokov teda badáme ustálený počet obyvateľov obce Klubina v produktívnom veku o 7,5 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci Klubina hodnotu 81,3%, v roku 2021 stúpol na hodnotu 82,1%.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 4: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Klubina

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Klubina.

Mesto Krásno nad Kysucou

Krásno nad Kysucou je najmladšie mesto na území Slovenskej republiky ležiace na sútoku riek Kysuca a Bystrica, je známe aj tým, že je bránou do Bystrickej doliny.

Na jeho území v roku 2021 žilo 6 616 obyvateľov, z nich bolo 3 328 žien a 3 288 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 289 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v meste v roku 2021 bola 238,27 obyvateľov / km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 248,65 obyvateľov / km².

Priemerný vek obyvateľov mesta Krásno nad Kysucou dosiahol v roku 2011 hodnotu 36,7 v roku 2021 hodnotu 40,32. Na základe údajov zo ŠÚSR môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov mesta Krásno nad Kysucou má mierne klesajúci vývoj.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNu BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 5: Vývoj počtu obyvateľov mesta Krásno nad Kysucou

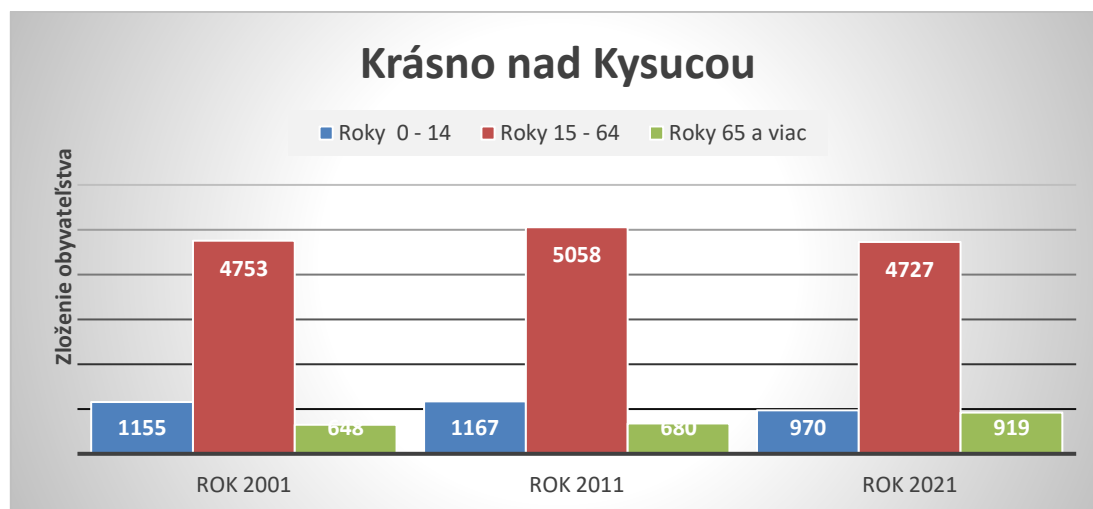
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v meste podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože mesto Krásno nad Kysucou malo v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (14,66 %, t. j. 970) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (13,89 %, t. j. 919) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v meste v počte 71,45 %, t.j. 4727 obyvateľov. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v meste Krásno nad Kysucou v poproduktívnom veku 9 % (648 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 13,89 % (919 obyvateľov). Obyvatel'ov v predproduktívnom veku bolo v meste Krásno nad Kysucou v roku 2001 22 % - 1 551, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 14,66 % - 970. Produktívne obyvateľstvo mesta bolo v roku 2001 zastúpené v počte 68 %, t.j. 4753 a v roku 2021 v počte 71,45 %, t.j. 4727 obyvateľov. Rozdiel obyvateľov mesta v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 26. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov mesta Krásno nad Kysucou v produktívnom veku o 3,45 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v meste hodnotu 41,78 %, v roku 2021 narástol v meste Krásno nad Kysucou na hodnotu 90,74 %.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓN BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 6: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín mesta Krásno nad Kysucou

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozvoľné klesanie počtu obyvateľov mesta krásno nad Kysucou a ich postupné starnutie. Tento trend je pozvoľný a zatiaľ je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v meste Krásno nad Kysucou.

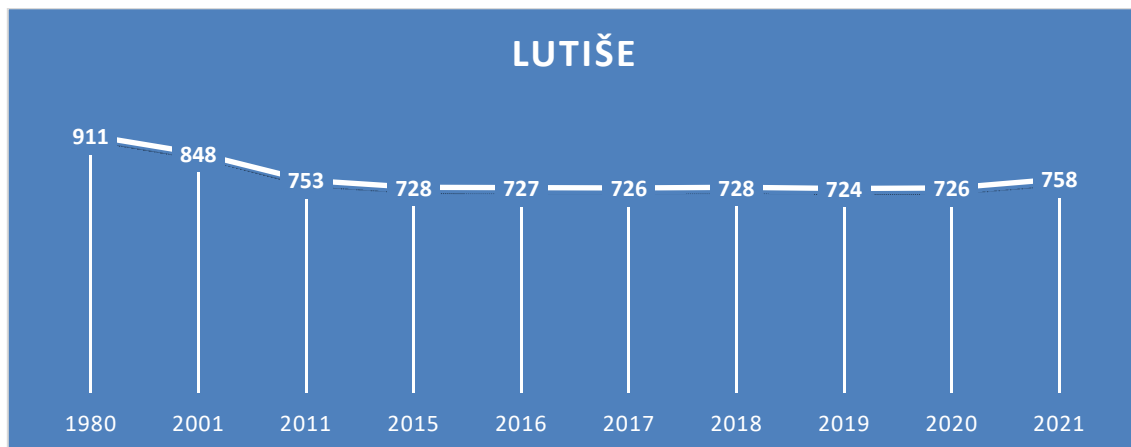
Obec Lutiše

Obec Lutiše leží v severnej časti Žilinského kraja, 30 km severovýchodne od Žiliny, uprostred Kysuckej vrchoviny a Národného parku Malá Fatra.

Na jej území v roku 2021 žilo 758 obyvateľov, z nich bolo 355 žien a 403 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 prírastok o 15 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 37,74 obyvateľov / km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 37,49 obyvateľov / km². Priemerný vek obyvateľov obce Lutiše dosiahol v roku 2011 hodnotu 37,26 a v roku 2021 hodnotu 39,67. Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Lutiše má stabilný vývoj.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓN BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 7: Vývoj počtu obyvateľov obce Lutiše

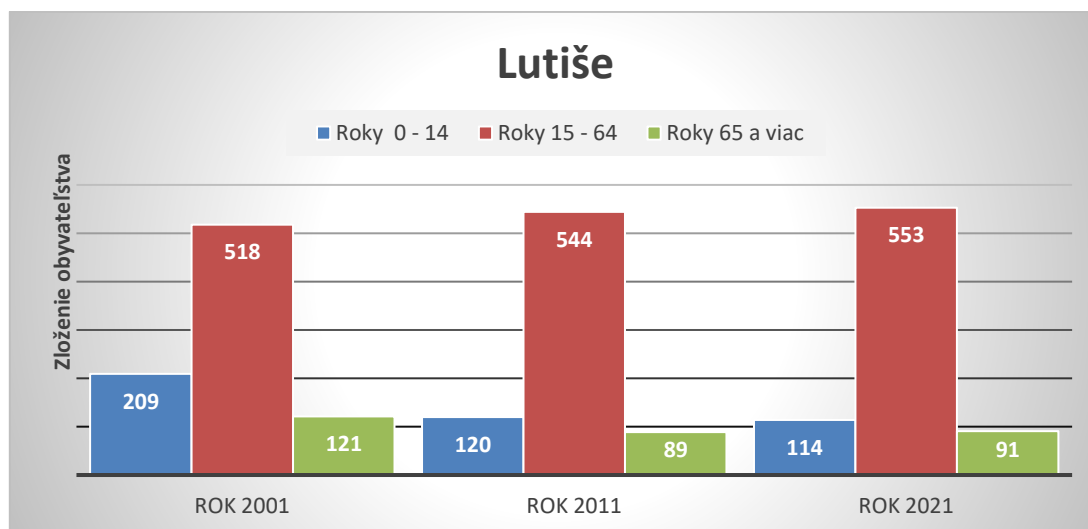
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože obec Lutiše mala v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (15,04 %, t. j. 114) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (12 %, t. j. 91) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v obci v počte 72,95 % t.j. 553. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Lutiše v poproduktívnom veku 14 % (121 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 12 % (91 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku bolo v obci Lutiše v roku 2001 25,0 % - 209, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 15,04 % - 114. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 61%, t.j. 518 a v roku 2021 v počte 72,95 %, t.j. 553 obyvateľov. Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 35. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov obce Lutiše v produktívnom veku o 11,95 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci Lutiše hodnotu 57,89 %, v roku 2021 stúpol na hodnotu 79,82 %.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓN BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 8: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Lutiše

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Lutiše.

Obec Nová Bystrica

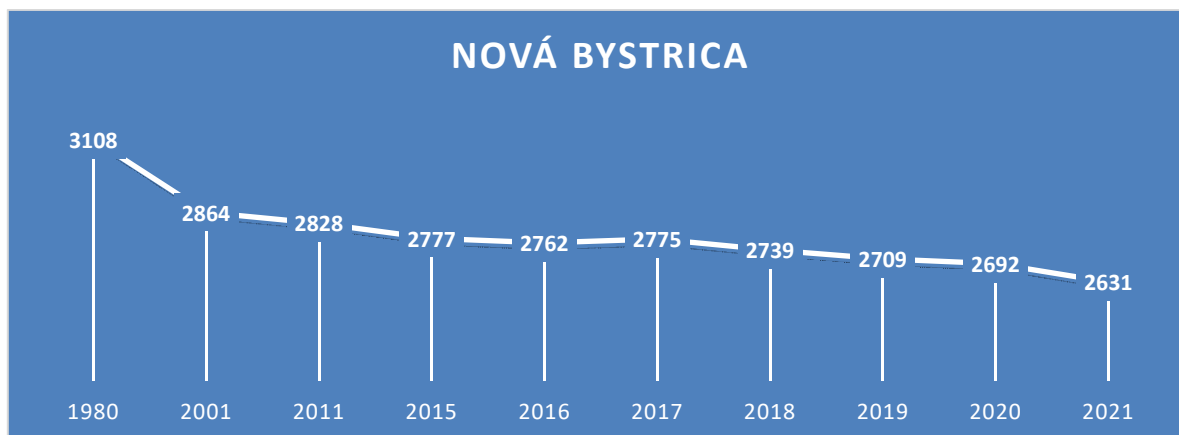
Obec Nová Bystrica po zlúčení so zatopenými obcami Harvelka a Riečnica patrí rozlohou medzi najväčšie obce na Slovensku. V zátopovej oblasti bývalých obcí je vybudovaná vodárenská nádrž Nová Bystrica.

Na jej území v roku 2021 žilo 2 631 obyvateľov, z nich bolo 1 276 žien a 1 355 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 197 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 21 obyvateľov/km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 22,58 obyvateľov/km². Priemerný vek obyvateľov obce Nová Bystrica dosiahol v roku 2011 hodnotu 36,76 a v roku 2021 hodnotu 40,76.

Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Nová Bystrica má klesajúci charakter.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 9: Vývoj počtu obyvateľov obce Nová Bystrica

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

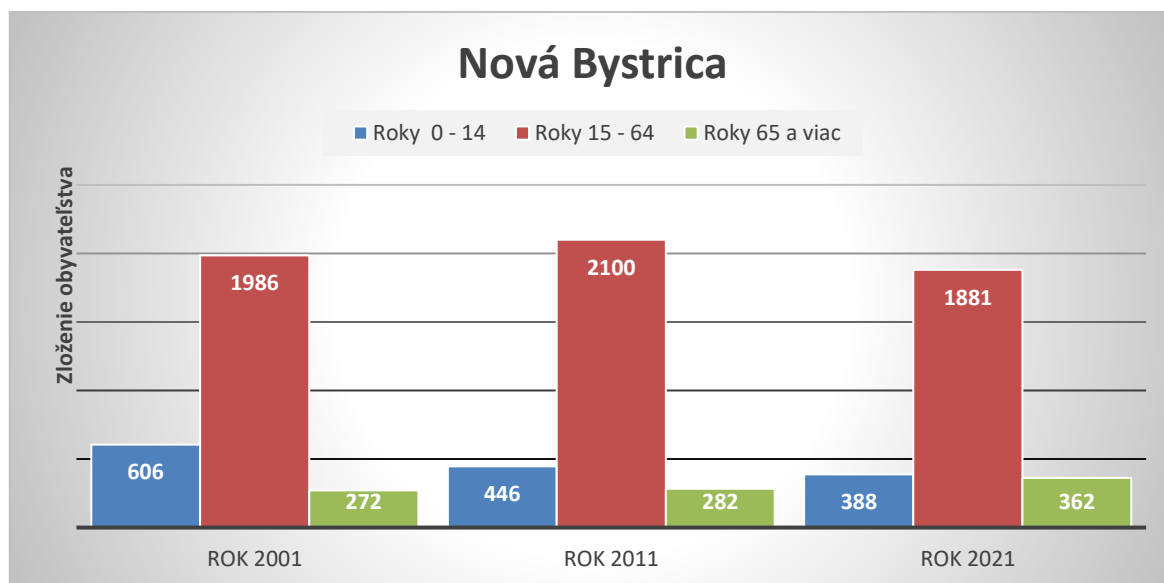
Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože obec Nová Bystrica mala v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (14,375%, t.j. 388) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (13,76 %, t.j. 362) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2014 zastúpení v obci v počte 71,49 %, t.j. 1881. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Nová Bystrica v poproduktívnom veku 9 % (272 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 13,76 % (362 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku v obci Nová Bystrica v roku 2001 bolo 21 % - 606, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 14,375% - 388. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 69 % - 1986 obyvateľov a v roku 2021 v počte 71,49 %, t.j. 1881 obyvateľov. Rozdiel absolútneho počtu obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol +105. V rozmedzí týchto rokov ale aj tak pokles % obyvateľov obce Nová Bystrica v produktívnom veku o 2,49 %.

Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci hodnotu 44,88 %, v roku 2021 narástol na hodnotu 93,3 %.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓN BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 10: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Nová Bystrica

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Nová Bystrica. Napriek tomuto pozitívnemu zisteniu je aj v tejto obci významný trend starnutia obyvateľov.

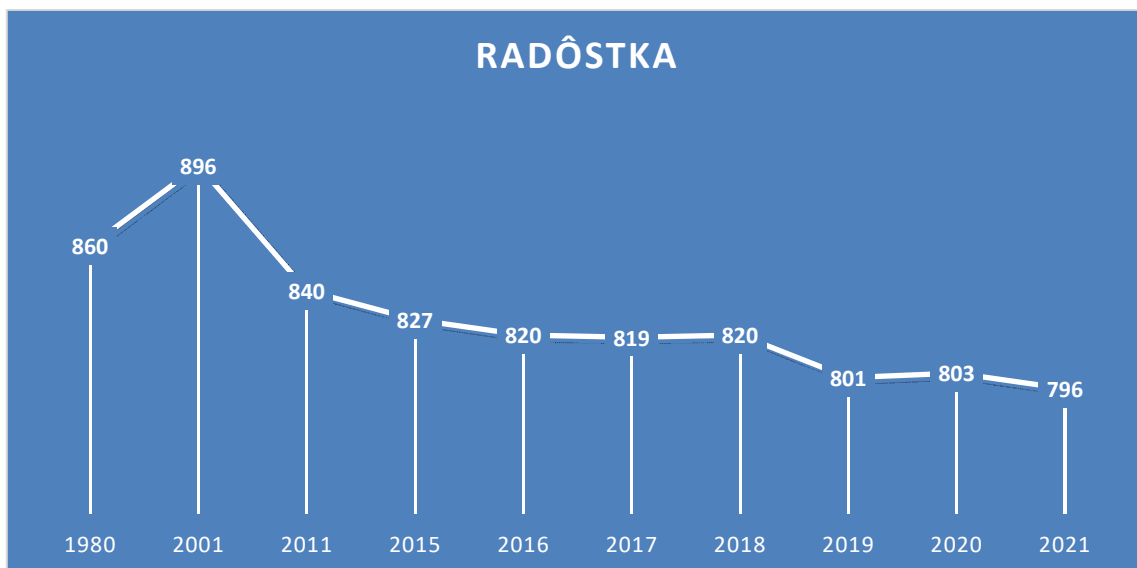
Obec Radôstka

Obec Radôstka bola jednou z posledných súčastí pôvodnej obce Bystrica, od ktorej sa odčlenila v polovici sedemnásteho storočia, pričom šlo hlavne o kopaničiarsku kolonizáciu obyvateľmi vtedy už Starej Bystrice. Na jej území v roku 2021 žilo 796 obyvateľov, z nich bolo 400 žien a 396 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 44 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 60,43 obyvateľov / km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 63,77 obyvateľov / km². Priemerný vek obyvateľov obce Radôstka dosiahol v roku 2011 hodnotu 36,3 a v roku 2021 to bolo 40,72.

Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Radôstka má mierne znižujúci sa vývoj.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNu BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Obrázok 11: Vývoj počtu obyvateľov obce Radôstka

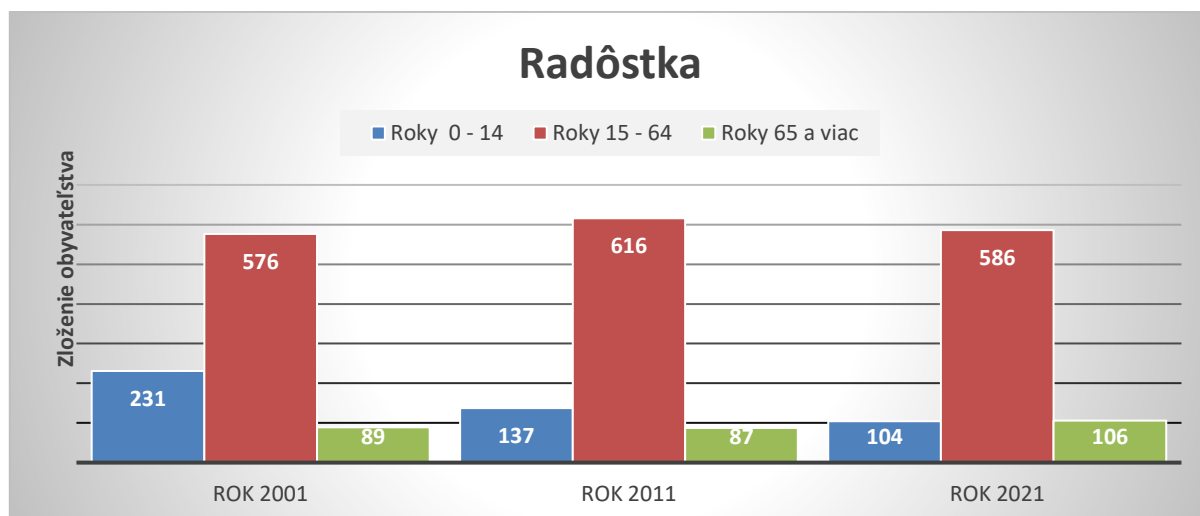
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je nepriaznivý, pretože obec Radôstka mala v roku 2021 vo svojej evidencii nižší počet detí do 14 rokov (13,06 %, t. j. 104) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (13,31 %, t. j. 106) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2014 zastúpení v obci v počte 74,1 %. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Radôstka v poproduktívnom veku 10 % (89 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 13,31% (106 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku v obci Radôstka v roku 2001 bolo 26% - 231, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 13,06 % - 104. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 64 %, t.j. 576 a v roku 2021 v počte 73,62 % t.j. 586 obyvateľov. Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 10. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov obce Radôstka v produktívnom veku o 9,62 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci hodnotu 38,52 %, v roku 2021 narástol na hodnotu 101,92 %.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓN BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 12: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Radôstka

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na negatívny trend starnutia obyvateľov obce Radôstka, ktorý je daný väčším nižším obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom pre zmenu seniorskej politiky obce Radôstka.

Obec Stará Bystrica

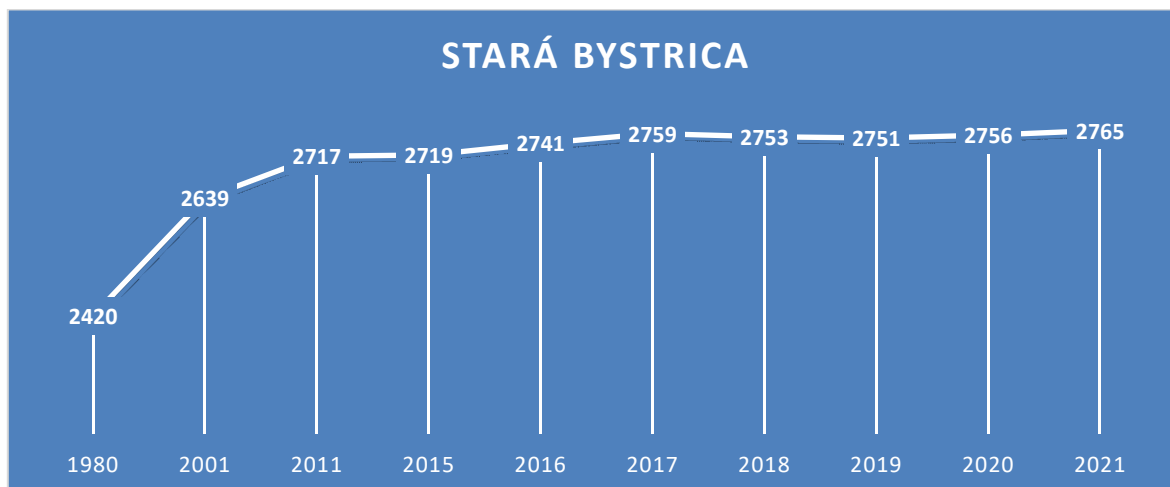
Obec Stará Bystrica sa nachádza v severozápadnej časti Slovenska pri hraniciach s Poľskom, v Kysuckom Podolí.

Na jej území v roku 2021 žilo 2 765 obyvateľov, z nich bolo 1 386 žien a 1 379 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 prírastok o 48 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 74,91 obyvateľov/km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 73,61 obyvateľov/km². Priemerný vek obyvateľov obce Stará Bystrica dosiahol v roku 2011 hodnotu 36,24, v roku 2021 hodnotu 38,92.

Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Stará Bystrica má stabilný až kladný vývoj.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 13: Vývoj počtu obyvateľov obce Stará Bystrica

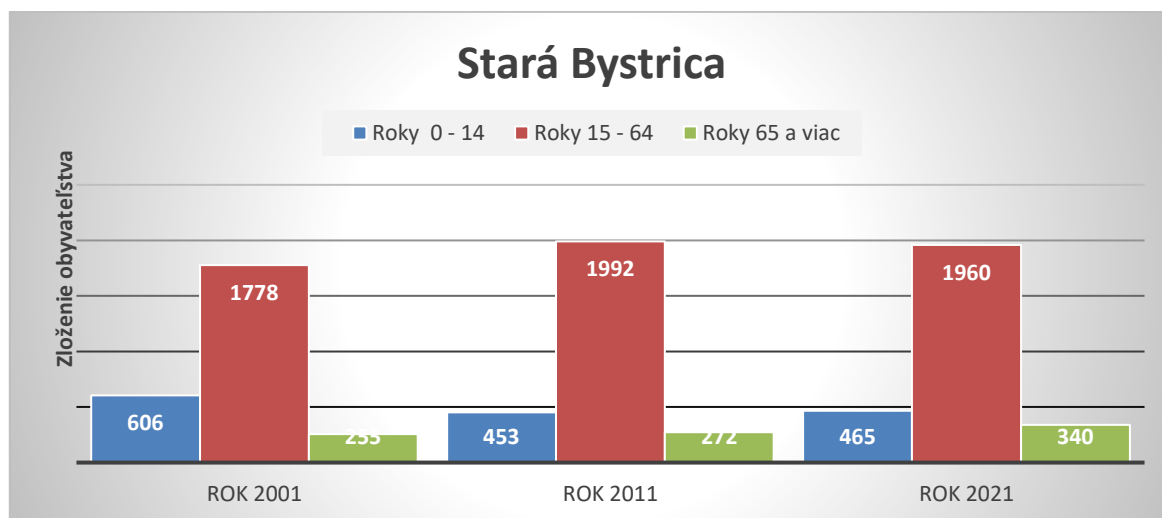
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože obec Stará Bystrica mala v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (16,82 %, t. j. 465) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (12,29 %, t. j. 340) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v obci v počte 70,89 %, t.j. 1960 obyvateľov. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Stará Bystrica v poproduktívnom veku 9,66 % (255 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 12,29 % (340 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku v obci Stará Bystrica v roku 2011 bolo 22,96 % - 606, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 16,82 % - 465. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 67,37 % (1778 obyvateľov) a v roku 2021 v počte 70,89 % (1960 obyvateľov). Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 182. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov obce Stará Bystrica v produktívnom veku o 3,52 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci Stará Bystrica hodnotu 42,08 %, v roku 2021 stúpol na hodnotu 73,12 %.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNu BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 14: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Stará Bystrica

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Stará Bystrica.

Obec Zborov nad Bystricou

Kataster obce Zborov nad Bystricou sa nachádza v severozápadnej časti Slovenska, severovýchodnej oblasti Kysúc v okrese Čadca, na styku Kysuckých Beskýd a Kysuckých vrchov v dolnej časti toku rieky Bystrica.

Na jej území v roku 2021 žilo 2 191 obyvateľov, z nich bolo 1 108 žien a 1 083 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 39 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 117,11 obyvateľov/km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 119,19 obyvateľov/km². Priemerný vek obyvateľov obce Zborov nad Bystricou dosiahol v roku 2011 hodnotu 37,13 a v roku 2021 hodnotu 40,03. Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Zborov nad Bystricou má stabilný a mierne klesajúci vývoj.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 15: Vývoj počtu obyvateľov obce Zborov nad Bystricou

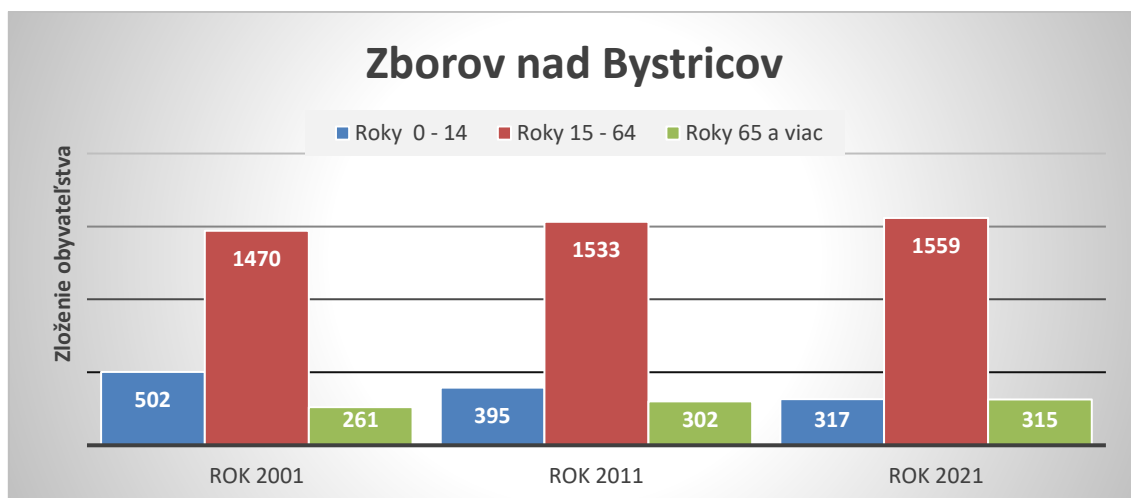
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je mierne priaznivý, pretože obec Zborov nad Bystricou mala v roku 2021 vo svojej evidencii mierne vyšší počet detí do 14 rokov (14,47 %, t. j. 317) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (14,37 %, t. j. 315) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2014 zastúpení v obci v počte 71,15 % (1559 obyvateľov). V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Zborov nad Bystricou v poproduktívnom veku 12 % (261 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 14,37% (315 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku v obci Zborov nad Bystricou v roku 2011 bolo 22,0 % - 502, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 14,47 % - 317. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 66 % (1470 obyvateľov) a v roku 2021 v počte 71,15 % (1559 obyvateľov). Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 89. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov obce Zborov nad Bystricou v produktívnom veku o 5,15 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci Zborov nad Bystricou hodnotu 52 %, v roku 2021 stúpol na hodnotu 99,36 %.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNu BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Obrázok 16: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Zborov nad Bystricou

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Zborov nad Bystricou.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA
NA ROKY 2022+

Tabuľka 2: Kompletná tabuľka vývoju počtu obyvateľov Mikroregiónu Bystrická dolina v rokoch 1980 – 2021

Obec	1980	1991	2001	2011	2014	2018	2020	2021
Dunajov	938	879	900	1 159	1 187	1163	1146	1117
Klubina	616	529	535	535	544	533	532	533
Krásno nad Kysucou	6 351	6 682	6 939	6 940	6 831	6790	6753	6616
Lutiše	911	842	852	760	740	728	726	758
Nová Bystrica	3 108	2 915	2 888	2 845	2 808	2739	2692	2631
Radôstka	860	829	892	838	835	820	803	796
Stará Bystrica	2 420	2 527	2 619	2 707	2 740	2753	2756	2765
Zborov nad Bystricou	2 462	2 141	2 228	2 231	2 240	2229	2187	2191
Mikroregión Bystrická dolina	17666	17344	17853	18 015	17 925	17755	17595	17407

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.2.2 Prognóza demografického vývoja Slovenska

Neurčitost' vyplývajúca z individuálnych reprodukčných rozhodnutí obyvateľstva ako aj meniace sa a ťažko odhadnuteľné vonkajšie podmienky, vnášajú do procesu demografického prognózovania silný prvok neurčitosti. Preto aktuálnosť prognóz treba starostlivo sledovať a vyhodnocovať.

Napriek spomínanej neurčitosti vo vývoji reprodukčného správania obyvateľstva má populačný vývoj aj značnú zotrvačnosť, ktorá vyplýva hlavne zo stability vekovej štruktúry obyvateľstva. Preto je možné niektoré základné rysy populačného vývoja prognózovať s vysokou pravdepodobnosťou. Aj keby nastal vývoj, ktorý prognóza nepredpokladá, s istotou nespôsobí zvrátenie niektorých základných trendov budúceho populačného vývoja mimo rámcov vymedzených vysokým a nízkym prognostickým scenárom.

Možno jednoznačne skonštatovať, že obdobie najbližších 60 rokov bude charakteristické zmenou trendu vo vývoji počtu obyvateľov a kontinuálnym pokračovaním populačného starnutia. V roku 2060 bude obyvateľstvo Slovenska menej početné, staršie a pravdepodobne aj etnicky pestršie. Úbytok počtu obyvateľov na Slovensku začne s veľkou pravdepodobnosťou najneskôr v roku 2030 a s veľmi veľkou pravdepodobnosťou, ktorá hraničí s istotou, sa zachová až do konca prognózovaného obdobia, preto by sa počet obyvateľov mal v roku 2060 pohybovať okolo hranice 5,5 milióna osôb.

Naopak, čo sa týka starnutia obyvateľstva na Slovensku, prognózy sú veľmi stabilné a budúci vývoj môžeme v tomto smere odhadovať s veľmi vysokou pravdepodobnosťou. Starnutie obyvateľstva bude počas celého prognózovaného obdobia nezvratné a hlavne v období 2020 až 2040 veľmi intenzívne. Slovensko sa stane spolu s Poľskom najstaršou krajinou EÚ a zaradí sa medzi najstaršie krajiny na svete. Stagnácia počtu obyvateľov resp. mierny úbytok počtu obyvateľov neznamena v horizonte niekoľkých desaťročí pre spoločnosť prakticky žiaden problém. Veľmi intenzívne starnutie obyvateľstva však bude mať závažné dopady pre vývoj celej spoločnosti.

Rozdielny vývoj počtu obyvateľov a najmä ich štruktúry predstavujú jeden z kľúčových faktorov budúceho sociálno-ekonomického vývoja ŽSK a jeho okresov. Existujúce rozdiely v populačnom vývoji a s nimi súvisiace rozdiely v počte a najmä štruktúre regionálnych populácií sú nielen dôsledkom, ale aj jedným z hlavných faktorov pre formovanie disparít v sociálno-ekonomickom vývoji.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.2.3 Prognóza vývoja počtu obyvateľov Mikroregiónu Bystrická dolina

Ako vstupné informácie pre posúdenie ďalšieho vývoja obyvateľstva Mikroregiónu Bystrická dolina boli použité informácie a výstupy z publikácie „Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035“ spracovanej v októbri 2013 Infostatom a údajov Štatistického úradu SR za rok 2021. Prognóza a dáta sú spracované na úrovni okresu, preto budeme ako smerujúce údaje pre Mikroregión Bystrická dolina používať údaje za okres Čadca a zároveň zohľadňovať aj špecifiká demografického vývoja samotných obcí a mesta Mikroregiónu Bystrická dolina.

Pôrodnosť

Reprodukčné správanie na Slovensku prechádza v posledných dvoch desaťročiach hlbokými, nezvratnými a historicky ojedinelými zmenami. Z pohľadu procesu plodnosti sme svedkami poklesu celkovej intenzity plodnosti pri súbežnom posune rodenia detí do vyššieho veku. Zároveň je preukázané dlhodobé pretrvávajúce pomerne značných regionálnych rozdielov v intenzite a časovaní plodnosti.

Pôrodnosť v okrese Čadca má za ostatných 20 rokov pozvoľný klesajúci charakter. Pôrodnosť v okrese Žilina sa oproti začiatku storočia (2001) okolo roku 2011 zvýšila, ale od tohto roku už má ustálený klesajúci charakter.

Obce a mesto Mikroregiónu Bystrická dolina sú z hľadiska vývoja plodnosti zaradené do druhej skupiny - zhluk 3B (na základe zhlukovej analýzy)¹. Mestá a obce zaradené do zhľuku 3B sa vyznačujú nízkou intenzitou plodnosti. Príčinu je potrebné hľadať jednak v neskoršom začiatku zmien reprodukčného správania a predovšetkým v zatiaľ len miernej rekuperácii, ktorá nedokázala plne nahradiť pokles plodnosti v mladšom veku. Podskupinu 3B tvorí v rámci Slovenska desať okresov. Nevytvárajú tak kompaktnú oblasť, ale ide skôr o menej početné zhľuky v rôznych oblastiach Slovenska (s výnimkou západu). Na severovýchode sú to okresy Bardejov, Svidník, Stropkov, na severe stredného Slovenska Čadca, Bytča a Kysucké Nové Mesto a na strednom Slovensku Poprad, Brezno a južnejšie Banská Štiavnica a Krupina. Z pohľadu charakteru plodnosti je tretia skupina asi najviac podobná celoslovenskému priemeru. Váha plodnosti žien do 25 rokov sa podľa posledných údajov z roku 2011 pohybovala na úrovni 24 - 27 % (priemer SR 25 %) a plodnosť žien vo veku 30 a viac rokov tvorila 41 - 45 % (priemer SR 45 %) z celkovej hodnoty úhrnnej plodnosti. Priemerný vek pri prvom pôrode sa v roku

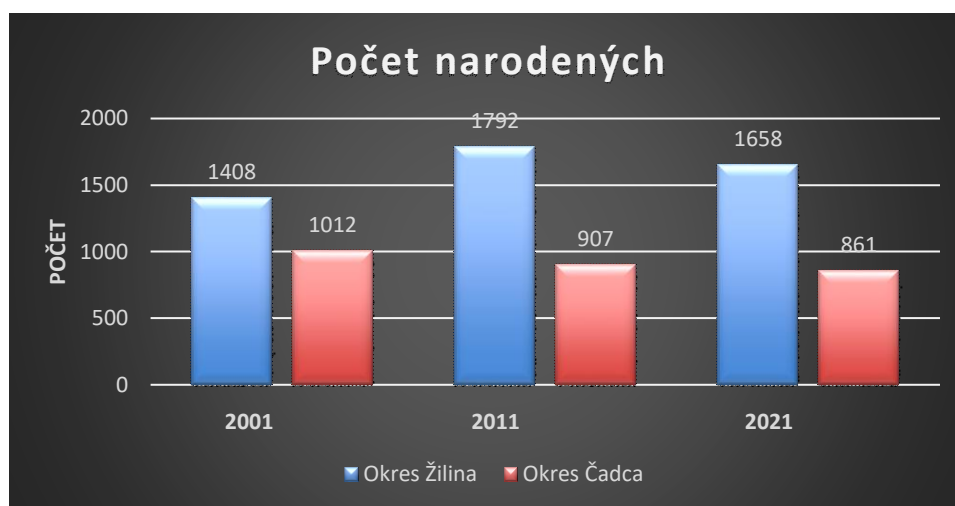
¹ Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 21-26.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

2011 pohyboval na úrovni približne 27 - 27,5 roka. V nasledujúcom období (do roku 2035) sa predpokladá vo všetkých skupinách okresov postupné ďalšie starnutie vekového profilu mier plodnosti vzhľadom na prehlbujúce sa doháňanie odložených pôrodov a rast intenzity plodnosti.

Generálnou líniou preto vo všetkých skupinách okresov je postupné ďalšie starnutie vekového profilu mier plodnosti vzhľadom na prehlbujúce sa doháňanie odložených pôrodov a rast intenzity plodnosti. Vývoj plodnosti a prirodzený prírastok obcí a mesta Mikroregiónu Bystrická dolina je ovplyvnení trendom vývoja plodnosti na úrovni okresu, kde predpokladáme v ďalšom období zvýšené zastúpenie plodnosti žien vo veku nad 30 rokov v okrese Čadca, môžeme teda predpokladať, že rovnaký trend bude možné pozorovať aj v mikroregióne.

Obrázok 17: Počet narodených detí v okresoch Čadca a Žilina

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úmrtnosť

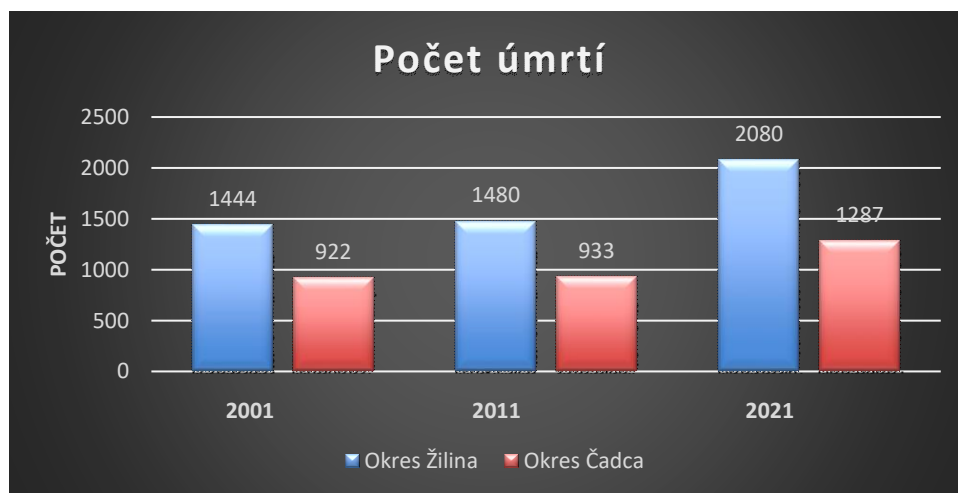
Hlavným znakom posledných dvoch desaťročí sa stalo kontinuálne predlžovanie dĺžky potenciálneho života, čo sa odzrkadlilo aj na regionálnej úrovni. Pri tvorbe zhlukov okresov z pohľadu procesu úmrtnosti sú zohľadnené nielen ukazovatele intenzity, ale aj charakteru samotného procesu (stredná dĺžka života pri narodení, v presnom veku 65 rokov, kvocient dojčenskej úmrtnosti, pravdepodobnosť prežitia medzi presným vekom 1 a 50, presným vekom 50 a 65 a presným vekom 65 a 85). Najlepšie úmrtnostné pomery nachádzame zhlukoch 1 a 2. Naopak najhoršie úmrtnostné charakteristiky (zhluk 4) majú dlhodobé okresy v takmer súvislom pásu juhu Slovenska a u mužov aj na severe stredného Slovenska - okresy Bytča, Čadca, Námestovo a Kysucké Nové Mesto.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Mikroregión Bystrická dolina je z pohľadu intenzity a charakteru úmrtnosti zaradený do štvrtej skupiny.² Ide o súbor regiónov, ktoré sa vyznačujú dlhodobo najhoršími úmrtnostnými charakteristikami. Stredná dĺžka života pri narodení sa medzi rokmi 1992 a 2012 zvýšila o 5,4 roku z pôvodných 67,2 roku na 72,6 roka. V presnom veku 65 rokov podľa posledných údajov majú muži šancu ešte prežiť 14,7 roku, čo je približne o 2,5 roka viac ako na začiatku 90. rokov. Dojčenská úmrtnosť klesla z takmer 15 ‰ na približne 5 ‰. Aj v tomto zhluku platí, že najväčšie zaostávanie z pohľadu hodnôt pravdepodobností prežitia nachádzame až vo vyššom veku (medzi presnými vekmi 50 a 65, resp. 65 a 85 rokov).

U žien je situácia do značnej miery podobná. Stredná dĺžka života pri narodení sa vo štvrtom zhluku okresov medzi rokmi 1992 a 2012 zvýšila len o približne 3,5 roka a podľa posledných údajov dosahuje len niečo viac ako 79 rokov. Práve v tomto zhluku okresov nachádzame jednu z najvyšších dynamík zvyšovania úmrtnosti. Výrazne podpriemerná je aj úmrtnosť vo vyššom veku. V presnom veku 65 rokov dosiahla v roku 2012 stredná dĺžka života hodnotu približne 17,7 roku, čo je takmer o 2 roky menej ako ukazuje celoslovenský priemer.³ Z uvedeného vyplýva, že prognóza vývoja úmrtnosti Mikroregiónu Bystrická dolina má charakter zvyšovania veku a jednu z najvyšších dynamík zvyšovania úmrtnosti.

Obrázok 18: Počet úmrtí v okresoch Čadca a Žilina

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

²Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 50.

³Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 65.

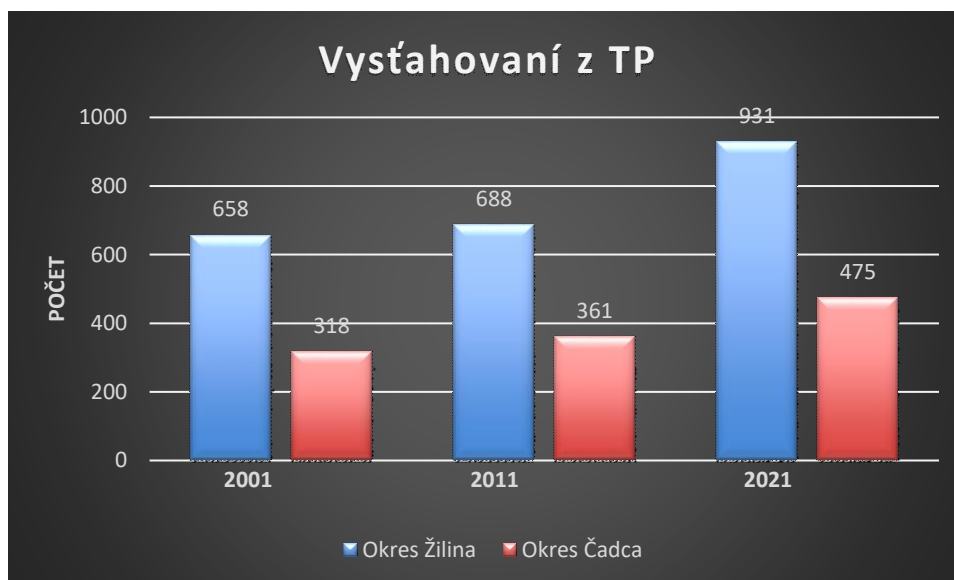
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Migrácia

Význam migrácie na regionálny populačný vývoj na Slovensku sa vo všeobecnosti zvyšuje. Prispieva k tomu pokles váhy prirodzeného pohybu a s ním súvisiacich prirodzených prírastkov. Z pohľadu vývojových trendov vnútornej migrácie sa ukazuje, že migračne ziskové okresy sa čoraz viac koncentrujú do západných regiónov Slovenska.

Na základe analýzy a prognózy migrácie vykonanej Infostatom môžeme predpokladať trend vývoja migrácie Mikroregiónu Bystrická dolina definovaný podľa tzv. „migračného typu 7.“, ktorý tvoria okresy severného Slovenska (Čadca, Námestovo, KNM, Dolný Kubín, Žilina, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Martin). V súčasnosti dosahujú mierne migračné straty, pričom je predpoklad zmiernenia týchto strát, resp. mierneho migračného zisku. Predpokladá sa, že počas celého prognózovaného obdobia bude v Mikroregióne Bystrická dolina naďalej pretrvávajúť pohyb obyvateľstva smerom aj von z mikroregiónu, čo sa v konečnom dôsledku prejaví miernymi migračnými stratami.

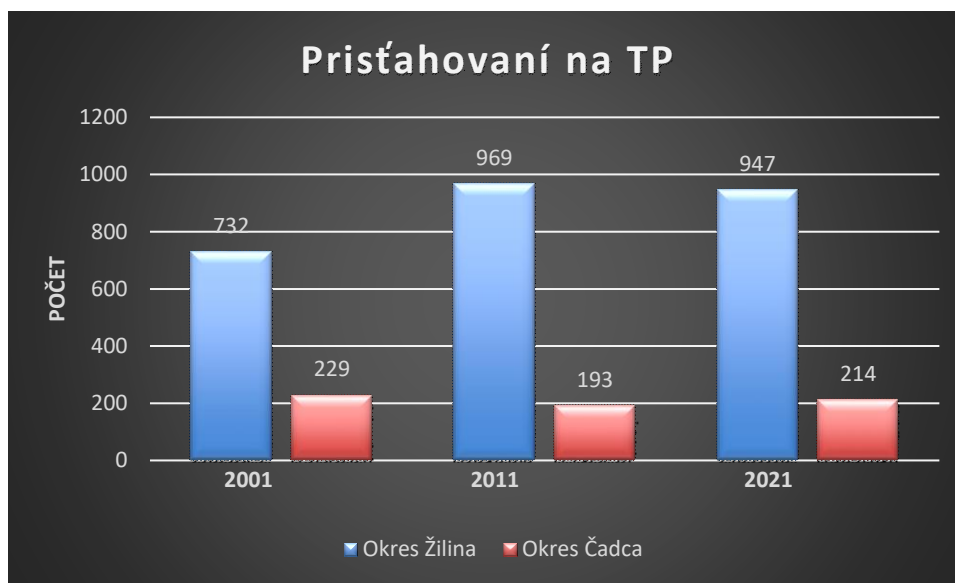
Obrázok 19: Počet vystáňovaných osôb z trvalého pobytu v okresoch Čadca a Žilina

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 20: Počet prisťahovaných osôb na trvalý pobyt v okresoch Čadca a Žilina

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Zhodnotenie

Zmena vo vekovej štruktúre obyv. predstavuje významný faktor, ktorý bude zásadným spôsobom ovplyvňovať rozvojový potenciál regiónu. Hlavné demografické trendy prejavujúce sa na celoštátnej úrovni, sú viditeľné aj na regionálnej úrovni. Prírastky obyvateľstva sa znižujú a obyvateľstvo starne - to je v kraji pribudnú okresy s prirodzeným aj celkovým úbytkom obyvateľstva a zvýši sa priemerný vek obyvateľstva. Vývoj počtu a prírastku obyvateľstva nebude rovnomerný. Väčšina okresov ŽSK, okrem okresov Bytča, Námestovo a Trstená bude mať do roku 2035 prirodzený aj celkový úbytok obyvateľstva.

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva ŽSK bude rovnomernejší. Zostarnú všetky okresy bez výnimky, aj keď intenzita populačného starnutia bude v jednotlivých okresoch rôzna - najmladším okresom bude okres Námestovo, najstarším okres Trstená. Nepriaznivý trend je možné sledovať u vekovej štruktúry obyvateľstva, kde výrazne narastá počet obyvateľov vo veku nad 65 rokov, zatiaľ čo počet obyvateľov v produktívnom veku klesá. Obce Mikroregiónu Bystrickej doliny nárastom obyvateľov v poproduktívnom veku kopíruje celoslovenský vývoj. Vývoj počtu obyvateľov v produktívnom veku (15 - 64) má v okresoch Čadca a Žilina dlhodobu pozvoľne klesajúci charakter. Naproti tomu vývoj počtu detí vo veku do 14 rokov v rokoch 2010 klesal, ale od roku 2017 zaznamenal mierne pozitívny trend, čo odzrkadľuje stúpajúcu kvalitu života. Uvedené súvisí s ďalším ukazovateľom sledujúcim demografické trendy, a to priemerný vek obyvateľov. Ten majú tieto dva okresy, tak ako na celom Slovensku stúpajúci charakter.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

V Mikroregióne Bystrická dolina však v priebehu rokov 2015 - 2035 predpokladáme postupné znižovanie počtu obyvateľov zapríčinené stále zvyšujúcou sa hodnotou prirodzeného úbytku obyvateľov. Tento trend by mal pretrvať až do roku 2035 s tým, že od roku 2020 sa predpokladá úbytok počtu obyvateľov a celkový prirodzený úbytok obyvateľov. Maximálne hodnoty celkového úbytku obyvateľstva sa počas prognózovaného obdobia výraznejšie nezmenia, budú sa pohybovať od 4 do 7 osôb na 1000 obyvateľov.

Uvedeným vývojovým trendom a predpokladanému úbytku počtu obyvateľov (predpoklad úbytku v celom sledovanom období), ktoré má znaky starnutia na úrovni okresu aplikovateľného aj na úroveň obce či mesta je potrebné prispôsobiť aj prístup Mikroregiónu Bystrická dolina k jej občanom a zabezpečiť pre nich také životné podmienky, ktoré budú zohľadňovať ich potreby a požiadavky. Preto by mali obce a mesto Mikroregiónu Bystrická dolina na základe prognózy pristúpiť k opatreniam, ktoré budú eliminovať prípadné negatívne javy spôsobené znižovaním počtu obyvateľov a jeho starnutím.

1.2.4 Národnostná, náboženská a vzdelanostná štruktúra mikroregiónu

Z porovnania obyvateľov obce Mikroregiónu Bystrická dolina podľa príslušnosti k národnostným skupinám v roku 2021 vyplýva, že najväčší počet obyvateľov je hlásiacich sa k slovenskej národnosti. Niekoľko obyvateľov (menej ako 1%) sa hlási k národnosti českej, poľskej, srbskej a ukrajinskej. Ďalej je tu zastúpenie (menej ako 0,1%) obyvateľov s národnosťou moravská, ruská, maďarská, rusínska, nemecká, bulharská, rómska a iná.

Náboženským vyznaním rozumieme účasť obyvateľov na náboženskom živote niektorej cirkvi alebo vzťah k nej. V Mikroregióne Bystrická dolina z hľadiska náboženského viero-vyznania absolútne prevláda rímskokatolícke náboženstvo s minimálnym zastúpením ostatných náboženstiev a obyvateľov bez vyznania. K Rímskokatolíckej cirkvi sa hlási 90,36 % obyvateľov Mikroregiónu, čo je pokles oproti roku 2011, kedy RKC bola zastúpená 93,45 %. Z menších cirkví sú v Mikroregióne najviac zastúpené: Gréckokatolícka cirkev, Evanjelická cirkev augsb. vyznania a Kresťanské zbory.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 3: Obyvateľstvo Mikroregiónu Bystrická dolina podľa vierovyznania v roku 2021

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
Náboženské vyznanie									
Rímskokatolícka cirkev	954	479	5 905	705	2 407	737	2 487	2 055	15 729
Gréckokatolícka cirkev	- 1	2	24	5	7	- 1	3	6	49
Pravoslávna cirkev	5	-	7	-	2	1	-	1	16
Evanjelická cirkev augsb. vyznania	- 1	3	29	-	9	1	10	9	62
Reformovaná kresťanská cirkev	- 8	-	9	-	3	1	4	5	30
Cirkev československá husitská	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	-	-	2	1	1	-	2	1	7
Evanjelická cirkev meto- distická	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kresťanské zbory	1	4	19	-	14	2	13	5	58
Ústredný zväz židov- ských nábož. obcí	0	-	-	1	-	-	-	-	1
Bratská jednota baptistov	1	-		-	1	-	-	-	3
Cirkev adventistov sied- meho dňa	-	-	3	-	-	-	-	-	3
Cirkev Ježiša Krista sv. neskorších dní	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Ostatné	0	0	27	0	2	4	1	3	37
Iné	2	0	9	3	6	0	3	5	28
Nezistené	23	13	151	5	90	7	67	17	373

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2021

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNŮ BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 4: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov Mikroregiónu Bystrická dolina v roku 2021

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bys- trická dolina
Vzdelanie									
základné	199	106	1 068	151	635	169	460	409	3 197
stredné odborné (učňovské) - bez maturity	282	153	1 652	260	800	265	758	618	4 788
úplné stredné odborné - s maturitou	300	132	1862	156	557	186	659	574	4426
vyššie odborné vzdelanie	68	15	337	32	98	37	140	110	837
vysokoškolské vzdelanie	142	54	971	74	253	57	356	234	2141
bez školského vzdelania	2	0	9	3	6	3	3	4	30
nezistené	18	9	117	4	74	13	47	25	307

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2021

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva patrí medzi kultúrne znaky obyvateľstva. Vzdelanie je odrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti, odráža celkové ekonomické, hospodárske a sociálne pomery krajiny. Vzdelanie dáva základy všetkého, čo ľudstvo objavilo, vymyslelo, vytvorilo, či objaví, vymyslí a vytvorí v budúcnosti.

Trend vývoja štruktúry obyvateľstva Mikroregiónu Bystrická dolina podľa vzdelania na základe štatistických údajov zo sčítania obyvateľstva v roku 2021, v porovnaní s rokom 2001 a 2011, je charakteristický úbytkom počtu obyvateľov bez vzdelania (prirodzené vymieranie) a s dosiahnutým základným vzdelaním. Naopak, v roku 2021 bol v mikroregióne zrejmy nárast počtu obyvateľov s dosiahnutým učňovským vzdelaním bez maturity, úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou, stredným odborným vzdelaním bez maturity a vysokoškolským vzdelaním. Vývojový trend zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľstva Mikroregiónu Bystrická dolina je zrejmy a spôsobený aj zmenou jeho hospodárskej štruktúry.

Ďalší rozvoj Mikroregiónu Bystrická dolina a jeho ekonomická budúcnosť závisí aj od schopnosti a vytvárania možností pre tvorbu nových pracovných miest či samo zamestnávania v rôznych oblastiach ekonomiky. Migrácia za prácou mimo Mikroregiónu, do blízkeho okolia a jej rozsah ovplyvňuje charakter osídlenia. Migrácia za prácou mimo mikroregiónu (hlavne trvalá) zhoršuje celkový úbytok obyvateľstva v danom mikroregióne.

Impulzom pre rast počtu obyvateľov a priaznivého vývoja ich vekovej štruktúry v Mikroregióne Bystrická dolina je vytváranie podmienok pre život, bývanie a pracovné príležitosti nielen v danom mikroregióne, ale aj v jeho najbližšom okolí.

1.3 Životné prostredie mikroregiónu

1.3.1 Geologické, geomorfologické a pedologické pomery mikroregiónu

Geologické pomery charakterizujú základné geologické štruktúrne jednotky riešeného územia. Horniny odrážajú dlhodobý vývoj územia a zároveň vo veľkej miere ovplyvňujú aj iné zložky krajiny a tiež súčasné možnosti jej hospodárskeho využitia tak pre technické ako aj bioprodukčné činnosti (ako pôdotvorný substrát).

Podľa regionálneho geomorfologického členenia Slovenska leží katastrálne územie mikroregiónu v oblasti Slovensko-moravských a Stredných Beskýd, ktoré sú súčasťou provincie Západných Karpát. Západná časť patrí do celku Javorníky (SZ do oddielu Vysoké Javorníky a pododdielu Rakovská hornatina, JZ do oddielu Nízke Javorníky a pododdielu Ochodnická vrchovina). Východná časť patrí do celku Kysuckej vrchoviny. Reliéf okolo rieky Kysuca má charakter kotliny a eróznej brázdy, okolo rieky Bystrica úvalinovej doliny.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Geologický podklad úzkeho pásu okolo Kysuce tvoria nívne sedimenty a splachy, ostatnej časti katastru flyšové vývoje s premenlivým podielom pieskovcov, ílovcov a slieňovcov vo vnútrokarpatskom paleogéne v Magurskej a Račianskej jednotke.

Z hľadiska inžinierskej geológie v okolí Kysuce na sútoku s Bystricou prevládajú štrkové zeminy (s pridanými vložkami zlepcov a pieskovcov) zväčša s hlinitým povrchom, na ostatnom území skalné a poloskalné horniny, ílovce, slieňovce a pieskovce. K negatívnym javom typickým pre flyšové pásmo patria zosuvy a erózie pôdy.

Dominantným pôdnym krytom v rámci mikroregiónu sú fluvizeme (pozdĺž rieky Kysuca a Bystrica) a kambizeme, ako okolitý pôdny kryt na tunajších pohoriach.

1.3.2 Klimatické pomery na území mikroregiónu

Značný vplyv na klimatické pomery územia má geografická poloha a nadmorská výška. Územie je súčasťou širšej oblasti ležiacej na rozhraní oceánskych a kontinentálnych vplyvov, kde sa v priebehu roka viackrát vystriedajú vzduchové hmoty rozličných vlastností.

Podnebie Mikroregiónu je ovplyvňované prevládajúcim západným prúdením vzduchu v miernych zemepisných šírkach. Mikroregión Bystrická dolina v doline rieky Kysuca a Bystrica patrí do mierne teplej oblasti, okrsku mierne teplá, veľmi vlhká vrchovinová oblasť, s mierne chladným, horským klimaticko-geografickým typom klímy.

Priemerná teplota v mikroregióne v júli dosahuje 16 - 17 °C, priemerná teplota v januári je (-4) - (-6) °C, priemerná ročná teplota 5 - 7 °C, priemerná ročná amplitúda teplôt je 21 - 21,5 °C. Počet letných dní je 30 - 40 ročne. So stúpajúcou nadmorskou výškou klesá priemerná ročná teplota o 0,6 °C na každých 100 m.

Väčšiu časť extravilánu Mikroregiónu Bystrická dolina vo vyššej nadmorskej výške možno zaradiť do chladnej klimatickej oblasti, okrsku mierne chladná oblasť. S priemerným ročným úhrnom zrážok 800 - 1000 mm sa územie mikroregiónu zaraďuje do vlhkej oblasti. Maximum zrážkovej činnosti pripadá na letné mesiace v období letných búrok, minimum v zimných mesiacoch. Počet dní so snehovou pokrývkou je ročne 80 - 120, v najvyšších polohách až do 180 dní. V dôsledku klimatických zmien sa počet dní so snehovou prikrývkou značne znížil.

1.3.3 Hydrologické pomery na území mikroregiónu

Hydrologické pomery mikroregiónu ovplyvňujú formovanie pôdneho krytu, najmä na riečnych nivách, kde sa periodicky uplatňuje vplyv povodňových a poriečnych podzemných vôd. Podzemná voda ovplyvňuje trvalo pôdotvorný proces aj mimo riečnych nív, najmä

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

v terénnych depresiách a v oblasti pramenísk. Vplyvom veľkého množstva zrážok a nízkej priepustnosti podložia, značná časť pôd má nepriaznivý vodný režim.

Hydrologicky patrí riešené územie k povodiu Kysuce. Na území mikroregiónu je najvýznamnejším vodným tokom rieka Kysuca a jej prítok Bystrica. Kysuca aj Bystrica je typickou riekou v horskej oblasti so snehovo-dažďovým typom odtoku. Oba toky sa vyznačujú vysokými, ale značne nevyrovnanými odtokmi vzhľadom na intenzívny povrchový odtok z územia. Rieka Kysuca pramení pod vrchom Hričovce v katastrálnom území obce Makov, vlieva sa do rieky Váh pri Žiline a patrí do umoria Čierneho mora. Celková dĺžka toku je 66,6 km, plocha povodia je asi 1 053 km². Rieka bystrica je to ľavostranný prítok rieky Kysuca. Pramení na rozhraní Oravskej Magury a Kysuckej vrchoviny, v rázsoche medzi vrchmi Beskyd (994,2 m.n.m.) a Okružlica (1 165,1 m.n.m.) v nadmorskej výške okolo 930 m n. m. Má dĺžku 30 km a priemerný prietok v Zborove je 4,8 m³/s. Je tokom IV. rádu.

Z hydrologického hľadiska má význam údolná niva Kysuce s pieskami a štrkami s veľmi dobrou až dobrou pórovou priepustnosťou. Ostatné územie s geologickým podkladom tvoreným flyšovými horninami s veľmi slabou puklinovo-vrstvovou priepustnosťou má z hydrogeologického hľadiska iba malý význam.

1.3.4 Chránené územia mikroregiónu

Žilinský kraj je región s najväčším plošným podielom území v rôznom stupni ochrany v rámci SR. Prírodné bohatstvo v Žilinskom kraji sa priamo odzrkadľuje aj v počte a plochách chránených území. Ide o lokality, na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho významu a biotopy národného významu, biotopy druhov európskeho významu, biotopy druhov národného významu a biotopy vtákov vrátane sťahovavých druhov, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia, významné krajinné prvky alebo územia medzinárodného významu. Zo štrnástich CHKO na území SR pokrývajú časť územia ŽSK tri oblasti. Z nich CHKO Horná Orava a CHKO Kysuce sa celé rozkladajú iba na území ŽSK.

Na území okresu Čadca, na ktorom sa rozprestiera takmer celé územie Mikroregiónu Bystrická dolina (s výnimkou obce Lutiše - okres Žilina) sa nenachádza žiaden národný park. Na jeho území sa nachádza chránená krajinná oblasť Kysuce, ktorá v okrese Čadca pozostáva z dvoch samostatných častí, a to západnej Javorníckej a východnej Beskydskej. Do beskydskej časti malou mierou zasahuje aj Chránené vtáčie územie Malá Fatra, ktoré je súčasťou NP Malá Fatra a Chránené vtáčie územie Horná Orava, ktoré je súčasťou Chránenej krajinnéj oblasti

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNu BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Horná Orava. Na území okresu sa taktiež nachádza 16 maloplošných chránených území a 12 území európskeho významu.

Celková plocha veľkoplošných chránených území je 552,10 km², čo je cca 72,6% podiel na celkovej rozlohe okresu. V porovnaní s celokrajským priemerom, kde podiel chránených území na celkovej rozlohe územia činí 52,9% možno konštatovať, že okres Čadca patrí medzi okresy v Žilinskom kraji s nadpriemerným podielom chránených území na svojej rozlohe.

Na území okresu Žilina sa nachádza jeden národný park a dve chránené krajinné oblasti. Taktiež sa tu nachádza 22 maloplošných chránených území a 9 území európskeho významu. Na území tohto okresu sa nachádza Chránené vtáčie územie Malá Fatra, ktoré je súčasťou NP Malá Fatra a Chránené vtáčie územie Strážovské vrchy, ktoré je súčasťou CHKO Strážovské vrchy. Celková plocha veľkoplošných chránených území je cca 249,28 km², čo je cca 30,6% podiel na celkovej rozlohe okresu. V porovnaní s celokrajským priemerom, kde podiel chránených území na celkovej rozlohe územia činí 52,9% možno konštatovať, že okres Žilina patrí medzi okresy v Žilinskom kraji s podpriemerným podielom chránených území na svojej rozlohe.

Tabuľka 5: Veľkoplošné chránené územia v okrese Čadca a v okrese Žilina

Kategória	Názov chráneného územia	Stupeň ochrany	Výmera (ha)	
			celková	z toho v okrese
NP	NP Malá Fatra	3	22 630	8 422
Ochranné pásmo NP	NP Malá Fatra - OP	2	23 262	10 355
CHKO (okres Čadca)	CHKO Kysuce	2	65 462	55 210
CHKO (okres Žilina)	CHKO Kysuce	2	65 462	1 619
CHKO (okres Žilina)	CHKO Strážovské vrchy	2	30 979	4 532

Zdroj: SAŽP

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNu BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Tabuľka 6: Maloplošné chránené územia v okrese Čadca a v okrese Žilina

Kategória	Názov chráneného územia	Stupeň ochrany	Celková	Výmera (ha)	
				Ochranné pásmo	Z toho v okrese
Maloplošné chránené územia v okrese Čadca					
NPR	Malý Polom, Veľká Rača, Veľký Javorník	5	413,05	281,77	197
PR	Hričovce, Klokočovské skálie, Klubinský potok, Polková, Veľký Polom, Zajačkova lúka	5,4	84,71	-	-
PP	Bukovský prameň, Korniansky ropný prameň, Megoňky, Vojtovský prameň, Vychylovské prahy, Vychylovské skálie	5,4	27,46	-	0,03
CHA	Chmúra	4	0,41	-	-
Spolu v okrese			525,63	281,77	197,03
Maloplošné chránené územia v okrese Žilina					
NPR	Kozol, Krivé, Prípor, Starý hrad, Tiesňavy, Veľká Bránica, Suchý, Kľak, Chleb, Rozsutec	5	3 233,84	-	2 968,42
PR	Čierna Lutiša, Slnčné skaly, Brodnianka, Šujské rašelinisko, Rochovica	5,4	185,21	87,32	170,57
PP	Domašínsky meander, Hričovská skalná ihla, Hričovské rífy, Krasniansky luh, Poluvsianska skalná ihla, Turská skala	5,4	102,74	-	102,74
CHA	Hate	4	0,58	-	0,58
Spolu v okrese			3 521,53	87,32	3 242,31

Zdroj: SAŽP

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.3.5 Flóra a fauna mikroregiónu

Typický je výskyt prechodných rašelinísk a slatín, ktoré plnia významnú ekologickú funkciu v krajine ako mokradňové biotopy. V blízkosti tokov, či už potokov, alebo riek sa nachádza brehová vegetácia, tvorená najmä jelšou sivou a porastmi vrb. Jej zachovanie je jednou z priorít ochrany prírody. Brehové porasty plnia funkciu protieróznú, mikroklimatickú, dopomáhajú procesu samočistenia vody, sú biotopom a úkrytom pre mnohé druhy rastlín a živočíchov. Chránia brehy pred rozširovaním invázných (nepôvodných) rastlinných druhov, ktoré sa uchytávajú najmä na odhalených brehoch riek. Sekundárnymi spoločenstvami, ktoré vznikli v minulosti pričinením človeka sú lúky a pasienky s mnohými kvitnúcimi druhmi rastlín, vo vyšších polohách sú chudobné horské psicové porasty. Ich zachovanie je dôležité z hľadiska ochrany biodiverzity avšak sú zároveň bohatou zásobárňou liečivých rastlín.

Charakter rastlinstva je ovplyvnený geologickým podložím, ktoré vytvára podmienky najmä pre acidofilnú vegetáciu, pričom územie patrí do oblasti Západokarpatskej kveteny. Klíma a nadmorská výška ovplyvňujú vegetáciu vertikálne, v oblasti je podhorského až horského charakteru. Podľa fytogeografického členenia Slovenska patrí územie do oblasti Západobeskydskej flóry.

Lesy tvoria krásny prírodný rámec mikroregiónu a priam volajú turistov i cyklistov, alebo dokonca lyžiarov na bežkách, zdolať ich oblé hrebene. Väčšinu územia mikroregiónu pokrývali v minulosti bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy. V súčasnosti najväčšiu plochu z lesných spoločenstiev zaberajú na území mikroregiónu nepôvodné smrečiny.

Krovinová etáž v lesoch nie je vyvinutá, prípadne sú zastúpené ojedinelé druhy ako napr. zemolez obyčajný, ostružina malinová, ostružina krovitá, lieska obyčajná a pod.. V bylinnej etáži rastú predovšetkým kyslomilné druhy smrečín ako napr. brusnica čučoriedková, chlpaňa hájna, tŕňovka dvojlistá a pod..

Na území mikroregiónu rastú viaceré chránené a vzácne druhy rastlín, s ktorými sa môžeme stretnúť najmä v lesoch a na podmäčianých lúkach. Z takýchto druhov rastlín tu patria napr. vstavač mužský, bradáčnik vajcovitý, vemeník dvojlistý, pahorec brvitý, horec luskáčovitý, valeriána celistvolistá, bielokvet močiarny, plavúň obyčajný. Medzi najvzácnejšie už skôr spomenuté biotopy na území mikroregiónu patria prechodné rašeliniská a slatinné lúky. Práve na nich sa nachádza množstvo ohrozených rastlinných druhov.

Rovnako ako rastlinné spoločenstvá je aj založenie populácie fauny limitované prírodnými podmienkami ako sú zemepisná poloha, geologické a klimatické podmienky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNŮ BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

a vegetačný kryt. Komplex týchto faktorov ovplyvňuje jednotlivé živočíšne druhy na danom území. Zoogeograficky patria živočíšne spoločenstvá oblasti k vonkajšiemu obvodu Západných Karpát. Majú charakter podhorskej a horskej fauny. O významnosti územia svedčí prítomnosť aj tých druhov, ktoré majú ťažisko výskytu v iných najmä teplejších typoch krajiny a Kysuce sú okrajovou oblasťou ich výskytu.

Na území mikroregiónu je zaznamenaný výskyt mnohých chránených druhov živočíchov, medzi ktoré patria napr. mlok obyčajný, skokan hnedý, užovka obojková, slepých lámavý, vlk dravý, medveď hnedý, vydra riečna, jazvec obyčajný, ropucha obyčajná, rosnička zelená či rôzne druhy drobných zemných cicavcov.

1.3.6 Kvalita životného prostredia mikroregiónu

Pri zabezpečovaní primárnych a sekundárnych potrieb človeka veľmi často dochádza k narušeniu alebo k ničeniu prírody a celého životného prostredia. Človek nemá žiadne právo na ničenie diela, ktoré sám nevytvoril, má však povinnosť napraviť všetko to, čo za dlhé roky zničil, aby v dôsledku jeho konania nedošlo k ekologickej kríze, tzn. k extrémnemu stavu, pri ktorom dochádza k zrúteniu prírodných ekosystémov, k zlyhaniu zdrojov potravín, k vyčerpaniu zdrojov biosféry a nakoniec k zániku celých spoločenstiev vrátane človeka.

Základnou úlohou mikroregiónu a jeho obyvateľov z hľadiska zabezpečenia trvalej prosperity je docieľiť vysokú kvalitu základných zložiek životného prostredia - ovzdušia, vody, pôdy, horninového prostredia a organizmov, čoho predpokladom je minimalizácia negatívnych vplyvov a garancia funkčných a efektívnych systémov na ich ochranu a využívanie, riadených štátnym i podnikateľským sektorom.

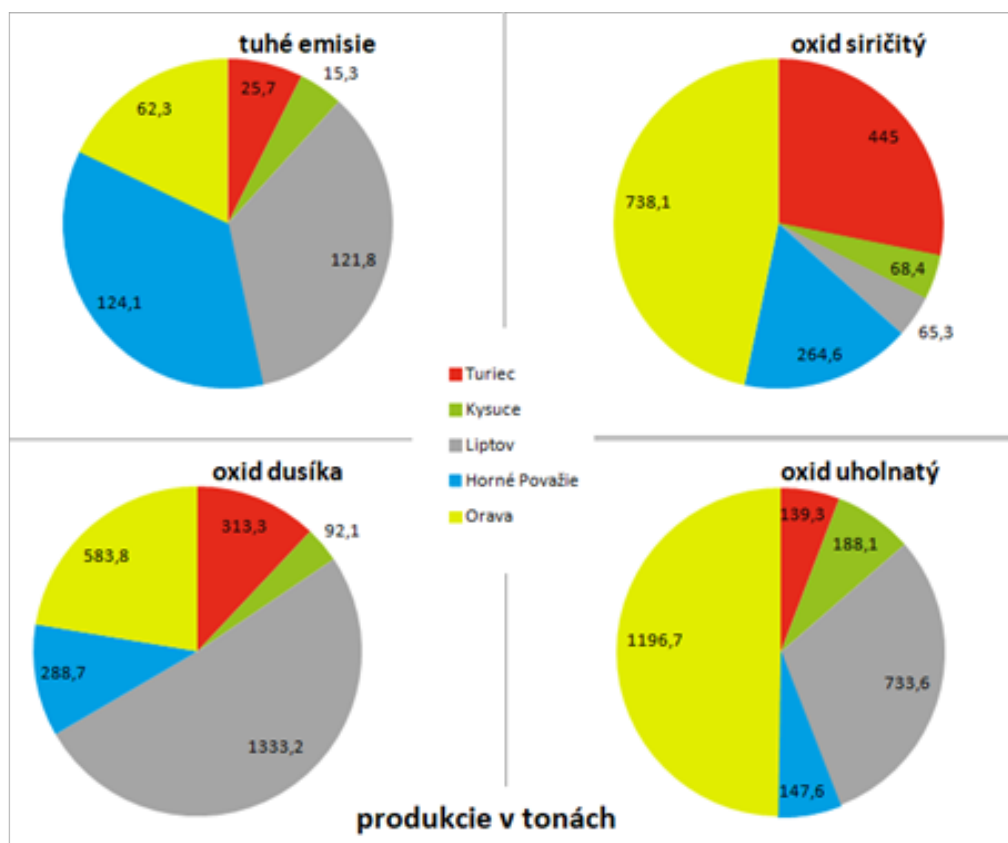
K vážnym poškodzovateľom životného prostredia patrí bez pochyb drastický úbytok lesných porastov, a to nielen na území mikroregiónu, ale na celom území našej planéty. Táto činnosť má už dnes za následok nevyčísliteľné škody. Ťažba dreva zásadne mení krajinný ráz celej krajiny a aj samotné zloženie lesa. Ťažba dreva predstavuje nezvratný proces a zároveň jeden z najvážnejších zásahov a vplyvov na životné prostredie. Prirodzený les sa nedá ničím nahradiť, a aj napriek tomu sa v ťažbe a devastácii lesov naďalej pokračuje. Pri súčasnom tempe ťažby drevnej hmoty spolu s nadmerným znečisťovaním ovzdušia môžu lesy úplne zmiznúť z povrchu Zeme už za 50 až 90 rokov - stav prinajmenej alarmujúci. V Mikroregióne Bystrická dolina sú jedny z najpoškodených lesných porastov v rámci Slovenska. Tomu a odpovedala množstevná a kalamitná ťažba za posledných 10 rokov, ktorá dosahovala nadpriemer ťažby v rámci SR.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

V Mikroregión leží mimo záujmov väčších priemyselných výrobcov. Z tohto dôvodu môžeme konštatovať, že v katastrálnom území mikroregiónu sa nenachádza veľký znečisťovateľ ovzdušia. V súčasnosti sa stav ovzdušia mikroregiónu zlepšil, čo je zrejme i pohľadom - samosprávy najmä v zimnom období už nie sú pri pohľade z vyvýšeného miesta zahalené do smogového oblaku. Najväčšími lokálnymi znečisťovateľmi ovzdušia sú kotle na tuhé palivo v rodinných domoch. Kúrenie tuhým palivom využíva v MBD až 50,2 % domácností. Do celkového množstva znečisťujúcich látok v ovzduší v MBD výrazne prispieva presah z blízkych priemyselných a ťažobných oblastí z Poľska a Českej republiky.

Celkovo môžeme konštatovať, že stav ovzdušia v rámci mikroregiónu je uspokojivý s tendenciou sústavného znižovania nežiaducich faktorov. „Spoločným záujmom o ochranu nášho životného prostredia zabezpečíme lepší život pre všetkých.“

Tabuľka 7: Emisie základných znečisťujúcich látok ŽK v roku 2018

Zdroj: Datacube.statistics.sk, vlastné spracovanie 2021

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

K devastácii životného prostredia prispievajú aj čierne skládky, nedoregulované vodné toky a samotní občania, ktorí sa podieľajú podstatnou mierou na vzhľade a estetike samotného mikroregiónu. Rozvinutím osvetu medzi občanmi sa časom môže zmeniť prístup k životnému prostrediu v rámci Mikroregiónu Bystrická dolina.

Kvalite životného prostredia neprispievajú chátrajúce hospodárske objekty, staré drevené prístavby a oplotenia, neupravené dvory, chátrajúce rodinné domy, neupravené predzáhradky a nedostatok zelene. Chýbajú parkovacie priestory a negatívne pôsobia aj poškodzované autobusové zástavky na území mikroregiónu.

Ďalším významným krokom v oblasti životného prostredia mikroregiónu je potreba intenzívnejšieho zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, teda nefosílnych zdrojov energie, ktorých energetický potenciál sa trvalo obnovuje prírodnými procesmi alebo činnosťou ľudí, pričom ide o zdroje ako vodná energia, slnečná energia, veterná energia, geotermálna energia, biomasa vrátane všetkých produktov jej spracovania, bioplyn, skládkový plyn, plyn z čističiek odpadových vôd či biometán.

V mikroregióne je potreba prehodnotiť rozvoj niektorých oblastí v súlade s integrovaným manažmentom krajiny a s dôrazom na obmedzenie nevhodnej urbanizácie, potrebu adaptačných opatrení na dopady zmeny klímy (napríklad podpora prirodzených vodozadržných opatrení, prírode blízkej protipovodňovej ochrany a i.) a udržateľného využívania vody, pôdy a prírodných zdrojov.

Významný dopad môže mať nepripravenosť obcí o kraja na požiadavky Zelenej Dohody (Green Deal) a súvisiacich pripravovaných krokov EÚ v oblasti znižovania vplyvov na klímu, adaptáciu na dopady zmeny klímy, ochranu biodiverzity a i. (Fit 55 do roku 2030, uhlíková neutralita do roku 2050, ad').

Základným východiskom pre elimináciu environmentálnych rizík v rámci územia mikroregiónu bude teda kontrola environmentálnej bezpečnosti a vhodnosti stavieb, zariadení a výrobkov, ako aj znižovanie negatívnych vplyvov chemických, fyzikálnych a biologických faktorov na zdravie ľudí, hospodárstvo, prírodné a kultúrne dedičstvo mikroregiónu. Nedostatočné povedomie obyvateľstva pri ochrane a riešení problémov ŽP vyžaduje jeho zlepšenie na viacerých úrovniach (jednotlivci, školská mládež, rodiny, obce) – vyžaduje zmenu myslenia každého z obyvateľov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.3.7 Obehové hospodárstvo mikroregiónu

Obce Mikroregiónu Bystrická dolina uskutočňujú mnohé aktivity pre zabezpečenie zberu triedenia a skládkovania odpadov v území. Ku všetkých týmto aktivitám sa v poslednom období pridala nová výzva a to osвета v boji za nevytváranie odpadu.

Obce Mikroregiónu Bystrickej doliny za jednu dekádu zvýšili množstvo vyzbieraného odpadu za jeden rok o 1220,5 t. V prepočte na jedného obyvateľa sa zvýšilo množstvo odpadu za rok z 215 kg/obyv. v roku 2011 na 323 kg/obyv. v roku 2021. Okrem zvýšenia samotného odpadu k tomu prispelo aj množstvo nových spôsobov zberu a množstvo edukačných aktivít vedúcich k zberu najmä separovaných komodít.

Tabuľka 8: Vývoj celkového objemu vyprodukovaného odpadu v MBD

	2001		2011		2015		2021	
Obec	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.
Dunajov	198,00	0,21	222,56	0,19	266,10	0,22	391,79	0,33
Klubina	56,57	0,187	118,529	0,263	144,49	0,269	163,663	0,303
Krásno nad Kysucou	1001,20	0,14	2 550,59	0,37	2 982,81	0,44	2 815,89	0,43
Lutiše	10	0,012	86,23	0,11	94,86	0,125	136,59	0,18
Nová Bystrica	291,11	0,10	469,47	0,17	413,35	0,15	673,662	0,25
Radôstka	0	0	255,14	0,31	121,41	0,15	228,92	0,29
Stará Bystrica	241,67	0,0918	355,15	0,1297	556,29	0,2045	629,82	0,227
Zborov nad Bystricou	418,21	0,186	402,68	0,1781	442,20	0,1963	640,48	0,291
Mikroregión Bystrická dolina	2216,76	0,1158	4460,349	0,2151	5021,51	0,21935	5680,81	0,323

Zdroj: Zber údajov

Z celkového vyprodukovaného odpadu bolo v obciach MBD roku 2001 zmesového komunálneho odpadu (netriedeného) 87%. V roku 2011 kleslo množstvo zmesového komunálneho odpadu na 70,68 % a v roku 2021 na 62%. Teda množstvo vyseparovaného odpadu malo stúpajúci charakter. Je to veľmi pozitívny trend (množstvo separovaného odpadu v roku

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

2021 bolo 38%), ktorý treba do budúca ešte výrazne zlepšiť. V európskej rámcovej smernici o dopadoch je záväzok, aby členské štáty do 2020 recyklovali 50 % komunálneho odpadu.

Obce Mikroregiónu Bystrická dolina odvážajú zmesový komunálny odpad na skládku firmy Kysucká skládka odpadov (TKO Semeteš).

Tabuľka 9: Vývoj vyprodukovaného zmesového komunálneho odpadu v MBD

Obec	2001		2011		2015		2021	
	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.
Dunajov	198,00	0,21	222,56	0,19	199,31	0,17	198,03	0,17
Klubina	53,28	0,176	90,64	0,20	109,45	0,27	97,950	0,18
Krásno nad Kysucou	731,50	0,11	1 448,20	0,21	2 243,00	0,33	1 656,58	0,25
Lutiše	10	0,012	83,96	0,108	85,85	0,113	120,12	0,158
Nová Bystrica	284,32	0,09	442,72	0,16	376,38	0,13	342,04	0,13
Radôstka	0	0	233,55	0,28	90,79	0,111	120,06	0,15
Stará Bystrica	233,42	0,088	331,18	0,1208	520,14	0,1912	591,4	0,213
Zborov nad Bystricou	418,21	0,186	299,98	0,1327	347,77	0,1544	422,54	0,192
Mikroregión Bystrická dolina	1928,73	0,109	3152,79	0,175188	3972,69	0,1837	3548,72	0,180375

Zdroj: Zber údajov

Ako príklad uvádzame prehľad množstva separovaného plastového odpadu v MBD v priebehu 20 rokov. Množstvo vyseparovaného plastového odpadu má neustále enormne zvyšujúcu sa tendenciu. Čo je na jednej strane dobre, že tento druh odpadu je zbieraný a separovaný, ale na druhej strane je potrebné zaviesť edukačné aktivity k obmedzovaniu nadmernej spotreby plastov.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Tabuľka 10: Vývoj vyseparovaných plastov v Mikroregióne Bystrická dolina

	2001		2011		2015		2021	
Obec	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.
Dunajov	0	0	0	0	6,3	0,005	20,11	0,017
Klubina	0	0	2,436	0,0054	10,3	0,019	11,619	0,022
Krásno nad Kysucou	0,00	0,00	15,38	0,00	42,98	0,01	130,52	0,020
Lutiše	0	0	2,27	0,003	9,01	0,012	16,47	0,022
Nová Bystrica	5,89	0,002	6,015	0,002	12,95	0,005	44,224	0,016
Radôstka	0	0	0	0	7,84	0,0096	24,74	0,310
Stará Bystrica	7,80	0,002	8,67	0,003	7,14	0,0026	33,005	0,011
Zborov nad Bystricou	0	0	7,65	0,0033	14,69	0,0065	28,225	0,013
Mikroregión Bystrická dolina	13,69	0,0005	42,421	0,002088	111,21	0,008713	308,913	0,053875

Zdroj: Zber údajov

Významným krokom v oblasti ochrany životného prostredia je realizácia mnohých aktivít na zvýšenie separácie a zhodnocovania odpadu. Triedený zber vracia druhotné suroviny späť do výrobného procesu, čo výrazne vplýva na ťažbu a získavanie prvotných surovín. V mnohých smeroch sa tak znižuje devastácia nových území ťažbou. Zmenšenie objemu skládovania a spaľovania odpadov pozitívne ovplyvňuje znečisťovanie životného prostredia, a tým aj celkovo spotrebu energie. Kompostovaním biologicky rozložiteľných odpadov môžeme získať kvalitné ekologické hnojivá.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

1.4 Ekonomika a jej vývoj v Mikroregióne Bystrická dolina

Ekonomickú oblasť v Mikroregióne Bystrická dolina determinuje nielen rozpočet obcí a mesta združených v mikroregióne, rozsah ich vlastných príjmov, ale aj ich schopnosť čerpať prostriedky z iných zdrojov, či už štátnych alebo európskych. Zahŕňa ekonomickú aktivitu obyvateľstva v produktívnom veku i podnikateľskú činnosť právnických a fyzických osôb na území mikroregiónu.

Tabuľka 11: Najvýznamnejšie podniky v okrese Čadca podľa počtu zamestnancov

Názov	Počet zamestnancov	Činnosť
COOP Jednota Čadca, spotrebné družstvo	1000 - 1999	Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom
Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca	500 - 999	Činnosti nemocníc
Hanes Global Supply Chain Slovakia a.s.	500 – 999	Výroba pletených a háčkových pančúch
TI-Hanil Slovakia, s.r.o.	250 - 499	Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá
Kysucké pekárne, a.s.	200 - 249	Výroba chleba, výroba čerstvého pečiva a koláčov
eliastech s.r.o.	200 - 249	Subdodávateľ plastových dielov používaných pre časti interiérov ako aj exteriérov automobilov
JJ ELEKTRONIC, s.r.o.	150 - 199	Výroba montovaných elektronických dosiek

Zdroj: finsat.sk

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Tabuľka 12: Najvýznamnejšie podniky v okrese Žilina podľa počtu zamestnancov

Názov	Počet zamestnancov	Činnosť
Kia Motors Slovakia s.r.o.	3000-3999	Výroba motorových vozidiel
Mobis Slovakia s.r.o.	2000-2999	Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá
Fakultná nemocnica s poliklinikou Žilina	1000-1999	Činnosti nemocníc
Váhostav - Sk, a.s.	250-499	Výstavba ciest a diaľnic
Stredoslovenská energetika, a.s.	250-499	Predaj elektriny
COOP Jednota Žilina, spotrebné družstvo	500-999	Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom
SUNGWOO HITECH Slovakia s.r.o.	250-499	Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá
Prima banka Slovensko, a.s.	500-999	Ostatné peňažné sprostredkovanie
Slovenská autobusová doprava Žilina, a.s.	250-499	Mestská alebo prímestská osobná pozemná doprava
Zberné suroviny Žilina a.s.	250-499	Veľkoobchod s odpadom a šrotom
Žilinská univerzita v Žiline	1000-1999	Terciárne vzdelávanie
Scheidt & Bachmann Slovensko s.r.o.	500-999	Počítačové programovanie
KORUNA s.r.o.	500-999	Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom

Zdroj: Zdroj: finsat.sk

Medzi ďalšími významnými zamestnávateľmi v okrese Čadca a Žilina sú Mesto Čadca (150 - 199) a Mesto Žilina (250 - 499). Obyvatelia Mikroregiónu taktiež dochádzajú do zamestnania **do Kysucké Nového mesta do firmy Schaeffler** (viac ako 4 000 zamestnancov).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.4.1. Miera nezamestnanosti a štruktúra EAO mikroregiónu

Nezamestnanosť je stav, pri ktorom sa časť pracovných síl nezúčastňuje pracovného procesu. Ako nezamestnaní sú označované práceschopné osoby, ktoré si na trhu práce nemôžu nájsť platené zamestnanie. Nezamestnanosť je následkom nerovnováhy medzi dopytom a ponukou na trhu práce. Tých, ktorí pracovnú silu ponúkajú, tzn. chcú sa zamestnať u tých, ktorí pracovnú silu potrebujú, je viac ako tých, ktorí túto pracovnú silu hľadajú.

V okrese Čadca v roku 2011 bola miera evidovanej nezamestnanosti 12,36 %. V okrese Žilina v roku 2011 bola miera evidovanej nezamestnanosti 9,44 %. V tom roku bola miera evidovanej nezamestnanosti v Žilinskom kraji 11,91 % a na Slovensku 13,59 %.

V okrese Čadca v roku 2021 bola miera evidovanej nezamestnanosti 5,59 %. V okrese Žilina v roku 2021 bola miera evidovanej nezamestnanosti 4,59 %. V tom roku bola miera evidovanej nezamestnanosti v Žilinskom kraji 5,32 % a na Slovensku 6,76 %.

Miera evidovanej nezamestnanosti má v našich skúmaných okresoch klesajúci charakter, aj napriek čiastočnému zvýšeniu v roku 2020 (okres Čadca 6,95% , okres Žilina 5,59%), čo bolo dôsledkom pandémie Covid 19 pandémie. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Čadca a Žilina dosahuje zhruba úroveň priemernej miery nezamestnanosti Žilinského kraja ale je výrazne nižšia ako priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v celej Slovenskej republike.

Do konca roku 2028 predpokladáme len malý pokles % miery evidovanej nezamestnanosti, nakoľko zloženie evidovaných nezamestnaných vykazuje veľký podiel nezamestnatelných osôb. Absolútny počet nezamestnaných sa v Mikroregióne zníži z dôvodu, že sa zníži počet osôb v produktívnom veku a narastie počet osôb v poproduktívnom veku, čím dôjde k poklesu celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v Mikroregióne Bystrická dolina.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNŮ BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

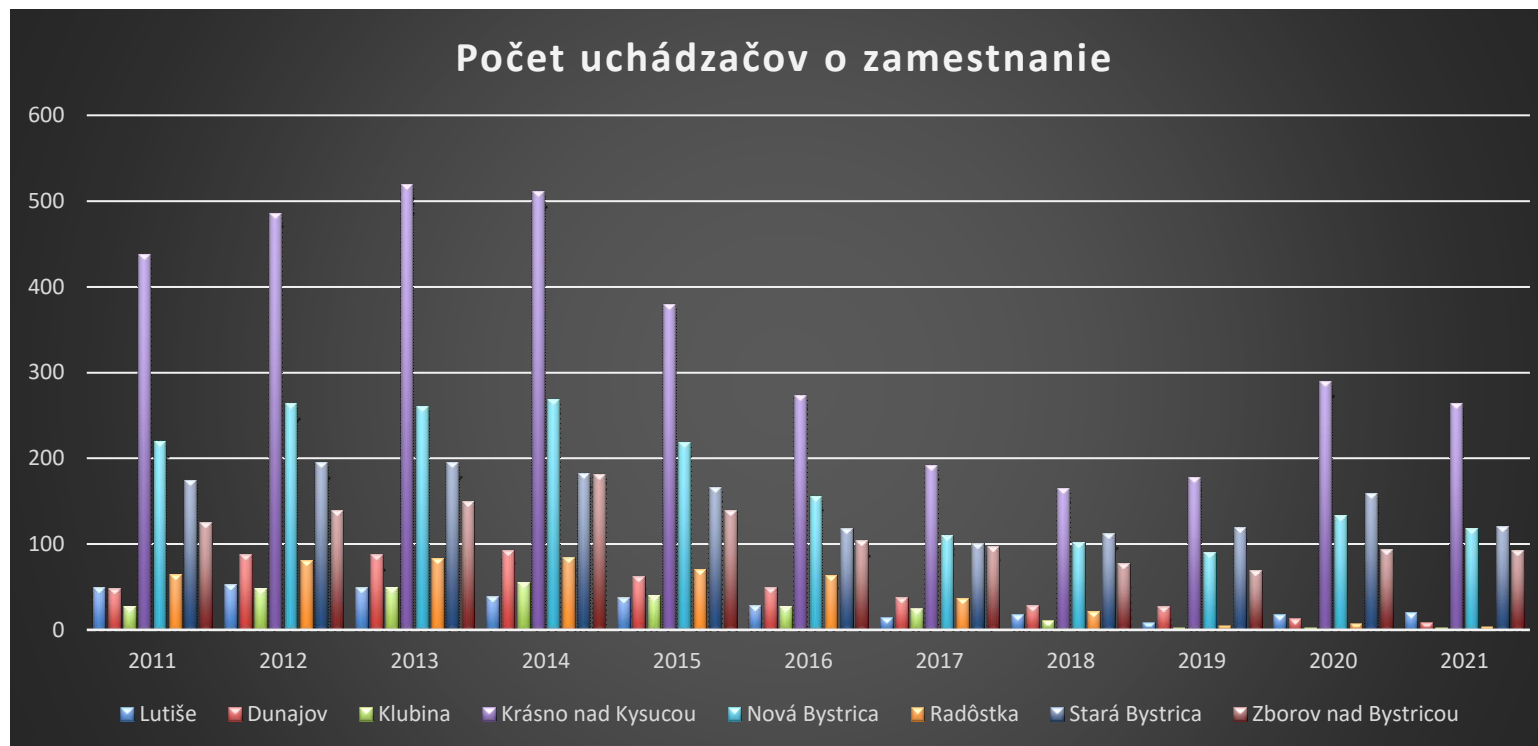
Tabuľka 13: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie Mikroregiónu Bystrická dolina v rokoch 2011 - 2021

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
Rok									
2011	47	28	436	50	219	64	174	125	1 143
2012	87	49	480	55	258	77	190	145	1 341
2013	88	49	519	50	261	83	196	150	1 396
2014	93	56	511	39	269	85	182	181	1416
2015	68	39	455	36	259	83	168	140	1 248
2016	50	28	274	29	155	64	119	104	823
2017	38	25	192	15	110	37	101	97	615
2018	29	11	165	18	102	22	113	78	538
2019	28	3	178	9	91	5	120	69	503
2020	13	3	290	18	133	8	159	94	718
2021	9	3	264	20	119	4	121	93	633

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 21: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie Mikroregiónu Bystrická dolina v rokoch 2011 - 2021

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.4.2 Trh práce a podmienky na podnikanie v Mikroregióne Bystrická dolina

Trh práce je miestom, kde sa stretáva dopyt po práci zo strany potenciálnych zamestnávateľov s ponukou práce, ktorú predstavujú jednotlivci uchádzači o zamestnanie, pričom predmetom kúpy a predaja nie sú jednotlivé osoby, ale ich pracovná sila.

Podnikateľským prostredím môžeme označiť všetko, čo obklopuje a ovplyvňuje podnikateľské subjekty. Je to prostredie, ktoré je prepojené s prostredím konkurenčným. Podnikateľské prostredie je ovplyvnené hospodárskymi, politickými, inštitucionálnymi, právnymi, technologickými, sociálnymi a etickými podmienkami, v ktorých sa uskutočňuje podnikateľský proces, čiže proces formovania podnikateľských subjektov a vykonávanie ich podnikateľskej činnosti.

Ekonomika regiónu je sústredená najmä v mestách a ich okolí v línii rozvojových osí. Z hľadiska počtu podnikov na tisíc obyvateľov nedosahuje región Kysúc priemer Žilinského samosprávneho kraja, viac sa k nemu približuje okres Čadca. Nadpriemerný počet podnikov na tisíc obyvateľov voči Žilinskému samosprávnemu kraju je v stavebníctve. Situovanie regiónu na rozvojovej osi prvej úrovne tiež dáva dobré predpoklady rozvoju obchodu, dopravy a skladovania. Dobrú tradíciu má tiež strojársky priemysel. Najväčší zamestnávatelia majú naviazanú svoju výrobu najmä na subdodávky pre automobilový priemysel. Počty podnikov v odvetví odborné, vedecké a technické činnosti nedosahujú priemer kraja. V regióne nemá sídlo žiadna vysoká škola, čo limituje potenciál pre rozvoj výskumu a inovácií. Veľkostne ide najmä o malé a stredné podnikateľské subjekty.

Na území Mikroregiónu Bystrická dolina teda pôsobia viaceré podnikateľské subjekty, v ktorých zamestnanie našli aj jeho obyvatelia. Obyvatelia mikroregiónu pôsobia najmä v odvetviach stavebníctva, strojárstva, drevospracujúceho priemyslu, poľnohospodárskej výroby a tranzitnej prepravy. Podnikateľské prostredie je teda je tvorené veľmi rôznorodo, prevažne malými a strednými podnikmi, v rámci možností, ktoré ponúka daný mikroregión. Ekonomická situácia v mikroregióne sa zlepšuje, jej stav je odrazom oživenia daného mikroregiónu, nie však priamo ekonomiky obcí a mesta mikroregiónu.

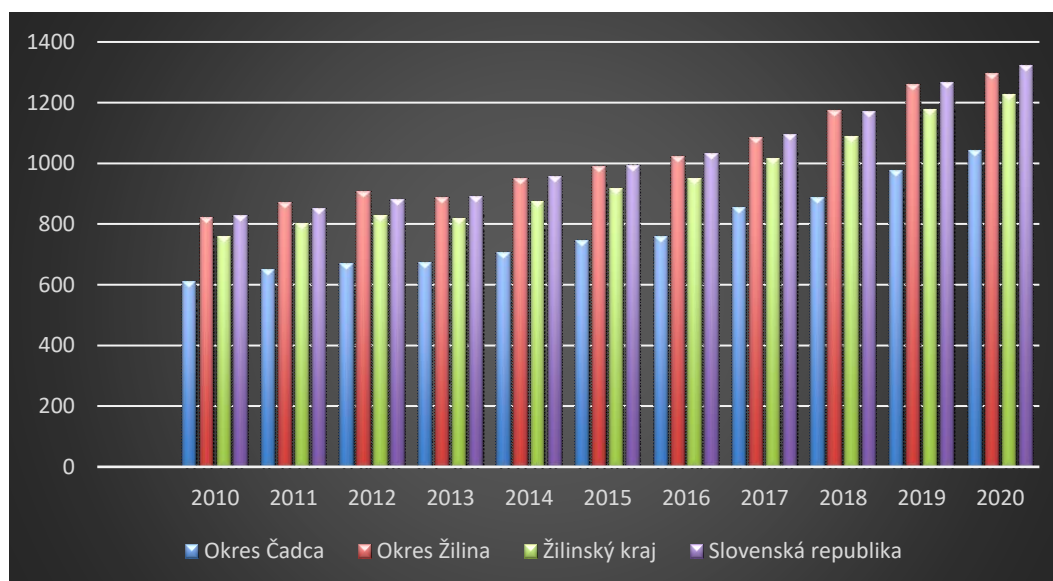
Aj keď miestne podnikateľské subjekty v rámci daného územia zamestnávajú viacerých obyvateľov, ich stav vôbec nepostačuje na absorbovanie miestnej ponuky pracovných síl. Väčšina ekonomicky aktívneho obyvateľstva z mikroregiónu odchádza za prácou do okolitých obcí či miest. Medzi významných zamestnávateľov v okolitých obciach či mestách patrí ZVL-

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Ložiská s.r.o., Kia Motors Slovakia s.r.o., Mobis Slovakia s.r.o., JJ Electronics s.r.o., Hanes Global Supply Chain Slovakia a.s. TI-Hanil Slovakia, s.r.o. a Schaeffler Kysucké Nové mesto.

V okrese Čadca v roku 2010 bola priemerná nominálna mzda zamestnanca 611 EUR. V roku 2020 to bolo 1042 EUR. To bolo oproti priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v roku 2020 v ŽSK (1229 EUR) aj v SR (1324 EUR) menej. V okrese Žilina bola v roku 2010 bola priemerná nominálna mzda zamestnanca 822 EUR. V roku 2020 to bolo 1297 EUR. Oproti priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v roku 2020 v ŽSK (1229 EUR) viac, ale oproti priemernej v celej SR (1324 EUR) menej.

Obrázok 22: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Voči priemeru ŽSK má okres Čadca percentuálne viac podnikov najmä v odvetviach stavebníctvo a veľkoobchod a maloobchod a mierne vyšší podiel tiež v priemyselnej výrobe, kým podiel odvetví pôdohospodárstva a odborných, vedeckých a technických činností je v okrese naopak percentuálne nižší, než je priemer kraja. Naopak, voči priemeru ŽSK má okres Žilina percentuálne viac podnikov v odvetví informácie a komunikácia a tiež v odvetví vedeckých, odborných a technických činností. Podiel podnikov v odvetví pôdohospodárstva a priemyselnej výroby je v okrese naopak nižší, než je krajský priemer.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Tabuľka 14: Štruktúra zamestnancov podľa zamestnania v roku 2019

Okres	Celkem	Zákonnodarcovia, riadiaci pracovníci	Špecialisti	Technici a odborní pracovníci	Administratívni pracovníci
Čadca	18 333	542	542	1 997	991
Žilina	74 127	4 049	4 049	9 993	4 780
Žilinský kraj	210 061	10 955	10 955	24 831	13 597

Okres	Pracovníci v službách a obchode	Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	Operátori a montéri strojov a zariadení	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
Čadca	2 758	31	1 231	1 931	1 933
Žilina	8 050	59	6 322	9 570	3 626
Žilinský kraj	23 407	710	21 995	26 389	14 241

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

1.5 Identita a sebestačnosť Mikroregiónu Bystrická dolina

1.5.1 Kultúra na území mikroregiónu

„Kultúra sa nededí, kultúra sa dobýva.“

Kultúra - to nie sú len súbory, knihy, či kultúrne domy, ale predovšetkým dosiahnutá úroveň vzdelanosti, výchovy a prostredie, v ktorom ľudia žijú a naplňajú zmysel svojho života. Kultúra ako taká je časťou sociálnych vzťahov v každej spoločnosti. Môžeme povedať, že ide o dodržiavanie kultúrnych tradícií, hodnôt a zvykov regiónov, miest či obcí. Pomocou kultúrnych akcií môže každá obec, ale i mesto, podporovať u ľudí kreativitu, prípadne nadobúdanie hodnôt nielen k svojej obci či mestu, ale aj medzi ľuďmi navzájom.

Kultúra v obci či meste je samozrejmosťou a nevyhnutnou podmienkou ponuky kultúrno-spoločenského vyžitia sa vlastných obyvateľov, ale aj prejavom cielenej skupiny kultúrnej ponuky širšej návštevníckej verejnosti danej obce, mesta, regiónu či mikroregiónu.

Kultúrny a spoločenský život mikroregiónu sa v minulosti odvíjal od mnohých okolností. Bolo to náboženské a národnostné zloženie obyvateľstva, pracovnoprávne postavenie, sociálne pomery, vzdelanostná úroveň, zastúpenie inteligencie či verejnoprávnych inštitúcií. Na prelome osemnásteho a devätnásteho storočia sa spoločenský a duchovný život prejavoval predovšetkým v rodinných, výročných a pracovných zvykoch, ktoré sa po dlhšiu dobu udržiavali a obohacovali život obyčajného človeka. Mikroregión Bystrická dolina bol v tomto období z hľadiska cirkevného takmer celý rímskokatolíckeho vyznania, čo značne ovplyvňovalo a ovplyvnilo život na území mikroregiónu.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Neodmysliteľnou súčasťou kultúry je bez pochyb aj zvykoslovie. Každá ľudská spoločnosť má vo svojom živote určité zvyky a rituály, ktoré sa snaží dodržiavať, ale aj využívať vo svoj prospech a ďalšie napredovanie. Ani mikroregión nie je výnimkou.

Zvykoslovie ako také, či je rodinné, pracovné, alebo obradové je prejavom duchovnej kultúry daného spoločenstva a každej situácie v živote človeka. Korene zvykoslovia siahajú ďaleko do dávnej minulosti a vyvíjalo sa kontinuálne s vývojom spoločnosti, preto nachádzame nielen na území mikroregiónu, ale aj v rámci územia Slovenska pomerne dosť zvykov, ktoré majú svoj pôvod ešte v pohanskom prostredí. Vývojom spoločnosti a upevňovaním kresťanstva sa vyvinuli ďalšie zvyky a naopak niektoré, vplyvom zmien zanikli. V súčasnosti zaniklo veľa zvykov, najmä z pracovného a výročného zvykoslovia, ktoré ostávajú už iba v spomienkach najstaršej generácie, ktorá však postupne nenávratne odchádza. Viaceré z tých, čo sa ešte dochovali, stratili svoj pôvodný význam a slúžia už iba ako určitý druh zábavy.

Zvykoslovie sa týkalo najmä narodenia dieťaťa, svadieb, ale aj pohrebov. Neodmysliteľnou súčasťou zvykoslovia sú aj výročné zvyky, ktoré sa praktikovali a praktikujú aj na území mikroregiónu počas celého roka v súvislosti s kalendárom a ročnými obdobiami. Medzi také patrí obdobie od Kataríny do Veľkej noci, chodenie po Mikuláši, chodenie po Lucii, Štefanská zábava či obdobie od Vianoc do Troch kráľov.

Kultúrny život a kultúrne podujatia v Mikroregióne Bystrická dolina sa väčšinou sústreďujú do kultúrnych domov, na futbalové ihriská, na pódia a námestia nachádzajúcich sa v obciach a meste Mikroregiónu Bystrická dolina. Možnosť kultúrneho využitia obyvateľom obcí a mesta mikroregiónu poskytujú aj podujatia okolitých obcí či miest.

K prejavom kultúrneho života mikroregiónu bez pochyb patrí aj ľudový kroj, ľudová pieseň, tradície, tradičné hudobné nástroje a nárečie.

Bystrická dolina je oblasťou na Kysuciach, kde sa udržal ľudový odev najdlhšie. Jednou z príčin bola pomerne veľká vzdialenosť obcí od priemyselného a kultúrneho centra a obmedzené pracovné príležitosti. Ženy pracovali doma na poliach a muži sa v drvivej väčšine zamestnávali ako drevorubači a furmani pri zväžaní dreva.

Najrozšírenejším folklórnym prejavom v minulosti bola ľudová pieseň. Jej prvé formy vznikali spontánne pri poľných prácach, pri ľudových slávnostiach a rodinných sviatkoch. Boli verným obrazom života ľudí a prostredia, v ktorom vznikali a ďalej sa tradovali. Podstatná časť piesní sa funkčne viaže na zvyky ľudí, ktoré sa opakovali počas roka. Spevacké tradície sa viazali na fašiangy, stávanie májov, jánske ohne, svadby, krstenie, na činnosť pri pastve či pri

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

muzike. V mikroregióne aj v súčasnosti pôsobia mnohé folklórne súbory a skupiny, ktoré zachovávajú tradičné piesne. V Krásne nad Kysucou je to ženská spevácka skupina Krásno nad Kysucou, FS Drevárik, v Zborove nad Bystricou: Folklórna skupina Zborovanka, v Starej Bystrici: Folklórna skupina Polianka, ženský spevácky zbor Mária, v obci Radôstka: detský folklórny súbor Radosť, folklórny súbor Radôšťan, v Novej Bystrici: folklórna skupina Dolinka, ľudová hudba bratov Kováčovcov a folklórny súbor Bystrica, v obciach regiónu, v Lutišiach, majú široké zastúpenie kvalitné drevné muziky či kombinované muziky.

Medzi najvýznamnejšie kultúrno – športové podujatia v Mikroregióne Bystrická dolina patria: Gurmánsky festival, Krasňanská desiatka a Krasňanská cyklo-20tka v meste Krásno nad Kysucou; Furmanská súťaž v obci Nová Bystrica; v obci Radôstka: Horský futbalový turnaj; Starobystrický polmaratón, Oslavy zvrchovanosti a Vianočné trhy spojené s rozsvietením vianočného stromčeka v obci Stará Bystrica, ktoré sa tešia čoraz väčšiemu záujmu verejnosti z celej bystrickej doliny; MSR OFF Road Trial v obci Klubina či Hodové slávnosti každej obce či mesta mikroregiónu.

1.5.2 Cestovný ruch na území Mikroregiónu Bystrická dolina

Cestovný ruch je odvetvie zahŕňajúce súbor činností zameraných na cestovanie a následný pobyt, ktorý je uskutočňovaný spravidla vo voľnom čase, ako aj na s nimi spojené služby, najmä ubytovanie a stravovanie. Je jedno z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich odvetví a tvorí významnú časť hospodárstva. Je medzirezortným odvetvím, ktoré priamo zasahuje do sféry hospodárstva, priemyslu, obchodu a služieb, financií, dopravy, regionálneho rozvoja, kultúry, zdravotníctva, vzdelávania, športu, ochrany ŽP, lesného a vodného hospodárstva, pôdohospodárstva, zamestnanosti a pôsobnosti samospráv. Je preň typické, že kým väčšina iných odvetví sa zaoberá relatívne úzkym segmentom svojej pôsobnosti po vertikálnej osi, charakter cestovného ruchu je taký, že spája aj rôzne odvetvia po horizontálnej osi. Zahŕňa teda viaceré problémy, ktoré možno riešiť len spoluprácou zanietených ľudí, inštitúcií a samospráv.

Za medziročným poklesom cestovného ruchu bola v predchádzajúcich rokoch pandémia COVID 19. Najvyšší pokles celkovej návštevnosti oproti roku 2019 v cestovnom ruchu zaznamenali aj turisticky najatraktívnejší kraj, medzi ktoré patrí Žilinský kraj (pokles až o 22 %). I keď región Kysuce je z hľadiska cestovného ruchu regiónom bohatým na prírodné krásy, tradície a históriu s veľkým potenciálom pre svoj ďalší rozvoj, má v rámci kraja najmenej rozvinutý cestovný ruch. Podiel regiónu Kysúc na tržbách cestovného ruchu v Žilinskom kraji

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

v roku 2020 bol iba 2,13 %. V roku 2019 sa región podieľal 3,6 % na celkovom počte návštevníkov v ŽSK. V roku 2010 sa ubytovacie zariadenia na Kysuciach podieľali 9,6 % na celkovom počte ubytovacích zariadení v ŽSK, avšak v roku 2019 podiel predstavoval len 8,1 %. K mier-
nemu poklesu došlo aj v roku 2020. ŽSK sa v roku 2019 na celkovom počte návštevníkov Slovenska podieľal 20,45 %.

Tabuľka 15: Počet prenocovaní v MBD (podľa výberu dane z ubytovania)

Obec	2017	2018	2019	2020	2021
Dunajov	0	0	0	0	0
Klubina	1062	1266	1169	1083	1000
Krásno nad Kysucou	2358	4619	5043	4814	1267
Lutiše	0	0	0	0	0
Nová Bystrica	0	0	0	0	0
Radôstka	292	92	0	0	236
Stará Bystrica	2073	5034	4846	1372	1036
Zborov nad Bystricou	42	5	0	0	0
Mikroregión Bystrická dolina	5827	11016	11058	7269	3539

Zdroj: Zber údajov

Mikroregión Bystrická dolina má veľmi dobré podmienky a predpoklady polohového potenciálu na využitie pre rozvoj cestovného ruchu. Je bohatým na prírodné krásy, tradície a históriu. Na jeho území sa nachádzajú viaceré zvláštnosti a zaujímavosti, ku ktorým patrí napr. Železobetónový most, Kysucké múzeum a vojenské bunkre v Krásne nad Kysucou, kostol Nepoškvrnenej Panny Márie a prameň Hladnej vody v Zborove nad Bystricou, Kostol sv. Svorada a Beňadika Radôstke, Slovenský orloj v Starej Bystrici, Kysucko-oravská lesná

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

železnica, Múzeum kysuckej dediny vo Vychylovke či Vychylovské skálie v Novej Bystrici, kostol sv. Štefana obci Lutiše a kostol Sedembolestnej Panny Márie v obci Dunajov.

Železobetónový most v Krásne nad Kysucou

Najstarší železobetónový most na Slovensku z roku 1891, ktorý vedie priamo ponad Bystrickú cyklomagistálu. Most bol postavený v roku 1891 firmou Wayss a jeho dve klenby dosahujú svetlosť až 16,45 m. Na moste je osadená socha Jána Nepomúckeho, ktorý je vzhľadom na okolnosti svojej smrti patrónom a ochrancom mostov. Železobetónový most v Krásne nad Kysucou je zrejme jedným z najväčších dodnes zachovaných železobetónových mostov v strednej Európe pochádzajúcich zo začiatku 90-tých rokov 19-teho storočia, teda z obdobia prvých väčších aplikácií železobetónu v mostnom staviteľstve.

V časti predmostia sa kedysi nachádzal kanál mlynského náhonu, ktorý dával do pohybu mlyn. Tento most je známy aj pod názvom Brichtov most, pretože v blízkosti bývala židovská rodina Brichtových. Most nachádzajúci sa teda na území najmladšieho mesta, v Krásne nad Kysucou, je zároveň jeden z najväčších dodnes zachovaných železobetónových mostov v strednej Európe.

Vlastivedné múzeum v Krásne nad Kysucou

Expozícia je spoločným projektom štyroch múzeí v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Prezентuje faunu a flóru severozápadného Slovenska. Od pravekých ľudí po astronautov, prezentovanie dejín Kysúc od najstarších lovcov mamutov cez vek Juraja Turzu až po storočie kozmických letov. Hlavnou atrakciou je replika mamutej samice v životnej veľkosti, vzhľadom k nájdeným fosílnym pozostatkom v blízkom okolí. Súčasťou expozície je špecializovaná prírodovedná učebňa, slúžiaca na výučbu prírodovedných a environmentálnych predmetov.

Vyhliadková veža na konci krížovej cesty

Novým letným zastavením sa stala rozhľadňa pri osade U Jantov. Bola otvorená 30. augusta 2020 pri príležitosti 695. výročia prvej písomnej zmienky o Krásne. Otvorenie 25 metrov vysokej rozhľadne začalo slávením sv. omše, ktorú celebroval dekan Marian Vojtek spolu s kaplánom Michalom Tichým. Po sv. omši bolo požehnanie rozhľadne a prestrihnutie pásky. Rozhľadňa stojí na mieste, o ktorom legenda hovorí, že tu v dávnej minulosti stála strážna veža, ktorá chránila cestu i toto miesto. Zároveň v tom istom roku dňa 15. september na sviatok Sedembolestnej Panny Márie bola slávnostne vysvätená a otvorená dlhoočakávaná Kalvária s Krížovou cestou. Vďaka obetavým ľuďom sa podarilo upraviť a spevniť chodník

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNu BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

tak, aby návštevníci mohli Kalváriu zdolať bez väčších prekážok. Od najvyššieho zastavenia smerom k vyhlídkovej veži je krásny pohľad na mesto Krásno nad Kysucou, ktoré lemuje rieka Kysuca.

Vojenské bunkre v Krásne nad Kysucou

Pri budovaní Bystrickej cyklomagistrály boli objavené vojenské bunkre z druhej svetovej vojny. Bunkre slúžili ako súčasť obrannej línie nemeckých vojsk, ktoré bránili oslobodzovacím vojskám pri vstupe na Kysuce. V priestore obce Zborov nad Bystricou a mesta Krásno nad Kysucou museli betónové zátarasy a bunkre budovať miestni občania. Bunkre boli odkryté v septembri 2012 Martinom Mikovčákom za pomoci spolužiakov – študentov architektúry a sponzorov. Môžete ich vidieť pozdĺž ľavého brehu rieky Bystrice v Krásne nad Kysucou a Zborove nad Bystricou.

Vychylovské skálie na území obce Nová Bystrica

Nachádza sa južne od Rycierovej hory v katastrálnom území Novej Bystrice, v Chránenej krajine oblasti Kysuce, na výmere 26,72 ha. Premetom ochrany je svojrázna ukážka vzniku blokového prúdu pieskovcov flyšového pásma, v dôsledku zosuvných pohybov. Labyrint mohutných blokov podmienil špecifické ekologické podmienky, a tým aj výskyt pestrej škály živočíšnych druhov.

Múzeum kysuckej dediny vo Vychylovke

Národopisná expozícia v prírode Kysuckého múzea, je lokalizovaná do doliny Chmúra v katastri obce Nová Bystrica, časť Vychylovka, ktorá je súčasťou Chránenej krajine oblasti Kysuce.. Skanzen vznikol 11. októbra 1974 (bol položený základný kameň), pričom jeden z hlavných dôvodov pre jeho vznik bola výstavba vodnej nádrže Nová Bystrica. Jeho prvou úlohou totiž bola záchrana pamiatok ľudovej architektúry z obcí Riečnica a Harvelka, ktoré pre spomínanú výstavbu vodnej nádrže zanikli. V expozícii sa nachádzajú stavby, prevažne obytných domov a hospodárskych budov, krčma z Korne, dva mlyny a murovaná kaplnka zo Zborova. Expozícia zachytáva nielen architektúru, ale aj kultúru a spôsob života v oblasti Kysúc z 19. storočia a prvej polovice 20. storočia. Súčasťou múzea je aj historická lesná úvratňová železnica (HLÚŽ), ktorá tvorí organickú súčasť Múzea kysuckej dediny v Novej Bystrici - Vychylovke. Je zachovanou a funkčne obnovenou časťou bývalej Kysucko-oravskej lesnej železnice (KOLŽ).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Kostol Nepoškvrnenej Panny Márie v obci Zborov nad Bystricou

Výstavbe nového kostola trochu prihrala i náhoda. V tom čase sa začalo budovať Múzeum kysuckej dediny v Novej Bystrici - Vychylovke a ako kostolík bola vybraná kaplnka Ružencovej Panny Márie zo Zborova. To podporilo výstavbu nového kostola a projekty na jeho výstavbu boli hotové už v roku 1969. Prišiel však rok 1970 - rok normalizácie a stavba mala byť zastavená. Vďaka neúnavnému zaangažovaniu sa miestneho duchovného správcu stavba pokračovala, pretože svojou diplomaciou si získaval aj tých najvplyvnejších.

Nadšenie ľudí nepoľavovalo, práve naopak, narastalo. Strešnú oceľovú krytinu robili Vítkovické železiarne. Nádherný 4 m vysoký korpus Ukrižovaného z duvalumína vyhotovil akademický sochár Alexander Trizuliak, 40 kusov prenádherných vitráží je od akademického maliara Vincenta Hložníka. Nie nadarmo sa tomuto kostolu hovorí *Kysucká Sixtínska kaplnka*. Zvony vyrobila pani MarieDittrichová z Brodku pri Přerove. Rímskokatolícky kostol Nepoškvrneného počatia Panny Márie bol vysvätený 8. decembra 1973.

Prameň „Hladná voda“

Prameň sa nachádza v časti nazývanej Fojtov potok, ktorý patrí do CHKO KYSUCE. Mnohí ľudia v tejto lokalite vyhľadávajú pramene vody, lebo sa traduje, že je liečivá. Chodia k prameňom každý víkend a niektorí aj častejšie. Popri pestovaní turistiky si vodu prinášajú aj do svojich príbytkov. Charakteristiku vody udáva BOR, LITIUM a VÁPNIK. Je to voda hojivá, dezinfekčná, protizápalová. Pôsobí veľmi blahodarne na všetky kožné ochorenia. Tlmí bolesť, čistí krv, uľudňuje nervovú sústavu. Má priaznivý vplyv na srdcovú činnosť, pôsobí preventívne proti bujneniu (proti nádorovo), pôsobí hojivo na očné neduhy.

Kameňolom v obci Klubina

Okrem toho, že z tohto miesta je nádherný výhľad na oblasť Mikroregiónu Bystrická dolina, je tento kameňolom aj pamätníkom najrozsiahlejšej stavebnej činnosti v tejto doline. Slúžil ako zásobáreň kameňa pri výstavbe Vodného diela Nová Bystrica. Išlo o pieskovce, ktorý sa pre svoje dobré vlastnosti stal aj stavebným materiálom. V Bystrickej doline je z klubinského pieskovca postavených viacero stavieb, najmä na Rínku sv. Michala Archanjela v obci Stará Bystrica.

Kameňolom, podobne ako samotný začiatok stavebných prác na priehrade, bol otvorený v roku 1983. Z dôvodu bezpečnosti tunajších obyvateľov bola pred otvorením kameňolomu vystáňovaná miestna osada Králikovci, nachádzajúca sa v jeho blízkosti. Po uzavretí kameňolomu v roku 1989 sa časť jej obyvateľov znova vrátila do svojich príbytkov. Samotná

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

vodná nádrž sa po svojom otvorení v roku 1989 okrem úžitkových vlastností stala neplánovane i jednou z najkrajších oblastí Kysúc.

V kameňolome v obci Klubina sa našli nálezy fosílií predhistorických plazov, ktorých kamenné odtlačky sú osadené v kamennom priečelí budovy obecného úradu v Starej Bystrici.

Kostol sv. Svorada a Beňadika v obci Radôstka

Architektúra rímsko-katolíckeho kostola v Radôstke presahuje regionálny význam snahou o jedinečné spojenie odkazu starých majstrov s najmodernejšími európskymi parametrami duchovného priestoru. Vychádza z tradície drevenej architektúry a bol vysvätený v roku 1998. Výnimočnosť tohto architektonického skvostu dokladuje aj ocenenie 2. miestom Európskej únie za vidiecku architektúru. Architektonické a výtvarné riešenie stavby rešpektuje tradičné stavebné postupy a materiály. Kameň, masívne drevo a drevená šindľová krytina sú výrazovými prostriedkami charakteristickými pre danú lokalitu. Použitie týchto materiálov vytvára predpoklady pre uplatnenie týchto atribútov ľudovej architektúry aj pri hmatovo moderne poňatej stavbe, ktorá chce byť zároveň pokusom o zachovanie a podporu domácej architektúry vychádzajúcej z tradícií regiónu a čerpajúcej z klenotnice pôvodnej slovenskej drevenej ľudovej architektúry.

Novostavba je ukážkou citlivého použitia prírodných materiálov Kysúc - kameňa a dreva na sakrálnu stavbu. Nádherne korešponduje s hornatým terénom a odvoláva sa na krásu starých drevených kostolíkov. S úctou podobnou ľudovej architektúre sa skláňa kopírujúc tvar pahorka na ktorom sa nachádza, a zároveň sa hrdo týči nahor jednoduchou vežou. Aj interiér s jasnými citáciami prvkov ľudovej architektúry vytvára z tohto malého, a zároveň veľkolepého priestoru, nezabudnuteľný zážitok.

Slovenský orloj v obci Stará Bystrica

Architektonický unikát zdobí aj ďalšiu kysuckú obec Stará Bystrica. Reč je o Slovenskom orloji na Rínku sv. Michala Archanjela, najväčšej drevenej soche, ako aj prvej a zatiaľ jedinej stavbe svojho druhu na Slovensku. Orloj je vďaka svojmu počítačovému riadeniu jedným z najpresnejších na svete.

Celková kompozícia predstavuje sediacu Madonu, Sedembolestnú Pannu Máriu, patrónku Slovenska. Jeho hlavnou atrakciou sú drevené sochy siedmich slovenských apoštolov, ktoré sa každú celú hodinu objavujú v okienku v centrálnej časti stavby a šesť bronzových plastík, ktoré sú umiestnené vo výklenkoch orloja.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Srdcom orloja je tzv. astroláb, teda ciferník s astronomickými údajmi. Práve astroláb robí zo Slovenského orloja v Starej Bystrici jediný a prvý orloj na Slovensku, nakoľko bez astrolábu nemôže byť orloj orlojom. Farebnosť hlavnej dosky astrolábu je daná fázami dňa. Okrem toho astroláb ukazuje polohu mesiaca na oblohe, fázy mesiaca a polohu slnka v znamení zverokruhu. Vo vežičke orloja sú umiestnené dva zvony. Jeden zvon odbíja čas, druhý zvon vytvára zvukovú kulisu počas promenády apoštolov.

Rozhľadňa na vrchu Bobovec

Rozhľadňa na Bobovci leží v nadmorskej výške 720 m na hranici katastrov obcí Stará Bystrica a Radôstka. Postavená bola obcou Stará Bystrica v rokoch 2010 - 2011 z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika 2007 - 2013.

Bobovec nie je najvyšším vrchom Starej Bystrice. Ide však o výrazný strmý vrch nad centrom obce, dobre viditeľný z hlavných dopravných komunikácií, ako aj od Slovenského orloja z Rínku sv. Michala, odkiaľ k rozhľadni vedie aj značkovaný žltý turistický chodník. Vrch Bobovec, ktorý je súčasťou širšieho masívu Nocľahy, má svoj názov odvodený od strukoviny bôb, ktorá bola v minulosti dosť rozšírenou potravinou. Rozhľadňa má výšku 16 metrov a je vybudovaná z tradičných materiálov kameň a drevo.

V rozhľadni je umiestnených aj niekoľko umeleckých diel na tému anjelov, a to nielen na vnútorných stenách rozhľadne, ale téma anjelov sa objavuje aj vo funkčných prvkoch okených mreží. Z rozhľadne je dobrý výhľad na Malú Fatru, Martinské Hole, Veľkú Raču, či na Lysú Horu v Českej republike.

Z rozhľadne je možné po hrebeni Nocľahov pokračovať v trase východným smerom, odkiaľ je dobre viditeľná obec Nová Bystrica s vodnou nádržou, ako aj majer v doline Skríželné, ktorý sa objavuje aj v zápisoch zo súdneho vypočúvania Juraja Jánošíka.

Zbojnická bašta a zbojnícky kameň

Zbojnická bašta je typickým predstaviteľom architektúry tzv. modernej secesie, ktorá vychádza z tradičných materiálov a z tradičných remeselných postupov a techník. Na jej mieste v minulosti stála budova starej hasičskej zbrojnice, ktorá bola zbúraná v druhej polovici XX. storočia. Zbojnická bašta bola postavená v rokoch 2003-2005. Svoje pomenovanie má od kameňa, ktorý je pred ňou umiestnený.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Ide o kameň, ktorý je umiestnený pred Zbojníckou baštou, a ktorý bol prenesený z vrchu Černatín. Vrch Černatín patrí medzi starobylé miesta obce Stará Bystrica a spomína sa už v roku 1417 vo viacerých listinách. Počas valašskej kolonizácie sídlil na Černatíne aj valašský vojvoda Ján Kýčera. Podľa legendy boli na Černatíne kamene, na ktorých tancovali víly so zbojníkmi.

Podľa tejto legendy, kto si na tomto kameni aj dnes zatancuje, splní sa mu jeho najtajnejší sen. Jeden z týchto kameňov bol prenesený na Rínok sv. Michala Archanjela a bol umiestnený pred Zbojníckou baštou.

Kostol sv. Štefana v obci Lutiše

Kostol zasvätený sv. Štefanovi sa začal stavať v roku 1903. Prostriedky na jeho výstavbu boli získané zo zdrojov občanov z obce Lutiše ako aj od občanov z okolitých obcí, ktorý odišli pracovať do Ameriky. Boli to občania z Radôstky, Starej Bystrice a Lysice. Na výstavbu prispel aj uhorský kráľ František Jozef II. Kostol je jednoloďová neoklasická stavba s polygonálnym uzáverom presbytéria s pristavanou vežou. Svätiňa je zaklenutá polmesiačkovou klenbou a loď pruskými klenbami. Kostol bol vysvätený grófom, biskupom, Viliamom Batthyanyom.

Kostol Sedembolestnej Panny Márie v obci Dunajov,

Kostol vznikol prístavbou k pôvodnej kaplnke z konca 19. stor.. Základný kameň kostola vysvätil pri návšteve v Bratislave r. 1990 – sv. otec Ján Pavol II. Kostol bol dostavaný v r. 1995 a vysvätil ho Mons. Ján Chryzostom Korec. Bol postavený z finančných zbierok občanov obce Dunajov a okolitých obcí.

Pamätník padlým hrdinom v II. sv. vojne v obci Dunajov

Pamätník sa nachádza v lokalite Skáčkov, kde bolo počas II.sv. vojny zastrelených 9 občanov. Pamätník bol postavený v r. 1956 z prírodného pieskovca.

1.5.3 Šport a voľnočasové aktivity na území Mikroregiónu Bystrická Dolina

Šport - „Fenoméni, ktorý rozdeľuje a spája“

Šport predstavuje prostriedok rozvoja osobnosti, upevňuje zdravie človeka a je prostriedkom trávenia voľného času a ako jedna z mála oblastí života ľudí má v spoločnosti svoje historicky definované postavenie. Obce a mesto Mikroregiónu Bystrická dolina sa nachádza v miernom podnebnom pásme so štyrmi ročnými obdobiami, ktoré umožňujú obyvateľom mikroregiónu vykonávať rôzne športové a rekreačné aktivity počas celého roka.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNŮ BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Zo športových zariadení sa na území jednotlivých samospráv mikroregiónu nachádzajú vybudované, v mnohých prípadoch modernizované športové areály s futbalovými ihriskami, šatňami, tribúnami, sociálnymi zariadeniami a v neposlednom rade viacero polyfunkčných detských ihrísk.

Bystrická cyklomagistrála

Bystrická cyklomagistrála je jedným z najväčších slovenských projektov realizovaných združením obcí a mesta mikroregiónu. Projekt „Zlepšenie dopravnej dostupnosti na poľsko-slovenskom pohraničí“, realizovaný v roku 2011 - 2012, bol spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie a vznikol v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko - Slovenská republika 2007 - 2013. V r. 2018 bola Bystrická magistrála doplnená o časť Dunajov – Krásno nad Kysucou – Oščadnica – Rajcza – Milowka,

Bystrická cyklomagistrála vedie trasou bývalej lesnej úvratovej železničky, ktorá slúžila prepravu dreva, dovtedy splavovaného po rieke Bystrica. Lesná úvratová železnica prechádzala od prvej polovice minulého storočia z Novej Bystrice po Oščadnicu. Oproti klasickým železnicám bol jej rozchod pre lepšiu prispôsobivosť terénu a nižším stavebným nákladom iba 760 milimetrov. V rámci budovania Bystrickej cyklomagistrály došlo i k osadeniu drobnej architektúry, ako sú informačné tabule, lavičky, stojany na bicykle a odpadkové koše.

Súčasťou cyklotrasy je tiež zvislé a vodorovné dopravné a turistické značenie. Vybudovaním cyklomagistrály vznikla v regióne Bystrickej doliny jedinečná atrakcia pre šport a oddych, ktorou je možný prechod až do gminy Rajcza v Poľskej republike. Cyklomagistrála je z väčšej časti vedená mimo štátnych ciest, využívajúc málo frekventované miestne komunikácie, čo výrazne prispieva k zvyšovaniu bezpečnosti chodcov, cyklistov a cestnej premávky v celom mikroregióne.

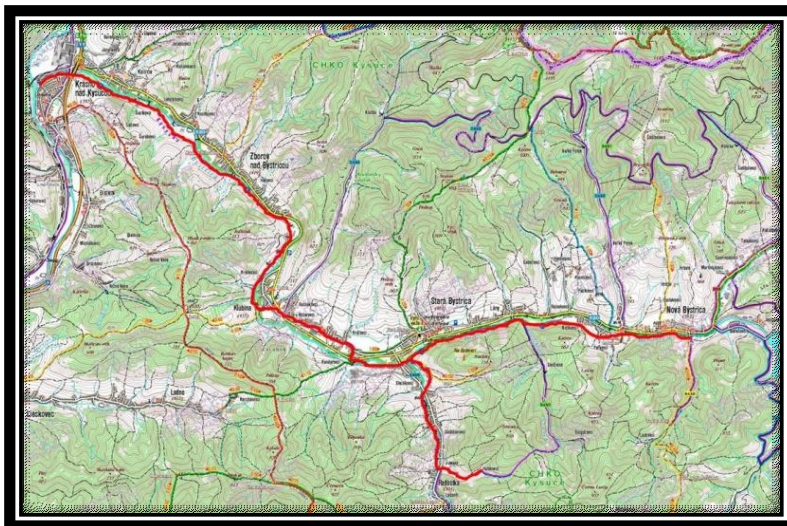
Tabuľka 16: Základné údaje o Bystrickej cyklomagistrále

Základné údaje o Bystrickej cyklomagistrále	
záber katastrálnych území	Krásno nad Kysucou, Zborov nad Bystricou, Klubina, Stará Bystrica, Nová Bystrica, Radôstka
Dĺžka modernizovaných úsekov	20,279 km
začiatok trasy	Krásno nad Kysucou, 384 m. n. m.
koniec trasy	Nová Bystrica, 725 m. n. m.
prevýšenie cyklotrasy	341 m, priemer 1,34 %

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNu BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Zdroj: www.starabystrica.sk, vlastné spracovanie.

Obrázok 23: Trasa Bystrickej cyklomagistrály

Zdroj: www.radostka.sk

MM ARÉNA: Moderný multifunkčný športový areál v Krásne nad Kysucou

MM ARÉNA zďaleka nie je len celoročná hokejová hala s výbornou kuchyňou s výhľadom na klzisko. ľadová plocha má medzinárodné parametre s časomierou. K hale patrí rozsiahle zázemie s ošetrovňou a 4 priestranými šatňami. Okrem ľadovej plochy tu môžu športovci využívať diagnostiku hokejistov a k dispozícii je trenažér pre hokejistov tzv. Skatemill, suchý ľad, diagnostika i testovanie, nielen počas hokejových kempov. Ďalej fitnesscentrum a boxerňa, miesto na crossfit, na poschodí zrkadlové miestnosti na Pole Dance, 8 kruhov pre Aerial Hoop a ďalšie. Zregenerovať môžete vo wellness so štyrmi saunami (fínska, parná, infra sauna a biosauna), dvoma vírivkami, prípadne v ochladzovni či oddychovej zóne s Kneippovým kúpeľom na nohy. Alebo využiť konferenčnú sálu s kapacitou 60 osôb pri školskom sedení, až 100 osôb pri sedení divadelnom pre rodinné a firemné akcie.

Veľká Rača - najvyšší vrchol Kysúc

Najvyšší vrch Kysúc, Veľká Rača s nadmorskou výškou 1 236 m, leží na hraniciach s Poľskom v pohorí Kysucké Beskydy. Patrí k turisticky vyhľadávaným vrcholom, z ktorého sú panoramatické výhľady do širokého okolia. Veľkú časť pokrýva národná prírodná rezervácia

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

vyhlásená v roku 1976. Účelom národnej prírodnej rezervácie je zachovanie pôvodných zvyškov lesných spoločenstiev pralesovitého charakteru na rozlohe 313 ha. Tiež sa tu vyskytujú pseudokrasové javy ako Malá a Veľká skalná diera, ktoré sú na území Kysúc ojedinelé. Vrcholom Veľkej Rače prechádza štátna hranica s Poľskom. Hneď za hranicou národnej prírodnej rezervácie začína zimné aj letné športové stredisko. Pri priaznivom počasí poskytuje výhľady na Moravsko-sliezske Beskydy, Pilsko, Babiu horu (1 725 m n. m.), vrchy Malej Fatry (Veľký Rozsutec, 1 610 m n. m.) či Roháče.

Veľká Rača je najjednoduchšie prístupná z obce Oščadnica, z ktorej sa miestnou dopravou dá dostať až na parkovisko k rekreačnom stredisku Dedovka. Na vrchol Veľkej Rače vedie z Dedovky náučný chodník. Vystúpiť na Raču sa dá aj z okolitých obcí, ako sú Zborov nad Bystricou a Stará Bystrica, alebo taktiež z Poľska. Na vrchole sa nachádza aj rozhľadňa a obnovený kríž. Rozhľadňa leží neďaleko slovensko-poľských hraníc s turistickou chatou na poľskej strane. Vďaka tabuli s nerezovou ružicou, ktorá je umiestnená na rozhľadni, môžeme vidieť okolité pohoria a vrcholy v 360 stupňovom uhle. Pri priaznivom počasí z tohto miesta môžeme vidieť Babiu horu, Roháče, Nízke Tatry, Choč, Krivánsku Malú Fatru, kysuckú Ľadonhoru, Maníny alebo moravskú Lysú Horu. Z Dedovky na vrchol vedie náučný chodník. Na svahoch Veľkej Rače sa nachádza známe lyžiarske stredisko Snowparadise.

Pre potreby bežkárov slúži Kysucká lyžiarska magistrála. V lete je k dispozícii lanová a bobová dráha, trampolíny, lezecká stena a ďalšie športové aktivity.

1.6 Sociálna stabilita Mikroregiónu Bystrická dolina

1.6.1 Sociálne služby na území mikroregiónu

Sociálne služby sú jednou z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Štát prostredníctvom nich podporuje sociálne začlenenie občanov a uspokojovanie sociálnych potrieb ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Sociálne služby v rámci celého mikroregiónu sú rozvinuté cez rôznych typy poskytovateľov sociálnych služieb so silnou angažovanosťou ŽSK v sociálnych službách aj v zdravotníctve. Demografický potenciál mikroregiónu však vypovedá o postupnom starnutí obyvateľstva. V nasledujúcom období sa predpokladá nárast obyvateľstva poproduktívneho veku, preto je potrebné uvažovať o vytvorení ďalších zariadení pre staršie obyvateľstvo rôzneho typu. V súčasnej dobe sa na území Mikroregiónu jedno zariadenie pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti obce Zborov s kapacitou 40 osôb. Na území mikroregiónu chýba

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

dostatok denných stacionárov, prípadne denných komunitných centier mikroregionálneho charakteru. Nachádza sa tu len jeden denný stacionár v obci Zborov.

Kostru sociálnych služieb v okrese Čadca zabezpečovaných pobytovou formou tvoria štyri zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, z toho tri domovy sociálnych služieb a zariadenia pre dospelých, jeden domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie, ktorých objekty sa nachádzajú v Čadci, Čadci - Horelici, Čiernom, Vysokej nad Kysucou a Oščadnici. Z významnejších zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti miestnej samosprávy sú spomenuté hodné zariadenia v Čadci, Turzovke a Makove, ktoré poskytujú spektrum sociálnych služieb od denného centra, cez nízkoprahovú službu pre deti a rodinu, stravovanie seniorov, prepravnú službu, útulok, až po zariadenie pre seniorov.

V obciach mikroregiónu fungujú terénne opatrovateľské služby zriadené obcou, ktoré sú považované za vhodnejšie ako sociálne služby poskytované v samostatných zariadeniach. Terénna opatrovateľská služba je poskytovaná v prirodzenom prostredí klienta. Terénnu opatrovateľskú službu poskytuje mesto Krásno nad Kysucou, Zborov, Nová Bystrica, Radôstka a Stará Bystrica.

Tabuľka 17: Počet miest v zariadeniach sociálnych služieb pre seniorov v okresoch ŽSK

Počet miest v zariadeniach so- ciálnych služieb pre seniorov	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Čadca	200	195	188	184	180	277	275	318	311	313
Kysucké Nové Mesto	115	62	84	39	31	72	67	63	63	31
Žilina	46	154	112	183	241	272	296	298	303	349

Zdroj: e-VUC, vlastné spracovanie

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNŮ BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 18: Poskytovatelia sociálnych služieb v Mikroregióne Bystrická dolina

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
Kapacita zariadenia/ služby	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zariadenie pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti obce	x	x	x	x	x	x	x	40	40
Zariadenie pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC	x	x	x	x	x	x	x	x	0
Opatrovateľská služba zriadená obcou	x	x	17	x	x	x	x	10	27
Opatrovateľská služba zriadená iným poskytovateľom	x	x	x	x	x	x	x	x	0
Rehabilitačné stredisko	x	x	x	x	x	x	x	x	0
Špecializované zariadenie	x	x	x	x	x	x	x	x	0
Denný stacionár	x	x	x	x	x	x	x	10	10
Zariadenie opatrovateľskej služby	x	x	8	x	x	x	x	x	8
Zariadenie podporovaného bývania	x	x	x	x	x	x	x	x	0

Zdroj: Zber údajov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Zdravotnícke služby pre obyvateľov poskytujú viaceré zdravotné strediská na území mikroregiónu. Kapacita zariadení je rôzna. Zariadenia sú vyhovujúce a lekárske služby obyvateľom obcí a mesta mikroregiónu dopĺňajú aj lekárne. Vyššie zdravotnícke služby zabezpečuje poliklinika v Kysuckom Novom Meste, poliklinika v Krásne nad Kysucou a nemocničnú starostlivosť obyvateľom mikroregiónu poskytuje Fakultná nemocnica s poliklinikou v Žiline a Kysucká nemocnica s poliklinikou v Čadci. S počtom hospitalizácií na 1 000 obyvateľov sa región Kysuce blíži k priemeru ŽSK, mierne nadpriemerná je dĺžka samotných hospitalizácií.

Medzi slabé stránky subregiónu patrí nedostatočný počet zamestnancov v zdravotníckych službách, vysoký vek lekárov, neexistujúca konkurencia poskytovateľov sociálnych a zdravotných služieb. Okres Čadca je okres s najnižším počtom lekárov na 100 000 obyvateľov pre obyvateľov 0 – 17-ročných v Žilinskom kraji. (29,9 a menej). V okrese Žilina je počet lekárov na 100 000 obyvateľov vyšší (40-49,9). Problémom všetkých obcí mikroregiónu patrí vyšší vekový priemer obvodných lekárov a nedostatok mladých nastupujúcich obvodných lekárov pre všetky typy ambulancií (všeobecná, dentálna, gynekologická).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.6.2 Bývanie a služby občanom mikroregiónu

Vzhľadom na dobrú polohu mikroregiónu a jeho dopravnú dostupnosť (železničné a autobusové spojenie) v kombinácii s občianskou vybavenosťou (materské školy, základné školy) i so všetkými svojimi pozitívami, Mikroregión Bystrická dolina poskytuje dobré podmienky na život a bývanie. V roku 2011 podľa výsledkov SODB bolo na území mikroregiónu 5 021 trvalo obývaných domov (bytov v rodinných domov bolo obývaných 5180) a 87 bytových domov (bytov v bytových domoch bolo obývaných 1053). Oproti roku 2011 stúpol celkový počet bytov v MBD o 20% z 5 469 na 6 584 bytov. Nová bytová výstavba bola realizovaná takmer vo všetkých základných sídelných jednotkách Mikroregiónu Bystrická dolina.

Prevládajúcou formou bytovej výstavby v mikroregióne je individuálna bytová výstavba. Na území mikroregiónu samozrejme nezaostáva ani výstavba bytových domov. Záujem o bytové domy pretrváva najmä u mladšej časti obyvateľstva. Záujem o ne však prejavujú aj vekovo starší občania nad 60 rokov.

V záujme vyhovieť mladším, ale aj starším obyvateľom mikroregiónu a zvýšiť možnosti bývania tých, ktorí z rôznych príčin a dôvodov nemajú záujem o individuálnu bytovú výstavbu, sa ukazuje viac ako potrebné. V rámci Slovenska má najviac nájomných obecných bytov s počtom 1 092 okres Žilina (poradie v rámci Slovenska 3). V okrese Čadca je počet nájomných obecných bytov iba 309. Tu sa ukazujú dva smery – výstavba nájomných obecných bytov a výstavba developerských bytových domov, či prichádza do úvahy v základných sídelných jednotkách mikroregiónu.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNŮ BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 19: Domová a bytová výstavba Mikroregiónu Bystrická dolina v roku 2021

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina	Žilinský kraj
Počet										
Počet domov celkom	314	195	1 608	343	988	316	866	768	5 055	166871
trvale obývaných domov	297	181	1536	248	946	285	836	692	5021	149774
bytových domov	13	-	38	-	13	2	12	5	87	8222
bytových domov v %	4,1	-	2,4	-	1,3	0,6	1,4	0,65	1,5	4,9
Celkový počet bytov spolu	505	217	2330	352	1119	330	947	784	6584	271885
byty v RD	338	194	1557	249	1008	292	844	698	5180	152721
byty v BD	161	0	707	12	82	3	73	15	1053	106976

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2021

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.7 Infraštruktúra Mikroregiónu Bystrická dolina

1.7.1 Dopravná infraštruktúra mikroregiónu

Infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja každej obce či mesta. Je tvorená predovšetkým technickou a sociálnou infraštruktúrou. Technická infraštruktúra je faktorom podmieňujúcim alokáciu podnikateľských subjektov a ich prosperitu. Rovnako dôležitý význam má aj z pohľadu obyvateľov mikroregiónu, nakoľko determinuje vo významnej miere kvalitu ich života.

Dopravné siete, ich orientácia, technická úroveň a hustota sú podmienky, ktoré sprostredkujú vzájomné vzťahy mikroregiónu so susednými obcami, mestami ba dokonca regiónmi. Sú tak i predpokladom optimálneho teritoriálneho rozdelenia ekonomickej aktivity. Železničná a cestná doprava prepravuje podstatnú časť osôb a nákladov, pretože ostatné druhy dopravy zatiaľ nemajú a nenadobúdajú väčší význam.

Dopravná infraštruktúra a služby poskytované v doprave sú neoddeliteľnou súčasťou každodenného života obyvateľov. Zároveň podmieňujú dosahovanie ekonomického rastu, zvyšovanie konkurencieschopnosti a prosperity celej spoločnosti.

Prispievajú taktiež k zvyšovaniu zamestnanosti a sú kľúčovým faktorom pre prílev investícií, rozvoj cestovného ruchu a napomáhajú znižovať disparity medzi regiónmi, mestami či obcami. Kvalitná a funkčná dopravná infraštruktúra je jedným zo základných predpokladov rýchleho rozvoja slovenských regiónov, mikroregiónov, miest i obcí.

Mikroregión Bystrická dolina má vybudovanú takmer kompletnú infraštruktúru. Obcami a mestom prechádzajú cesty I. a II. triedy, na ktoré sa napájajú miestne komunikácie. Mnohé komunikácie nachádzajúce sa na území mikroregiónu si vyžadujú rekonštrukciu položením nového asfaltového krytu. Na jeho území sa však nájdu aj komunikácie, ktoré prešli kompletnou rekonštrukciou. Na zlepšenie bezpečnosti účastníkov cestnej premávky mikroregiónu Bystrickej Doliny boli pozdĺž komunikácií na určitých úsekoch vybudované chodníky pre chodcov.

Na území obce Dunajov sa nachádzajú cesty I., II. aj III. triedy v celkovej dĺžke 6,9 km. Z toho cesty I. triedy sú zastúpené v dĺžke 2,1 km, cesty II. triedy v dĺžke 2,2 km a napokon cesty III. triedy v dĺžke 2,6 km. V obci sa taktiež nachádza 29 km spevnených a nespevnených miestnych komunikácií. Z celkového počtu 29 km sú spevnené miestne komunikácie zastúpené v dĺžke 23,4 km a miestne komunikácie nespevnené v dĺžke 5,6 km.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Na území obce Klubina sa nachádzajú cesty III. a IV. triedy, pričom celková dĺžka týchto komunikácií je 17,93 km. Ciest III. triedy má na svojom území obec Klubina 15,9 km a ciest IV. triedy 2,03 km, pričom z tohto počtu tvorí cyklotrasa 1,53 km a chodníky v dĺžke 0,5 km. Cez obec prechádza taktiež cesta II. triedy II/520, ktorá je v správe ŽSK.

V meste Krásno nad Kysucou sa nachádzajú komunikácie I., II. a III. triedy v celkovej dĺžke 71 km. Komunikácie I. triedy sú v meste zastúpené v celkovej dĺžke 42,5 km, komunikácie II. triedy v dĺžke 1,5 km a komunikácie III. triedy v celkovej dĺžke 27 km.

Na území obce Lutiše sa nachádzajú cesty III. triedy a miestne komunikácie v celkovej dĺžke 69,0 km. Z tohto celkového počtu tvoria cesty III. triedy 7,0 km. Celková dĺžka miestnych komunikácií na území obce Lutiše je 62,0 km.

Hlavná komunikácia, ktorá prechádza územím Novej Bystrice je cesta II/520. Z nej sa odpája cesta III/5202 do Vychylovky. Dĺžka miestnych komunikácií je 43,3 km, z toho bezprašné v celkovej dĺžke 21,3 km. Dĺžka vybudovaných chodníkov v obci je 2,1 km.

Na území obce Radôstka sa nenachádzajú cesty I. ani II. triedy, avšak nachádzajú sa komunikácie III. triedy, a to v celkovej dĺžke cca 4 km. Miestne komunikácie, či už spevnené alebo nespevnené, sa v obci nachádzajú v celkovej dĺžke cca 8 km.

V obci Stará Bystrica sa nachádzajú cesty II., III. triedy a miestne komunikácie v celkovej dĺžke 48,28 km. Cesty II. triedy sa na území obce nachádzajú v celkovej dĺžke 6,1 km a cesty III. triedy v celkovej dĺžke 6,180 km. Do siete miestnych komunikácií má obec Stará Bystrica zaradené komunikácie v celkovej dĺžke 36 km.

Do siete miestnych komunikácií má obec Zborov nad Bystricou zaradených 68 obslužných komunikácií v celkovej dĺžke 13,711 km. Na jej území sa nachádzajú taktiež štyri komunikácie pre peších, a to chodníky v celkovej dĺžke 3,965 km. Obcou prechádza aj cyklotrasa v celkovej dĺžke 4,076 km, pričom 0,7 km je trasa vedená po obslužnej komunikácii MK 51. V obci Zborov nad Bystricou sa nachádza aj cesta II. triedy číslo II/520 v celkovej dĺžke približne 4,5 km.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 20: Cestná infraštruktúra v okrese Čadca a v okrese Žilina v rokoch 2013 a 2021 (v km)

Okres Čadca	Rok 2013	Rok 2021
Cesty „E“ pre medzinárodnú premávku	32,132	30,906
Trasy „TEM“	31,871	33,139
Trasy „TEN-T“		32,251
Diaľnice	0,238	30,639
Rýchlostné cesty	0	0
Privádzače rýchlostných ciest	0	0
Cesty I. triedy	53,454	56,013
Cesty II. triedy	68,903	69,405
Cesty III. triedy	112,751	110,928
Okres Žilina		
Cesty „E“ pre medzinárodnú premávku	37,257	60,078
Trasy „TEM“	37,257	36,021
Trasy „TEN-T“		41,069
Diaľnice	9,736	53,387
Rýchlostné cesty	0	0
Privádzače rýchlostných ciest	0	0
Cesty I. triedy	77,739	106,312
Cesty II. triedy	53,781	46,095
Cesty III. triedy	184,727	179,217

Zdroj: SSC

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNŮ BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Okresom Čadca prechádza dopravný koridor základnej siete TEN-T, Balticko-jadranský koridor. Okresom Žilina prechádzajú dva dopravné koridory základnej siete TEN - T, Balticko-jadranský koridor a Koridor Rýn - Dunaj. Z hľadiska budúceho využitia polohového potenciálu mikroregiónu je dôležitým faktorom jeho vhodné napojenie na diaľnicu D3 a modernizovanú železničnú sieť.

V okrese Čadca bolo v roku 2021 evidovaných 41 707 aut so spaľovacím motorom a 235 s elektrickým prípadne hybridným motorom. V okrese Žilina bolo v roku 2021 evidovaných 91 089 aut so spaľovacím motorom a 1086 s elektrickým prípadne hybridným motorom. V porovnaní počtu aut na jedného obyvateľa bolo v okrese Čadca 0,48 aut/obyvateľa, v okrese Žilina 0,57 aut/obyvateľ a v rámci celého Žilinského kraja to bolo 0,52 aut na obyvateľa v roku 2021.

Tabuľka 21: Počet osobných automobilov a motorových vozidiel evidovaných v okresoch CA a ZA marec 2021

Okres/región	Spaľovací motor		elektr.+hybrid			koef spalovacie/e+h	
	Osobné	Motorové	Osobné	Nákladné	Motorové	Osobné	Motorové
ZA	72 816	91 089	1 082	4	1 086	67,00	84,00
CA	33 845	41 707	234	1	235	144,64	177,48
ŽSK	285 005	359 319	2 775	10	2 785	102,70	129,02

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

V harmonograme prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry sa v regióne Kysuce nachádza nasledovná infraštruktúra:

Plánovaná: Úsek diaľnice D3 Žilina-Brodno – Kysucké Nové Mesto (priorita č. 3)

D3 Oščadnica - Čadca Bukov, 2. profil (priorita č. 4)

D3 Kysucké Nové Mesto - Oščadnica (priorita č. 8)

R5 Svrčinovec - št. hr. SR/ČR

Bežiacie stavby: D3 Čadca, Bukov - Svrčinovec

Z hľadiska budúceho využitia polohového potenciálu mikroregiónu je dôležitým faktorom jeho vhodné napojenie na diaľnicu D3 a modernizovanú železničnú sieť.

Na území mikroregiónu sa nachádza aj železničná trať, a to železničná trať I. kategórie európskeho významu Ostrava - Čadca - Žilina - Košice - Čierna nad Tisou - Čop a trať kombinovanej dopravy rovnakého významu. Trať je ako súčasť multimodálneho koridoru pripravovaná na modernizáciu na traťovú rýchlosť 160 km / hod.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

verejného osvetlenia je najmä nadmerná spotreba elektrickej energie spojená s lokálnou nefunkčnosťou. Riešením by bola výmena svietidiel za úsporné výbojkové.

Cieľom rekonštrukcie a modernizácie sústavy verejného osvetlenia je doplniť existujúcu sústavu a zabezpečiť jej energetickú a finančnú efektívnosť. Zabezpečením dobrej viditeľnosti všetkých užívateľov a zvýšením bezpečnej cestnej i pešej premávky by sa tak skvalitnil život obyvateľov Mikroregiónu Bystrická dolina.

Mikroregión zrealizoval tiež výstavbu osvetlenia prechodov pre chodcov na miestnych komunikáciách. Osvetlenie prechodov pre chodcov je totiž jedna z podmienok na ich zachovanie a pri jej nesplnení dopravný inšpektorát v spolupráci so správcom komunikácii takéto nevyhovujúce prechody ruší. Po uvedení ďalších osvetlení prechodov do prevádzky sa výrazným spôsobom zlepši bezpečnosť účastníkov cestnej premávky mikroregiónu.

Celkový počet účastníckych prípojek vo verejnej telefónnej sieti, ktorý zahŕňa účastnícke prípojky analógové a prípojky ISDN neustále klesá aj v mikroregióne. Pokles súvisí s nárastom počtu používaných mobilných telefónov a s rozširujúcou sa ponukou poskytovateľov mobilných služieb. Mikroregión Bystrická dolina je celá pokrytá signálom verejných slovenských mobilných operátorov Orange Slovensko, Slovak Telekom a O2, ktorých počet sa rozrástol o ďalšieho mobilného operátora: 4ka. Vzhľadom na členitosť terénu a rozšírenie siete do periférnych častí mikroregiónu s perspektívou nových lokalít, kde bude v budúcnosti prebiehať individuálna bytová výstavba budú využívané vo veľkej miere hlavne služby mobilných operátorov. Vývoj služieb a technológií elektronických komunikácií smeruje k intenzívnejšiemu využívaniu internetových služieb aj v mikroregióne. Tento trend je však podmienený dostupnosťou používateľského obsahu a aplikácií, výkonnosťou sietí, šírkou pásma, rýchlosťami prístupu a úložnými kapacitami. Preto prevádzkovatelia telekomunikačných služieb pokračovali v roku 2019 v budovaní moderných sietí 4. generácie a následne technológie sietí 5G. Na území mikroregiónu z časti prebehla a je naplánovaná ďalšia rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu s využitím najmodernejších technológií.

Všetky samosprávy Mikroregiónu Bystrická dolina sú zásobované elektrickou energiou, ktorú zabezpečuje Stredoslovenská energetika, a. s.. Rozvod elektrickej energie je technologicky riešený vzdušným káblovým systémom. V obciach a v meste sú vybudované trafostanice, ktoré zásobujú odberateľov elektrickou energiou. Ich technický stav si však vyžaduje ich postupnú rekonštrukciu a dobudovanie nových trafostaníc.

Zámerom mikroregiónu je modernizácia káblového vedenia riešená novými podzemnými rozvodmi, čo je však vo všeobecnosti časovo i finančne náročnejšie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obce i mesto Mikroregiónu Bystrická dolina sú splynofikované. Plynofikácia mala pozitívny vplyv na stav životného prostredia mikroregiónu, nakoľko sa znížil podiel popolu zo spaľovania uhlia z komunálneho odpadu. Zemný plyn je totiž zo všetkých fosílnych palív pre životné prostredie najpriateľnejší, pretože neprodukuje kyslíčniky síry, pevné častice a emituje aj omnoho menej NO_x a CO₂. Samotná plynofikácia však má vplyv na zmenu zloženia komunálneho odpadu (mierny nárast papiera, plastov a pod.). Prevádzkovateľom plynovodu na území mikroregiónu je Slovenský plynárenský priemysel a.s..

Z celkového počtu trvale obývaných bytov podľa SODB z roku 2001 bolo bytov napojených na plynové kúrenie 52,7 %. V roku 2021 bolo z celkového počtu bytov napojených na plynové kúrenie 43,8%. Pokles je spôsobený čiastočne odpájaním sa domov od plynu a zmenou ich palivovej základne na staršie tuhé palivo alebo novšie elektrické a tepelné čerpadlá. Kúrenie tuhým palivom využíva v MBD až 50,2 % domácností.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNŮ BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 22: Základné údaje o bytoch v Mikroregióne Bystrická dolina v roku 2021

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
Bytov spolu	505	217	2330	352	1119	330	947	784	6584
Vykurovanie : (podiel v %) plyn	83,4	40,6	68,5	21,3	18,9	28,2	43	46,7	43,8
elektrina	0,6	2,8	4,1	1,7	2,6	0	2	6	2,47
pevné palivo	15,1	52,5	26,6	70,7	77,2	69,1	54,6	35,5	50,2
s vodovodom v byte: (podiel v %) zo spoločného zdroja	92,9	91,2	83,2	2	42	43,3	98,1	70,4	65,4
z vlastného zdroja	6,1	4,6	14,2	86,1	50,9	33	1	19,6	26,9
mimo bytu	0	0	0,8	0,6	0,5	19,1	0	0,8	2,7
bez vodovodu	0,6	3,2	1,4	10,5	5,8	3,3	0,6	7,4	4,1
Byt s kanalizáciou: (podiel v %) prípojka na kanalizačnú sieť	0,32	0,51	24,6	0	0	0,32	1	0,5	3,4
domáca čistička odpadových vôd	4,5	0	2,8	1,8	2	0,3	2,7	2,3	2
Septik, žumpa	92	92,3	65,8	73,8	84,7	86	91	86,7	84
bez kanalizácie	2,6	6,2	6,5	23,6	12,8	12	4,9	10	9,8

Zdroj: SODB 2021

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.7.3 Vodovod na území Mikroregiónu Bystrická dolina

Zásobovanie obyvateľstva na Slovensku pitnou vodou z verejných vodovodov v porovnaní s okolitými európskymi krajinami je v mnohých prípadoch nedostačujúca. Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerná, a jedným z rozhodujúcich faktorov je aj nedostatok zdrojov podzemných vôd v pasívnych oblastiach. Na území mikroregiónu je vybudovaná komplexná vodovodná sieť, avšak nájdu sa aj domácnosti, ktoré ako zdroj vody využívajú naďalej vlastné studne. To, že na území mikroregiónu je väčšina domácností napojená na verejný vodovod má výrazný vplyv aj na kvalitu života obyvateľov v ňom žijúcich, ako aj pre prípadnú alokáciu podnikateľských subjektov v mikroregióne, pre ktoré je dispozícia pitnej vody z verejnej vodovodnej siete nevyhnutnou podmienkou.

Voda na územie Mikroregiónu Bystrická dolina je dopravovaná po trase skupinového vodovodu Žilina, časť Severozápad.

Pitná voda je dopravovaná z vodárenského zdroja Nová Bystrica:

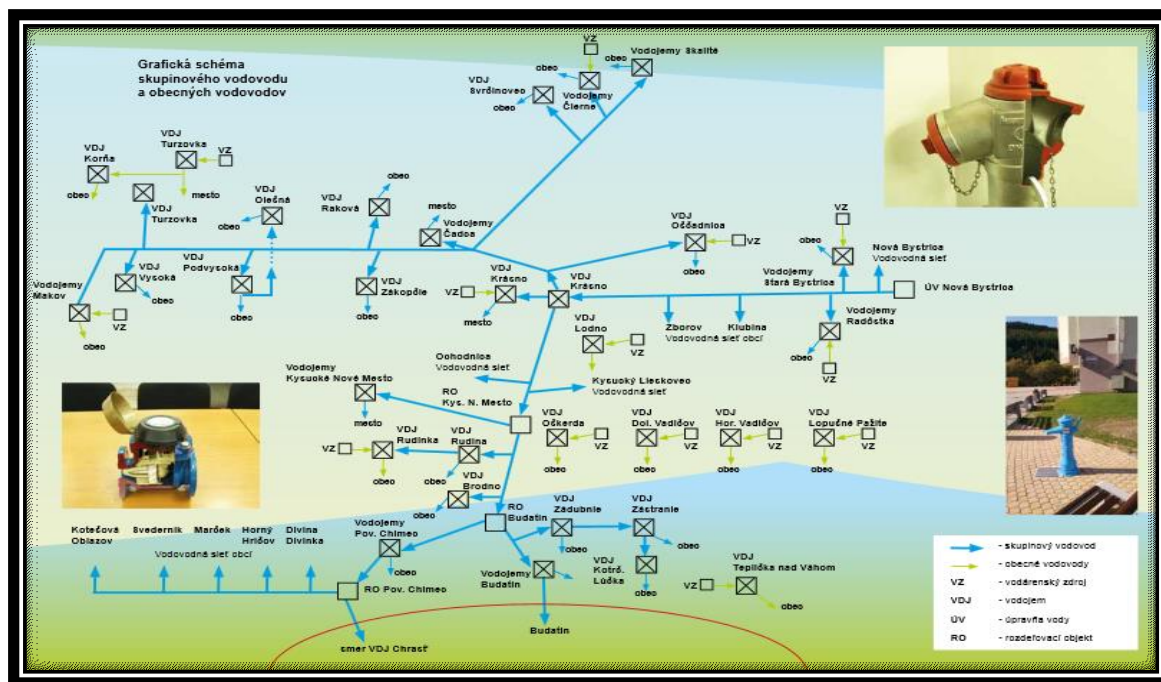
- do vodojemov jednotlivých obcí po trase skupinového vodovodu, z ktorých súzásobované obce a mestá,
- priamo do vodovodnej siete obcí z miestnych vodárenských zdrojov nenapojených na skupinový vodovod, cez prírodné potrubie do vodojemov obcí, odkiaľ sa zásobným potrubím zásobujú jednotlivé obce,
- z miestnych vodárenských zdrojov, ktoré sú dopĺňané do vodojemov obcí zo skupinového vodovodu prírodným potrubím do vodojemov obcí, odkiaľ sa zásobným potrubím zásobujú jednotlivé obce.

V rokoch 1983 až 2003 prebiehala výstavba skupinového vodovodu Nová Bystrica - Čadca - Žilina, ktorým sa postupne priviedla pitná voda do obce Nová Bystrica, Stará Bystrica, Radôstka, Klubina, Zborov nad Bystricou, mesta Krásno nad Kysucou, obce Oščadnica, mesta Čadca, obce Dunajov, Ochodnica, Kysucký Lieskovec, mesta Kysucké Nové Mesto, obce Rudina, Rudinka, Brodno, Zádubnie, Zástranie, Kotrčiná Lúčka, mesta Žilina, obce Horný Hričov, Divina, Divinka, Marček, Svederník, Kotešová - Oblazy.

V roku 2021 bolo na spoločný vodovod pripojených 65,4 % domácností z celkového počtu domácností 6584 v mikroregióne. Vlastný zdroj využívalo 26,9 % domácností.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 25: Grafická schéma skupinového vodovodu a obecných vodovodov

Zdroj: SEVAK - Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s.

V okrese Čadca a jeho okolí sa nachádzajú územia s významnou prirodzenou akumuláciou povrchových a podzemných vôd, čo dokladuje vyhlásená CHVO Beskydy a Javorníky, ktorá sa sčasti rozkladá aj na území okresu Čadca. Na území okresu sa tiež nachádza už spomínaná vodárenská nádrž Nová Bystrica s kapacitou 1030 l/s.

1.7.4 Kanalizačná sieť na území Mikroregiónu Bystrická dolina

Odkanalizovaniu a úrovni čistenia odpadových vôd (bohatých na organické látky, zlúčeniny dusíka a fosforu) mikroregión venoval značnú pozornosť. Jednotlivé samosprávy mikroregiónu pristúpili k výstavbe kanalizačnej siete, nakoľko úprava zákona o vodách stanovila povinnosť odvádzať odpadové vody z aglomerácií verejnými kanalizáciami. Vypúšťanie komunálnych odpadových vôd a organicky znečistených priemyselných odpadových vôd do povrchových vôd je podľa spomínaného zákona možné až po ich minimálne dvojstupňovom čistení (v mechanicko-biologických čističkách odpadových vôd).

Používanie kanalizácie na území Kysúc historicky siaha do 50 - 60. rokov dvadsiateho storočia. Z dostupných archívnych dokumentov vyplýva, že odpadové vody boli odvádzané z niekoľkých ulíc do potoka Rieka a následne do rieky Kysuca, bez ich čistenia. Intenzívnejšie sa budovaniu kanalizácie a čisteniu odpadových vôd začali kompetentní venovať po roku 1960.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Po vzniku štátneho podniku Severoslovenské vodárne a kanalizácie v roku 1970 sa postupne realizoval rad investičných akcií, ktoré napomáhali k postupnému zlepšovaniu situácie v tejto oblasti. V rámci realizácie projektov odkanalizovania mikroregiónu boli vybudované nové kanalizačné zberače a nové kanalizačné siete na čistenie odpadových vôd.

V rámci mikroregiónu Bystrická dolina všetky obce a mesto odovzdali svoje siete, teda vodovodnú a kanalizačnú do správy spoločnosti Severoslovenské vodárne a kanalizácie a.s., okrem obce Nová Bystrica.

Zlepšenie situácie v dĺžke stokových sietí a kvalite čistenia odpadových vôd, ale aj v pripojení na verejný vodovod umožnila realizácia projektu „Zásobovanie vodou, odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd regiónu Stredné Kysuce“. Dotknutými subjektmi v rámci realizácie tohto projektu boli obce Radôstka, Zborov nad Bystricou, Nová Bystrica, Klubina, Oščadnica, Stará Bystrica, výhľadovo aj Lutiše a mesto Krásno nad Kysucou a mesto Čadca. Obec Dunajov nie je napojená na kanalizáciu. V súčasnom období sa pripravuje projekčne na odkanalizovanie cestou SEVAK Žilina spoločne s obcami dolných Kysúc. Projekt bol ukončený a v roku 2022 sa začína s oficiálnym napojením domácnosti mikroregiónu do tejto kanalizačnej siete. Stav využívania septikov, domácich čističiek a verejnej kanalizácie ČOV je popísaný v obrázku č. 25. Po roku 2022 predpokladáme výrazne zmeny pomeru využívania žump a verejnej kanalizácie. Hlavným cieľom projektu v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd je zlepšenie kvality ŽP a života obyvateľstva a tiež zlepšenie ochrany povrchových a podzemných vôd v oblasti povodia rieky Kysuca nachádzajúcej sa v chránenej vodohospodárskej oblasti Beskydy - Javorníky a v Chránenej krajinskej oblasti Kysuce.

1.8 Školstvo na území Mikroregiónu Bystrická dolina

Mikroregión Bystrická dolina je vybavený pomerne dostatočnou sieťou vzdelávacích zariadení. Všetky materské školy sú v zriaďovateľskej pôsobnosti samospráv, nachádzajú takmer vo všetkých obciach mikroregiónu, okrem Radôstky. Je v nich 521 detí a organizačne sú často spojené so Základnou školou v obci. Všetky základné školy MBD sú štátne. V obci Dunajov a Klubina sú ZŠ pre ročníky 1. - 4., v ostatných obciach a meste Krásno nad Kysucou je po jednej základnej škole. Výnimku tvorí obec Radôstka, kde sa ZŠ nenachádza. Celkovo sú na území mikroregiónu 2. ZŠ pre 1-4 roč. a 6. ZŠ pre 1-9 roč. s celkovým počtom 1407 žiakov (šk. roky 2019/2020). V školách pracujú rôzne školské kluby a alokované pracoviská CVČ.

Stredné školstvo je v MBD zastúpené jednou školou, a to Stredná odborná škola drevárska a stavebná v Krásne nad Kysucou. Má 2. študijné a 6. učebných odborov. Navštevuje

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

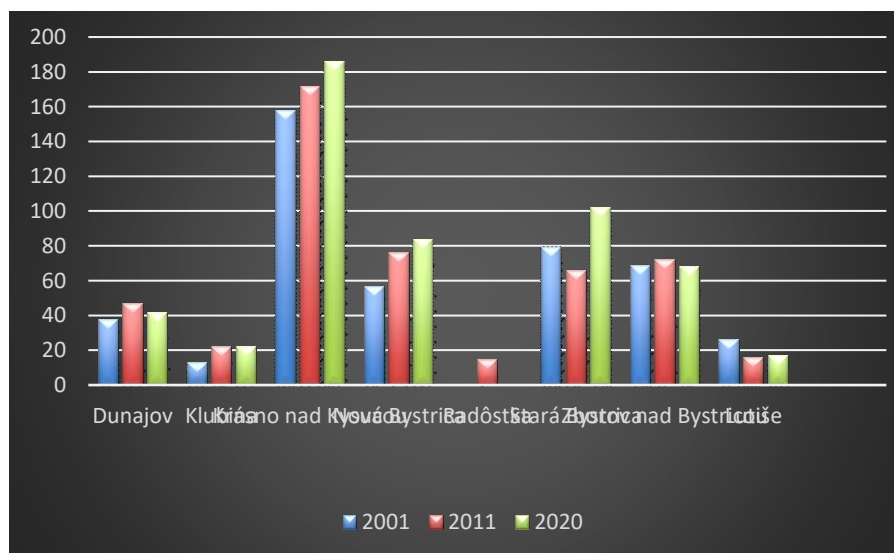
ju viac ako 500 študentov. Založená bola v roku 1986. V meste je zriadený aj Spoločný školský úrad Krásno nad Kysucou.

Tabuľka 23: Školské zariadenia v Mikroregióne Bystrická dolina, rok 2020

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lučivica	Nová Bystrica	Radoštica	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
Materské školy	1	1	1	1	2	0	1	1	8
Materské školy - deti	42	22	186	17	84	0	102	68	521
Základné školy (1. - 4. roč.)	1	1	0	0	0	0	0	0	2
Základné školy (1. - 4. roč.) žiaci	43	22	0	0	0	0	0	0	43
Základné školy (1. - 9. roč.)	0	0	1	1	2	0	1	1	6
Základné školy (1. - 9. roč.) žiaci	0	0	549	61	224	0	311	226	1364
Základné umelecké školy - štátne	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Základné umelecké školy - žiaci	0	0	584	0	0	0	0	0	584

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obrázok 26: Vývoj počtu žiakov MŠ v MBD

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Vývoj počtu žiakov v materských školách obcí regiónu kopíruje demografickú krivku obyvateľov. Vo väčšine obcí je počet žiakov MŠ ustálený alebo dokonca sa zvýšil.

1.9 Územné plánovanie samosprávnych jednotiek mikroregiónu

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia mikroregiónu, určujú sa jeho zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny mikroregiónu v súlade s princípmi jeho trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie mikroregiónu utvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých činností na jeho území s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenia jeho trvalo udržateľného rozvoja, pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt.

Cieľom územného plánovania je prostredníctvom sústavného a komplexného riešenia priestorového usporiadania územia a funkčného využitia územia mikroregiónu vytvárať predpoklady jeho trvalo udržateľného rozvoja. Územným plánovaním sa vo verejnom záujme určuje hospodárne využitie zastavaného územia mikroregiónu a chráni nezastavané územie. Orgány územného plánovania mikroregiónu tak premietajú konkrétne zámery do územia samospráv a koordinujú ich verejné záujmy.

Výsledkom územného plánovania samospráv mikroregiónu je územný plán. Územný plán jednotlivých samospráv mikroregiónu je podmienkou získania finančnej podpory na rozvojové procesy a poskytuje isté záruky pre investičné činnosti. Z dôvodov požiadavky efektívneho využitia zdrojov býva možnosť získania dotácií a grantov podmienená existenciou územného plánu a hlavne obsiahnutím daných zámerov v ňom.

Územný plán mikroregiónu priťahuje súkromné investície a teda aj vo vzťahu k potenciálnym investorom je spracovaný územný plán signálom, že to samospráva so svojim rozvojom „myslí vážne“. Navyše, investičný vstup do územia s jasne stanovenými pravidlami, ktoré môže garantovať len územný plán, sa spája s omnoho menším rizikom.

Bez územného plánu je rozvoj každej samosprávy nekonceptný a zložitý. Rozvoj daného územia bez územného plánu prakticky nie je možný, a to nielen v rámci regiónov, ale hlavne v mestách a vo väčších obciach, ktorým spracovanie územného plánu nariaďuje zákon. Nahrádzanie plánu územným rozhodovaním je administratívne náročné a už vôbec nemožno

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

pri použití tohto postupu hovoriť o koncepčnom a efektívnom využívaní územia. Takto sa môže stať, že pozemky v atraktívnej lokalite mikroregiónu sa zlým rozhodnutím využijú na nevhodné účely a stavby, ktoré budú hyzdiť prostredie alebo brániť jeho ďalšiemu rozvoju.

1.10 Analýza vonkajšieho prostredia Slovenskej republiky

Pri analýze vonkajších faktorov je dôležité zohľadniť vplyv STEP faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy na celoštátnej a nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene. Celá spoločnosť prechádza neustále zmenami, ktoré sa dotýkajú všetkých oblastí spoločenského a ekonomického života a pri plánovaní rozvoja obce a blízkeho regiónu ich treba zohľadniť.

Sociologické faktory

Na vývoj spoločnosti majú v súčasnosti najväčší vplyv:

- demografické zmeny - znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov, zvyšovanie priemerného veku obyvateľov, odchod obyvateľov v produktívnom veku za prácou do zahraničia;
- zmeny v životnom štýle - rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný, fyzický a psychický stav obyvateľov, množstvo informácií, vplyv techniky a médií;
- oslabovanie tradičných ľudových hodnôt - zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva, na druhej strane sa mierne posilňujú skupiny oživujúce tradície a tradičné hodnoty (tradičné kuchyne, bývanie v ekodomoch, separovanie odpadu);

Technologické faktory

Rýchle tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, v podstate zvyšuje kvalitu a produktivitu výroby, umožňuje ľahší prístup k zdrojom a službám, zlepšujú sa formy spolupráce na diaľku. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov. S tým súvisí nárast financií na ich získanie, údržbu a prevádzku.

Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné prostredníctvom elementárnych technológií (televízia, rozhlas a pod.), ale aj

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

vyspelejšími spôsobmi (počítačová technika, telefóny, mobilný internet, prehrávače, tablety). Najdôležitejším rozvojovým prvkom v tejto oblasti je celkové pokrytie územia signálom 5G siete.

Ekonomické faktory

V roku 2019 dosiahlo HDP na hlavu (v PPS na Slovensku 70,2 % z priemeru EU27, čo predstavuje zníženie o 0,5 p. b. oproti roku 2018. Nižšie hodnoty HDP na hlavu v porovnaní s priemerom EU27 ako Slovensko mali Bulharsko (53,0 %), Chorvátsko (65,1 %), Grécko (66,5 %), Lotyšsko (69,0 %) a Rumunsko (69,6 %).

Malé a stredné podniky tvoria na Slovensku 99,9% podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov a zamestnávajú takmer 74 % aktívnej pracovnej sily s 55 % podielom na tvorbe pridanej hodnoty, má ich podpora rozhodujúci vplyv na vývoj zdravého ekonomického rozvoja miest, obcí a regiónov.

Covid

Vývoj HDP v EU27 bol v roku 2020 ovplyvnený pandémiou ochorenia COVID-19. Reálne HDP pokleslo vo všetkých krajinách Európskej únie s výnimkou Írska, v priemere o 6,1 %. Recesia sa prejavila aj na Slovensku, kde po desiatich rokoch rastu reálne HDP pokleslo o 4,8 %. Protipandemické opatrenia ovplyvnili predovšetkým domáci dopyt, spotreba domácností poklesla najmä v sektore služieb, čo viedlo k nárastu úspor. Priemysel bol v porovnaní so sektorom služieb opatreniami zasiahnutý menej, čo pomohlo slovenskému vývozu.

Vojna na Ukrajine

24.2. 2022 sme sa zobudili do inej reality. Začiatok ruskej agresie a teda vojny na Ukrajine znamenal nie len posun v politickom myslení, ale aj zmenu v nazeraní na utečencov a energetické zdroje. Pre svetovú ekonomiku a najmä európske krajiny, to znamenalo prehodnotenie závislosti od dodávok ropy, plynu a uhlia z Ruska, ktoré sú ťažko nahraditeľné, čo znamenalo posun energetickej politiky od fosílnych palív k OZE.

Vojnoví presídlenci z Ukrajiny do okolitých krajín znamenali pre tieto krajiny zvýšené nároky na poskytnutie pomoci, ale na druhej strane posilnili pracovný trh, na ktorom v krajinách V4 bolo množstvo neobsadených pracovných pozícií.

2. SWOT

3. STRATEGICKÁ ČASŤ

2. SWOT ANALÝZA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA

1.Podnikanie, práca, moderná samospráva a vzdelávanie

Silné stránky Mikroregiónu Bystrická dolina	Slabé stránky Mikroregiónu Bystrická dolina
Podnikanie a práca - dostatok kvalifikovanej pracovnej sily - relatívne nízke ceny služieb pre podnikateľov - dobrá surovinová základňa pre drevospracujúci priemysel - dostatok kvalitných stavebných firiem v mikroregióne a jeho okolí - dostatok pracovnej sily, ktorá je k dispozícii pre priemyselne zamerané podnikateľské subjekty na území mikroregiónu - existujúce priemyselné zóny Mikroregiónu Bystrická dolina - rozvinutá sieť poskytujúcich služby v oblasti obchodu - podnikateľské subjekty pôsobiace v oblasti stavebníctva - prítomnosť podnikateľských subjektov s dobrým rozvojovým potenciálom - veľké plochy lesov umožňujúce rozvoj lesného hospodárstva, cestovného ruchu a drevospracujúceho priemyslu v rámci mikroregiónu - prítomnosť podnikateľských subjektov v oblasti drevospracujúceho priemyslu - blízkosť krajského mesta Žilina - prítomnosť železničnej dopravy - existencia vhodných plôch pre budovanie priemyselných zón - vyhovujúca sieť komerčných a verejných služieb pre obyvateľov mikroregiónu - dlhodobý pozitívny trend vo vývoji zamestnanosti v regióne - počet ekonomicky aktívnych obyvateľov s úplným stredným vzdelaním a vysokoškolským vzdelaním ma stúpajúci trend; Moderná samospráva - tradičné zadefinovanie obcí so silnými samosprávami - získavanie certifikátov kvality - zapájanie sa samospráv do národných projektov modernizácie miestnej územnej samosprávy - pružnosť samospráv pri mimoriadnych a rizikových situáciách	Podnikanie a práca - slabšia dopravná dostupnosť vzhľadom na nedobudovanie cestného diaľničného úseku D3 (prepojenie sever – juh) - nedostatočné prepojenie a následná spolupráca firiem - nevyriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom a stavbám, ktoré sa môžu stať prekážkou pri rozvoji podnikateľských aktivít na území mikroregiónu - nízky rozpočet mesta a obcí mikroregiónu nedovoľuje v dostatočnej miere podporovať podnikateľské aktivity obyvateľov mikroregiónu - chýba informačný systém na komunikáciu samospráva- podnikatelia - obyvatelia - nedostatok investičného kapitálu z vlastných zdrojov - vysoká finančná záťažnosť a administratívne bariéry obmedzujúce rozvoj podnikateľských aktivít na území mikroregiónu - nedostatočná podpora poľnohospodárskych podnikov - nedostatočná miera tvorby finančných zdrojov na nákup a inštaláciu moderných efektívnych výrobných technológií - pretrvávajúce tradičných spádových oblastí dochádzky za prácou - absencia systému podporných poradenských a informačných služieb pre potreby pracovnej mobility obyvateľov mikroregiónu - zaostávanie v inováciách; Moderná samospráva - nízka výkonnosť a efektívnosť e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou, nízke konkurenčné prostredie v tejto oblasti - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe - pomalé zavádzanie základné služby e-governmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

- postupné zavádzanie služby e-governmentu a elektronizácia služieb samospráv
- vznik sociálnych podnikov, ktoré spravujú samosprávy

Vzdelávanie

- relatívne dobrá vzdelanostná úroveň obyvateľstva mikroregiónu
- sieť predškolských a školských zariadení
- systémová práca s pracovníkmi zabezpečujúcimi primárne a predprimárne vzdelávanie
- zachovanie kontinuity a citlivosti pri prístupe k zmenám v školskom a vzdelávacom systéme
- silný potenciál pedagogických a nepedagogických pracovníkov v školách a školských zariadeniach
- dobré vyučovacie a výchovné výsledky
- existencia vzdelávacích zariadení v rámci formalizovanej vzdelávacej sústavy: umelecká škola, materská škola, základná škola ...
- existujúce pracoviská a elokované pracoviská CVČ
- školy pripojené na internetovú sieť
- dostatok priestorov na výkon vzdelávacej činnosti v mikroregióne
- využívanie priestorov škôl a školských zariadení aj pre verejnosť
- záujem o využívanie priestorov školy občanmi mikroregiónu mimo vyučovacieho času
- strategický zámer obnovy a revitalizácie priestorov a využitia škôl a školských zariadení
- počet ekonomicky aktívnych obyvateľov s úplným stredným vzdelaním a vysokoškolským vzdelaním má stúpajúci trend
- existencia dostatočného počtu SOŠ v okolí
- pružný prechod na nové formy vzdelávania (on line)
- zavádzanie nových oblastí vzdelania, ako vzdelávanie v oblasti životného prostredia, šikany, kiberšikany

Vzdelávanie

- vysoké prevádzkové náklady na fungovanie škôl a školských zariadení a ich vysoká energetická náročnosť
- deficit v materiálno-technickom vybavení škôl
- nevyhovujúci stav školskej infraštruktúry
- nesystémová reforma vzdelávacej sústavy
- neatraktivnosť učiteľského povolania a neadekvátne finančné ohodnotenie
- deficit finančných prostriedkov znamená sústavné obmedzovanie nákupu nástrojov a zariadení v školstve
- absencia univerzity 3. veku a nízka účasť obyvateľov na celoživotnom vzdelávaní

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNŮ BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Príležitosti Mikroregiónu Bystrická dolina	Ohrozenia Mikroregiónu Bystrická dolina
Podnikanie a práca - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom a strednom podnikaní a službách - v súčasnej dobe vstup kvalitných výrobných zahraničných investorov v ľahkom priemysle na Slovensku z pohľadu nových pracovných miest - zahraniční investori si prinesú vlastné trhy a svoj odbyť výrobkov a služieb realizovaných v ich jednotkách - príležitosť naviazať sa na tento odbyť - vstupom nových investorov rast doplnkového dopytu po subdodávateľoch - tlak na kvalitu, rýchlosť a cenu v dôsledku zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikov - vznik nových pracovných miest a skvalitňovanie existujúcich so zreteľom na vyššie mzdy, zvyšovanie kúpnej sily a príležitosti pre poskytovateľov služieb - investori hľadajú nové trhy a lacnejšiu pracovnú silu ďalej na východe - maximálna podpora podnikateľov a vytváranie vhodných podnikateľských podmienok - rozvoj technickej infraštruktúry, rozvoj informačných technológií - lepší prístup k informáciám, - zlepšenie prístupu malých a stredných podnikateľov k finančným prostriedkom - možnosť vstupu zahraničných investorov do existujúcej infraštruktúry v priemyselnom odvetví na území Mikroregiónu Bystrická dolina - možnosť získania finančných prostriedkov zo štátnych dotácií a fondov EÚ - rozvoj environmentálne vhodných technológií, zahraničné investície - podpora rozvojových investícií - vytvorenie nových pracovných miest najmä v oblasti malého a stredného podnikania a v oblasti služieb - lepšie podmienky na zladžovanie pracovných a rodinných povinností- - dobudovanie siete bankomatov v mikroregióne	Podnikanie a práca - slabá stabilizácia nových investícií v krajine a v konkrétnej lokalite, a tým labilita domáceho trhu - spomalenie hospodárskeho rastu počas Covid situácie Mikroregiónu Bystrická dolina - odliv pracovných síl do krajín EÚ - slabší záujem o investičné príležitosti zo strany zahraničných investorov - nevyváženosť a ohrozenie systémového komplexného prístupu k dlhodobému hospodárskemu a sociálnemu rozvoju Mikroregiónu Bystrická dolina - nízka tvorba disponibilných zdrojov ekonomických subjektov zamedzí rozvoju podnikateľských aktivít - náročné získavanie úverových zdrojov - pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EÚ, nedostatok investičného kapitálu - nedostatok ľudských zdrojov s dostatočnými skúsenosťami v oblasti poľnohospodárstva - neochota obyvateľov uskutočňovať podnikateľské aktivity v mikroregióne Moderná samospráva - bez koordinovaného a riadeného postupu rozvoja obcí nebude vytvorený priestor pre individuálne záujmy nadradené a nepodliehajúce celkovej strategickej vízii - nedostatok financií zo strany štátu jednotlivým samosprávam na území mikroregiónu na riešenie ich problémov - často a nekoncepčne sa mení legislatíva - malá miera podpory jednotlivých samospráv mikroregiónu zo strany štátu, - zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností jednotlivých samospráv mikroregiónu vo vzťahu k externému ako aj internému prostrediu

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Moderná samospráva

- zefektívnenie spolupráce mikroregiónu s okolitými obcami a mestami
- možnosť získania finančných prostriedkov zo štátnych dotácií a fondov EÚ
- zveľadenie centier jednotlivých samospráv na území mikroregiónu
- e-government ako príležitosť prelomovej modernizácie interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu vo verejnej správe
- vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu
- zrovnoprávnenie papierovej a elektronickej komunikácie medzi verejnou správou, občanmi a podnikateľskými subjektmi

Vzdelávanie

- zlepšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva môže byť hybnou silou rozvoja podnikateľských aktivít v rámci Mikroregiónu Bystrická dolina
- ďalšia revitalizácia budov škôl a školských zariadení
- skvalitnenie výchovno-vyučovacieho procesu a zvýšenie štandardov vzdelávania
- zavádzanie moderných informačných a komunikačných technológií
- multifunkčné využívanie priestorov
- zvýšenie počítačovej gramotnosti žiakov a učiteľov
- funkčnosť dodatočných a grantových systémov podporujúcich aktivity v danej oblasti vzdelávania, športu, kultúry, voľného času a mládeže
- koordinácia výchovy a vzdelávania so všetkými odbornými inštitúciami
- výstavba oddychových a športových zón v Mikroregióne Bystrická dolina
- podpora záujmových krúžkov zo strany samospráv mikroregiónu
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ
- vyšší podiel kvalifikovanej pracovnej sily v populácii a rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti
- partnerstvá na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni a možné zlepšenie spolupráce škôl a ďalších subjektov v rámci komunity, najmä mládežníckych organizácií
- spolupráca s podnikateľskými subjektmi v mikroregióne vrátane zvýšenia prístupu žiakov k moderným strojom a zariadeniam
- konkurencia škôl a iných inštitúcií v rámci miestnej komunity

Vzdelávanie

- neochota obyvateľov investovať do ďalšieho vzdelávania
- nízka účasť rezortov, samospráv a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania
- narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky
- malý záujem študentov o vybrané, hlavne technické odbory
- zle nastavený systém motivačných štipendií
- deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie
- nerealizovanie stratégií, koncepcií a rozvojových impulzov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania
- nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie
- slabá reflexia príčin znižovania kvality vzdelávania v pripravovaných zámeroch reforiem
- zvýšená finančná náročnosť na prevádzku školských budov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

-opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu, integráciu a reintegráciu- záujem škôl, vzdelávacích inštitúcií a tretieho sektora o zapojenie sa do medzinárodnej spolupráce a do výchovno-vzdelávacích programov, projektov- zvýšený podiel žiakov v duálnom vzdelávaní- podpora a zavedenie prvkov celoživotného vzdelávania	

2. Životné prostredie

Silné stránky Mikroregiónu Bystrická dolina	Slabé stránky Mikroregiónu Bystrická dolina
Obehové hospodárstvo - separovaný zber odpadu všetkých druhov - zabezpečený systém odvozu a likvidácie TKO, koordinácia pri narábaní a likvidácii domového odpadu - kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO, DSO a BRO - zavedenie kompostovania BRO v mikroregióne Kvalita ovzdušia - plynofikácia mestá a obcí v Mikroregiónu Bystrická dolina - možnosť využitia obnoviteľných zdrojov energie (energia biomasy, slnečná energia a iné) - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle Klíma a biodiverzita - príjemné a priaznivé životné a prírodné podmienky - Chránená krajinná oblasť Kysuce - čisté ovzdušie, prírodné bohatstvo s lesmi a pasienkami - veľké plochy lesov vhodných na rekreáciu - vysoká hustota vzácných prírodných úkazov	Obehové hospodárstvo - absencia prípravy na zavedenie spoločného systému obehového hospodárstva; - absencia obecného kompostoviska či zberného dvora pre separovaný zber v niektorých obciach - nedostatok technických kapacít zberu, dopravy, triedenia, zhodnocovania a likvidácie odpadov - nelegálne drobné skládky odpadov Kvalita ovzdušia - narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy - zlý technický stav miestnych komunikácií vplyvom poveternostných podmienok - v širšom okolí mikroregiónu prítomné výrobné prevádzky spôsobujúce nadmernú produkciu častíc prachu - spaľovanie tenčiny pri lesníckych prácach Klíma a biodiverzita - nedostatočná plocha a úroveň stavu verejnej zelene na území mikroregiónu - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti životného prostredia - nedostatočná informovanosť obyvateľov jednotlivých samospráv Mikroregiónu Bystrická dolina o stave životného prostredia, slabá uvedomelosť obyvateľstva o potrebe chrániť si svoje prírodné zdroje a územie - nadmerné využívanie umelých hnojív najmä v oblasti poľnohospodárstva - absencia oddychových zón pre obyvateľov mikroregiónu - nedostatočne spracované koncepcie ochrany prírodného a životného prostredia - zlý zdravotný stav lesných porastov – kôrovec - nedostatočná pozornosť venovaná vodozádržným opatreniam v krajine - absencia retencie a znovuvyužitia vody (vr. „sivej“ vody); - lesné hospodárstvo s dlhodobým prekračovaním ťažbových možností a odumieraním smrečín - hornaté územie vo flyšovom pásme s vysokou hustotou lesných dopravných ciest s negatívnym vplyvom na vysoký povrchový odtok vody

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Príležitosti Mikroregiónu Bystrická dolina	Ohrozenia Mikroregiónu Bystrická dolina
Obehové hospodárstvo - zlepšenie dopravnej dostupnosti železničnou dopravou v mikroregióne - rozšírenie zelene na území mikroregiónu - skultúrnenie nábrežných zón, odstránenie kríkov, tráv, odpadkov - zlepšenie starostlivosti o trávnaté plochy na území mikroregiónu - vybudovanie kompostoviska a spoločného zberného dvora v mikroregióne - možnosti energetického, resp., energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov - dôsledné plnenie kvalitatívne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodár - obnova zastaralého technického vybavenia a vozového parku v oblasti odpadového hospodárstva a životného prostredia; Kvalita ovzdušia - riešenie spôsobu centrálného vykurovania bytov cez alternatívne zdroje a OZE na území mikroregiónu, riešenie spôsobu ich zateplenia Klíma a biodiverzita - vytváranie pozitívneho vzťahu k ochrane prírody a krajiny najmä u detí a mládeže na území Mikroregiónu Bystrická dolina - rozšírenie zelene na území mikroregiónu - skultúrnenie nábrežných zón, odstránenie kríkov, tráv, odpadkov - zlepšenie starostlivosti o trávnaté plochy na území mikroregiónu - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje pitnej vody - zvýšiť povedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej zóny - platná legislatíva podporujúca činnosť v oblasti ochrany prírodného prostredia a uplatňovania energeticky nenáročných, ekologicky čistých technológií a využívania obnoviteľných zdrojov energií - budovanie vodných záhrad, priehradok, polopriepustných priepustných parkovísk a ďalších vodozádržných opatrení - využívanie nových technológií (priepustné pórobetóny) v oblasti pozemného stavebníctva	Obehové hospodárstvo - chýbajúca technológia pre nakladanie s odpadom; - nedostatočná kapacita skládok; - nárast množstva vyvázaných odpadov, nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi - neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok Kvalita ovzdušia - trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu - zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmerného využívania fosílnych palív domácnosťami - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia - pretrvávajúce vykurovanie domácností hlavne tuhými palivami Klíma a biodiverzita - zhoršujúci sa stav miestnych stavieb a komunikácií na území mikroregiónu - nedostatok financií zo strany štátu jednotlivým samosprávam na území mikroregiónu na riešenie ich problémov - často a nekoncepčne sa mení legislatíva - netransparentné narábanie s financiami zo štátu a grantov pri ich rozdeľovaní a pri prerozdeľovaní do jednotlivých regiónov pre oblasť dopravnej a technickej infraštruktúry a životného prostredia - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov - narastanie environmentálneho zaťaženia na území mikroregiónu - zhoršujúci sa stav životného prostredia na území mikroregiónu v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v ostatných častiach kraja a v blízkom zahraničí - ohrozená kvalita pitných a povrchových vôd - neriešenie dopadov sucha na krajinu, ohrozenie množstvo a kvalita spodných a povrchových vôd - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva - znižovanie biodiverzity

3. Dopravná a technická infraštruktúra, IKT

Silné stránky Mikroregiónu Bystrická dolina	Slabé stránky Mikroregiónu Bystrická dolina
Dopravná infraštruktúra - veľmi dobré dopravné, cestné spojenie mikroregiónu a jeho napojenie na nadradenú - aj medzinárodnú - cestnú a železničnú sieť - z funkčného hľadiska vyhovujúci systém regionálnej autobusovej a železničnej dopravy - plánovaná trasa diaľnice D3 - hustota existujúcej infraštruktúry cestnej dopravy - úroveň nadradenej dopravnej infraštruktúry ako súčasť európskej dopravnej siete - v blízkosti Mikroregiónu Bystrická dolina križovanie multimodálnych európskych koridorov, ktoré spájajú hlavné sídelno-hospodárske ťažiská SR a napájajú ich na európsky dopravný systém - vybudovaná sieť cyklodopraných prepojení Technická infraštruktúra - vybudovaná sieť na rozvod elektrickej energie - vybudovaná kanalizačná sieť, existencia ČOV a ich funkčnosť - vybudovaný verejný vodovod dobré zásobovanie obyvateľov mikroregiónu pitnou vodou vo veľkej časti obcí mikroregiónu - existencia verejného osvetlenia, - zvýšenie napojiteľnosti verejných budov a domácností na plynovú sieť IKT - vybudovaná digitálna telekomunikačná sieť - vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia - široká sieť pamäťových a fondových inštitúcií - dostupnými, rozsiahlymi a hodnotovými zdrojmi pre kvalitný digitálny obsah a e-služby	Dopravná infraštruktúra - intenzívna cestná doprava cez obce a mesto Mikroregiónu Bystrická dolina - narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy - zhoršujúci sa technický stav miestnych komunikácií vplyvom poveternostných podmienok a opotrebovanosťou - nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav dopravnej infraštruktúry - prítomnosť medzinárodnej cesty s nadmernou produkciou exhalátov a v zimných mesiacoch aj prachu z posypových materiálov - absencia integrovaných dopravných systémov - nedobudovaná sieť rýchlostných ciest, nevyhovujúci stav ciest I., II., III. triedy, - zastaraný park verejnej osobnej dopravy, - nízky podiel ciest vyšších tried na celkovej dĺžke ciest v mikroregióne Technická infraštruktúra - nedostatok parkovacích miest na území Mikroregiónu Bystrická dolina - nevyhovujúci stav verejného osvetlenia, potreba jeho dobudovania - nedokončené odkanalizovanie jednotlivých častí mikroregiónu - potrebná rekonštrukcia elektrických sietí - zlý a zastaralý technický stav miestneho verejného rozhlasu - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry - ťažko vysporiadateľné pozemky pre budúce stavby na území mikroregiónu IKT - nedostatočná sieť širokopásmového verejného internetu - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry jednotlivých samospráv na území Mikroregiónu Bystrická dolina - nedostupný kvalitný digitálny obsah

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

- dostupnosť informačnej siete internet mimo vyučovacích hodín v budove základných škôl na území mikroregiónu
- pokrytie signálom mobilných operátorov
- vybudovaný verejný rozhlas

- fyzicky nedostupný internet na území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov
- pomaly rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia
- slabé pokrytie obcí mimo intenzívne osídlených území, časti obcí kopaničiarskeho charakteru a rozsiahleho horské územia len signálom 3G siete (nie LTE/5G), prípadne bez pokrytia signálom;

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Príležitosti Mikroregiónu Bystrická dolina	Ohrozenia Mikroregiónu Bystrická dolina
Dopravná infraštruktúra - využitie významnej geografickej polohy územia mikroregiónu z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov - výstavba cestných komunikácií s potrebnými parkovacími plochami - zlepšenie údržby ciest a chodníkov v zimnom období - zo strany jednotlivých samospráv venovať zvýšenú pozornosť dopravnej situácii, dodržiavaniu zóny 50 km/hod, paralyzovať bezohľadnú a nebezpečnú jazdu vodičov motorových vozidiel, hlavne motorkárov - perspektíva dobudovania diaľničného dopravného systému - fungujúce dotačné a grantové systémy podporujúce aktivity v danej oblasti - modernizácia zastávok SAD, zlepšenie v oblasti železničnej dopravy - rekonštrukcia a modernizácia mostov, lávok a cyklomostov - doriešenie parkovacích plôch - dobudovanie infraštruktúry pre nízkoemisnú dopravu (elektromobilita, cyklodoprava); Technická infraštruktúra - rekonštrukcia miestnych vodovodov a eliminácia ich stratovosti - príprava pozemkov pre budúce priemyselné zóny na území mikroregiónu - zavedenie elektrických, plynových, vodovodných a kanalizačných prípojk do bytových a priemyselných zón - rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia - rozšírenie individuálnej a komplexnej bytovej výstavby na území mikroregiónu - dostavba úsekov kanalizačnej siete, výstavba a rekonštrukcia existujúcich ČOV - možnosti budovania individuálnych a alternatívnych spôsobov čistenia odpadových vôd - zvýšenie napojiteľnosti verejných budov a domácností na plynovú sieť	Dopravná infraštruktúra - zhoršujúci sa stav miestnych stavieb a komunikácií na území mikroregiónu - absencia chodníkov popri miestnych cestných komunikáciách - znižovanie konkurencieschopnosti železničnej dopravy - pokles rozsahu prepravy na železnici a zvyšovanie negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie - zvyšujúce sa náklady na údržbu cestnej infraštruktúry na území mikroregiónu - oneskorená výstavba a modernizácia cestnej infraštruktúry - znižovanie dopravnej dostupnosti a s tým spojené znižovanie atraktívnosti územia daného mikroregiónu pre investorov (domácich i zahraničných) - zvyšujúca sa nehodovosť na cestách z dôvodu prekračovania prípustnej intenzity - nedostatok financií zo strany štátu jednotlivým samosprávam na území mikroregiónu na riešenie ich problémov - často a nekoncepčne sa meniaci legislatíva - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu - náročné majetkovprávné vysporiadanie pozemkov pre výstavbu a rekonštrukciu dopravných sietí - zdĺhavý proces prípravy budovania cyklociest Technická infraštruktúra - ohrozená kvalita pitných a povrchových vôd - nárast cien vodného a stočného - nárast cien využívaných energií - neochota obyvateľov pripojiť sa na verejný vodovod a kanalizáciu - zdĺhavý proces pri budovaní a využívaní OZE

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

IKT

- vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení
- rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia
- zvýšenie počítačovej gramotnosti
- zriadenie vysokorýchlostného Internetu DSL, prípadne WI-FI, ktorý by bol významným pozitívnym prvkom pri hľadaní si zamestnania a rozvoji podnikateľských aktivít v rámci územia Mikroregiónu Bystrická Dolina
- zníženie cien využívania internetu
- zavedenie moderných informačných a komunikačných technológií
- dobudovanie optických sietí a zvýšenie prenosovej rýchlosti
- rozšírenie mobilného signálu a sietí LTE/5G;

IKT

- zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT
- nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách
- rozvoj digitálnej kriminality, narušanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov
- riziko kyberšikany

4. Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom

Silné stránky Mikroregiónu Bystrická Dolina	Slabé stránky Mikroregiónu Bystrická Dolina
Sociálna služby a zdravotníctvo - relatívne priaznivá populačná krivka v porovnaní s inými regiónmi v SR; - priaznivá veková skladba obyvateľstva s progresívnym koeficientom vitality - opatrovateľská služba na území mikroregiónu - rozvinutá sieť sociálnych zariadení a služieb - dobrá dostupnosť zdravotníckych zariadení v mikroregióne - zlepšovanie právneho a inštitucionálneho rámca sociálnej inklúzie - zvyšovanie adresnosti, efektívnosti a dostupnosti opatrení sociálnej inklúzie - realizované reformy, vrátane inštitucionálnych a fiškálnych v oblasti sociálnej inklúzie, fiškálna decentralizácia, dôraz na princíp subsidiarity - dôraz na kvalitu a profesijné zabezpečenie sociálnych a zdravotníckych služieb - novo koncipovaný systém ochrany detí a mládeže na území mikroregiónu - fiškálna decentralizácia, kvalitné neštátne subjekty pôsobiace v niektorých	Sociálna služby a zdravotníctvo - nedostatočné využívanie viac zdrojového financovania na území mikroregiónu - slabá kooperácia aktérov (štát, samospráva, zamestnávateľia) v oblasti sociálnych služieb - nedostatočná ponuka sociálnych služieb pre rôzne cieľové skupiny - chýbajúca základná zdravotnícka starostlivosť - sťažená dochádzka do zdravotníckych zariadení do okolitých obcí a miest - nedostatok ambulantných lekárov na dedinách - nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj sociálnych služieb v Mikroregióne Bystrická dolina pre svojich obyvateľov - nedostatok priestorov na zriadenie domovov sociálnych služieb - nízka dostupnosť a úzka variabilita sociálnych služieb a výkonu iných opatrení

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

oblastiach sociálnej sféry

- zavádzanie podporných opatrení pre rodiny s deťmi

Bývanie a služby občanom

- existencia nájomného bývania v obciach mikroregiónu
- zvyšujúce sa povedomie zamestnávateľov pri vytváraní rodine priateľského prostredia
- kvalitný fungujúci systém predškolských zariadení, záujem MVO o vytváranie služieb starostlivosti, existencia celoslovenského systému „materských centier“
- vysoká solidarita a podpora v rámci rodín v súvislosti so starostlivosťou o deti

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby a nedostatok služieb dlhodobej starostlivosti

- nedostatok aktivít zameraných na podporu začleňovania niektorých znevýhodnených skupín do spoločnosti a znižovanie rizík sociálno-patologických javov
- zvyšujúci sa počet seniorov
- zlý zdravotný stav obyvateľstva
- zanedbaná prevencia a podpora zdravia, napr. absencia centier prevencie;
- nedostatočné vzdelávanie a výchova k zdravému životnému štýlu (vo všetkých vekových kategóriách obyvateľov, vrátane výchovy k zdraviu na školách);
- absencia pozície školských a komunitných sestier (v minulosti geriatrické sestry);

Bývanie a služby občanom

- nedostatočné riešenie otázky dostupného nájomného bývania
- nedostatočná bytová zástavba pre rodiny s malými deťmi
- chýbajúce pozemky na výstavbu sociálnych bytov a domov
- nedostatok investičného kapitálu z vlastných zdrojov miestnych samospráv
- absencia stravovacích a ubytovacích kapacít v mikroregióne
- zlá dostupnosť infraštruktúry pre voľnočasové aktivity v komunite;
- absencia facilitácie vzájomnej pomoci / podpory v komunite;
- nezáujem aktérov poskytovať služby pre komunitu;
- nedostatok služieb na zosúladenie pracovného a rodinného života;
- nízka úroveň komunitnej spolupráce, polarizácia spoločnosti;
- nedostatočný monitoring ohrozených skupín obyvateľstva;
- zvýšenie nárastu trestnej činnosti mladistvých pod vplyvom návykových látok a negatívneho vplyvu sociálnych sietí;
- chýbajúce preventívne programy na školách;

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Príležitosti Mikroregiónu Bystrická Dolina	Ohrozenia Mikroregiónu Bystrická Dolina
Sociálna služby a zdravotníctvo - rozšírenie zariadení sociálnych služieb - fungujúca legislatíva podporujúca činnosť inštitúcií v poskytovaní sociálnych a zdravotníckych služieb - fungujúce grantové schémy pre realizáciu projektov v sociálnej a zdravotníckej oblasti - aktívne fungujúce partnerstvá inštitúcií a organizácií pri riešení problematiky v oblasti sociálnych služieb - vybudovanie odborných špecializovaných pracovísk - dlhodobá spokojnosť obyvateľov mikroregiónu so zdravotníckymi službami - rozšírenie opatrovateľskej služby - zlepšenie štandardu zdravotníckych zariadení v dostupných zariadeniach - zabezpečenie dostatočných kapacít odborných a všeobecných lekárov vrátane pediatrov; Bývanie a služby občanom - znižovanie nezamestnanosti a zvyšovanie zamestnanosti v mikroregióne - multifunkčné využívanie priestorov - lepšie podmienky na zladzovanie pracovných a rodinných povinností - začleňovanie do širšieho priestoru a vyrovnávanie európskych štandardov - presadzovanie individuálnej bytovej výstavby na území mikroregiónu - vybudovanie dostatočného počtu sociálnych, resp. nájomných bytov, najmä pre mladé začínajúce rodiny; - možnosti verejno-súkromných partnerstiev pri výstavbe a prevádzke nájomného bývania; - využitie Štátneho fondu rozvoja bývania a vznikajúcich finančných nástrojov podporujúcich výstavbu a prevádzku nájomných bytov; - záujem samosprávy a developerov o tému; - podpora komunitných programov; - možnosti podpory preventívnych programov	Sociálna služby a zdravotníctvo - rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii - koncepcne sa meniaci legislatíva v oblasti fungovania zariadení poskytujúcich sociálne služby - koncepcne sa meniaci legislatíva v oblasti fungovania zariadení poskytujúcich zdravotnícke služby - nedostatok grantových financií na realizáciu investičných zámerov - nesúlady s EU normami pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb - znižovanie výdavkov zo štátu podporujúcich zdravotnícku a sociálnu oblasť - hľadanie služieb zdravotníckej starostlivosti mimo územia mikroregiónu - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva mikroregiónu - zhoršovanie zdravotného stavu obyvateľov stredného veku - pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť - prehľbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby - zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí - zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby a iné opatrenia - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže Bývanie a služby občanom - absencia národnej stratégie a regionálnych stratégií podpory nájomného bývania; - pretrvávajúci dôraz na osobné vlastníctvo bývania na úkor nájomného bývania; - nedostupnosť vhodných pozemkov potrebných na výstavbu nových bytov /vhodných budov využiteľných pre potreby nájomného bývania; - nezáujem občanov o zapájanie sa do života komunity; - nedostatočné zdroje potrebné na financovanie komunitných služieb - odmietanie služieb „susedmi“ pre ohrozené skupiny; - nárast počtu obyvateľov pod hranicou chudoby; - nezáujem obyvateľov nahlasovať trestnú a inú protispoločenskú činnosť (obavy o svoj život)

5. Identita a sebestačnosť, cestovný ruch, kultúra a šport

Silné stránky Mikroregiónu Bystrická dolina	Slabé stránky Mikroregiónu Bystrická dolina
Identita a sebestačnosť - dobrá spolupráca s organizáciami pôsobiacimi na území mikroregiónu - obyvatelia mikroregiónu hrdo sa hlásia k svojej minulosti, zvykom a tradíciám - pôsobenie dobrovoľných organizácií v Mikroregióne Bystrická dolina - tradične bohatý a pestrý spolkový a klubový život - dobre rozvinutá cezhraničná spolupráca s Poľskom a Českou republikou; - existencia poľovníckych revírov na území Mikroregiónu Bystrická dolina - zachovanie tradičných remesiel - poľnohospodárska výroba Cestovný ruch - prírodné a klimatické podmienky podporujúce rozvoj cestovného ruchu - možnosť celoročnej tvorby a ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu a turizme - turistické a cykloturistické trasy v mikroregiónu a jeho širšom okolí - služba cyklobus - bohaté kultúrne dedičstvo, prírodné krásy mikroregiónu a jeho okolia - Bystrická cyklomagistrála, turistické chodníky - veľký počet povrchových prírodných útvarov na území mikroregiónu - strategická východisková poloha na poznávacie výlety do mikroregiónu - existencia ubytovacích zariadení, stravovacích zariadení - zapojenie sa obcí a podnikateľov do oblastných organizácií cestovného ruchu Kultúra - skúsenosti s uskutočňovaním kultúrnych a športových podujatí - história mikroregiónu a jeho okolia, kultúrno-historický potenciál mikroregiónu - rodáci a osobnosti pôsobiace na území mikroregiónu - pevné, udržiavané a rozvíjané spoločenské, spolkové, kultúrne a ľudové tradície - záujem a ochota obyvateľov mikroregiónu na udržiavaní a rozvíjaní aktivít	Identita a sebestačnosť - absencia podpory tradičných remeselníkov - slabá propagácia tradičných umení a remesiel v rámci mikroregiónu - nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť komunit a zariadení pre ich rozvoj - nízka miera využívania poľnohospodárskej pôdy; Cestovný ruch - málo rozvinutý cestovný ruch v rámci mikroregiónu najmä v oblasti služieb - nedostatočná kvalifikácia - vzdelanie v oblasti cestovného ruchu majiteľov súčasných zariadení poskytujúcich služby základné ako i doplnkové v cestovnom ruchu - nedostatočné prepojenie a následná spolupráca firiem poskytujúcich služby v cestovnom ruchu na území mikroregiónu - nejednotnosť pri zapájaní sa od oblastných organizácií cestového ruchu Malá Fatra a Kysuce - nevyužívanie značky Beskydy pre propagáciu mikroregiónu - slabá informovanosť o možnostiach podpory pre cestovný ruch - absencia marketingového plánu pre oblasť cestovného ruchu - nízka miera previazanosti a koordinácie rozvoja cestovného ruchu a turizmu obcí a mesta mikroregiónu so susednými obcami a mestami - v prevažnej miere slabšia alebo priemerná úroveň kvality služieb (stravovanie, maloobchodné činnosti) - absentujúce podnikateľské aktivity v terciárnej oblasti (najmä v oblasti cestovného ruchu a nadväzných doplnkových aktivít, napr. agroturistiky) - nedostatočná propagácia goodwillu a cestovného ruchu mikroregiónu - slabá kooperácia s cestovnými kancelármi - nedostatočný a málo prehľadný systém propagačných a informačných prostriedkov na území Mikroregiónu Bystrická dolina - nedostatočná propagácia a informovanosť o mikroregióne navonok - nedostatok turisticky atraktívnych miest pre návštevníkov mikroregiónu - neochota ľudí investovať a začať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

- záujem o aktivity a podujatia obyvateľmi zo širšieho regiónu, zo Slovenska i zo zahraničia

- dostatok obecných knižníc

- Kysucké múzeum, Skanzen vo Vychylovke, sakrálna architektúra

- prítomnosť kultúrnych pamiatok na území mikroregiónu

- rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru

Šport

- existujúce športoviská pre mládež, telocvične v areáloch základných škôl

- športové areály s futbalovými ihriskami s atletickou dráhou a tribúnou, futbalovým ihriskom pre tréning, hádzanárskym ihriskom (v zime klziskom), šatňami, reštauráciou a ubytovaním

- nová hokejová a multifunkčná aréna na území mikroregiónu

- tradícia športových podujatí

Kultúra

- nerozvinutá kultúrna turistika v rámci mikroregiónu

- absencia združení, záujmových krúžkov v oblasti kultúry

- zlý technický stav kultúrnych domov – napr. potrebná výmena strešnej krytiny, zateplenie budov v rámci Mikroregiónu Bystrická dolina

- potrebná rekonštrukcia sociálnych zariadení v priestoroch kultúrnych domov

- slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít mikroregiónu

- nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia

- chátrajúci stav kultúrnych pamiatok

Šport

- nedostatok športovísk potenciálne využiteľných návštevníkmi mikroregiónu

- nedostatočná infraštruktúra pre návštevníkov na aktívne a atraktívne trávenie voľného času v Mikroregióne Bystrická dolina

- chýbajúce areály, ktoré by dokázali priťahnúť mládež k športovaniu - hokejbalové ihrisko, fitnesscentrum, väčšia posilňovňa, prípadne menšia krytá plaváreň spojená so saunou a rehabilitáciou

- nedostatok športových ihrísk v okolí škôl (základných, materských ...)

- nedostatok športovo-rekreačných zón a workoutov v rámci Mikroregiónu Bystrická dolina

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Príležitosti Mikroregiónu Bystrická Dolina	Ohrozenia Mikroregiónu Bystrická Dolina
Identita a sebestačnosť - výstavba remeselných dvorov, rozvoj sponzorovania kultúry, obnova zanikajúcich tradícií -vydanie multimediálnych propagačných materiálov o mikroregióne a jeho kultúrnom dedičstve a tradíciách - podpora identity lokálnych výrobcov a miestnych značiek; - vytvorenie stratégie marketingovej podpory malých miestnych výrobcov a remesiel, ich propagácia a priestor na ich integráciu (pravidelné miestne trhy); -zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami a mestami na regionálnej úrovni - podpora poľnohospodárskej malovýroby Cestovný ruch - možnosť rozvíjať agroturistiku v rámci Mikroregiónu Bystrická dolina -možnosť rozvoja oddychovej turistiky v mikroregióne a jeho okolí -možnosti rozvoja cykloturistických, jazdeckých a náučných chodníkov - vytypovanie lokalít na rozvoj rekreačných aktivít v rámci mikroregiónu -výstavba rekreačných zariadení , výstavba rekreačného príslušenstva -spracovať multimediálne propagačné materiály Mikroregiónu Bystrická dolina v rôznych jazykových mutáciách -zefektívnenie spolupráce mikroregiónu s okolitými obcami a mestami a prihraničím -možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ -rozvíjať rodinnú rekreáciu, -vypracovať projekt obnovy nevyužívaných objektov pre cestovný ruch v rámci územia Mikroregiónu Bystrická dolina - výstavba turistických ubytovní a športových areálov (lyžiarske vleky ...) - rozvinutie zážitkového cestovného ruchu, zameranie na rodinnú turistiku a environmentálne šetrný cestovný ruch; - väčšia rozmanitosť v ponúkaných aktivitách cestovného ruchu a turizmu; - marketing významných osobností regiónu aj zo súčasnosti – šport, veda, kultúra, remeslá;	Identita a sebestačnosť - znižovanie atraktívnosti života v mikroregióne pre jeho obyvateľov - nevyváženosť a ohrozenie systémového komplexného prístupu k dlhodobému hospodárskemu rozvoju mikroregiónu - vplyv nežiaducich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...) Cestovný ruch - zaostávanie mikroregiónu v rozvoji cestovného ruchu sa nakoniec odrazí v úrovni kvality života jeho obyvateľov - predstih „konkurenčných obcí a mesta“ v oblasti poznávacej turistiky, športovej a pobytovej turistiky - pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry -administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu v rámci Mikroregiónu Bystrická dolina - pokles záujmu o návštevnosť mikroregiónu a jeho okolia z radov súčasných a potenciálnych záujemcov Kultúra - nezáujem obyvateľov o rozvoj svojho kultúrneho povedomia - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC - posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre - nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice územia mikroregiónu -neuskutočnená rekonštrukcia kultúrnych domov v rámci územia mikroregiónu - menší nezáujem obyvateľov o rozvoj svojho kultúrneho povedomia

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Kultúra

- spájanie pravidelných tradičných kultúrnych aktivít s podnikateľskými aktivitami, resp. organizovanie kultúrnych aktivít na podnikateľské účely
- zlepšovať kultúrno-spoločenské vyžitie v Mikroregióne Bystrická dolina
- kvalitnejšie zhodnotenie histórie a kultúry Mikroregiónu Bystrická dolina
- rekonštrukcia kultúrnych domov v rámci mikroregiónu
- vybavenie sál v KD technikou - ozvučenie, osvetlenie, prenosné pódium napr. pre kultúrne akcie mimo kultúrnych domov
- spracovanie ročného programu kultúrnych podujatí v Mikroregióne Bystrická dolina, lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít mikroregiónu
- usporadúvanie výročných kultúrnych podujatí pri príležitosti prvej zmienky jednotlivých samosprávnych jednotiek Mikroregiónu Bystrická dolina
- výstavba izby folklóru a zvyklostí mikroregiónu

Šport

- rekonštrukcia a modernizácia stredísk športu
- propagácia športu ako voľnočasovej aktivity dospelých a detí
- zlepšenie zapojenosti detí do športových aktivít

Šport

- nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov - nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov
- nedostatok finančných prostriedkov samospráv na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov v rámci Mikroregiónu Bystrická dolina

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

STRATEGICKÁ ČASŤ

Spracovateľ: Regionálna rozvojová agentúra Kysuce, 2022

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Obsah

3	ROZVOJOVÁ STRATÉGIA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA.....	111
3.1	Strategická vízia Mikroregiónu Bystrická Dolina	111
3.2	Zhodnotenie zámerov a cieľov v strategických oblastiach Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí a mesta Mikroregiónu Bystrická dolina v rokoch 2015 – 2022	112
3.3	Vízie smerovania rozvoja Mikroregiónu Bystrická Dolina 2022+	114
3.4	Programová časť PHSR Mikroregiónu Bystrická dolina 2022+ Zoznam indikatívnych aktivít	126
3.5	Realizačná časť PHSR Mikroregiónu Bystrická dolina na roky 2022 +	153
3.6	Finančná časť PHSR Mikroregiónu Bystrická Dolina na roky 2022+	158

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

3 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA

Rozvojová stratégia nadväzuje na výsledky komplexných analýz uvedených v rámci ekonomických a sociálnych východísk, pričom sa snaží odstrániť alebo zmierniť identifikované disparity pomocou faktorov rozvoja. Hlavným cieľom určenia rozvojovej stratégie je vytvorenie programovej štruktúry pre programovacie obdobie 2022 – 2028 s výhľadom do roku 2035.

3.1 Strategická vízia Mikroregiónu Bystrická Dolina

Pre roky 2022 - 2028 s rešpektovaním vízie EÚ, Slovenskej republiky a v neposlednom rade aj Žilinského samosprávneho kraja na roky 2021+ spracovatelia navrhujú, že:

Mikroregión Bystrická dolina bude mikroregiónom, v ktorom budú obyvateľom vytvárané podmienky na pokojný a príjemný život. Mikroregión bude spoločenstvom ľudí, ktorí majú k tomuto územiu vzťah ako ku skutočnému vlastnému domovu, ktorí si navzájom rozumejú a vážia si jeden druhého.

Mikroregión bude územím bezpečným vo vzťahu k ochrane majetku a zdravia jej obyvateľov i návštevníkov. Bude združením obcí a mesta s atmosférou prirodzenej pohostinnosti a širokou ponukou dostupných a kvalitných služieb.

Mikroregión bude združením vzdelaných, aktívnych a občiansky angažovaných obyvateľov, bude kvalitou života i sociálne zdravým životným prostredím. Bude ponúkať dostatočné množstvo podnetov a podmienok na všestranný občiansky život, na činnosť spolkov, združení a organizácií v širokom spektre záujmových oblastí.

Mikroregión Bystrická dolina má dobrú geografickú a územnú polohu, leží v blízkosti sídiel regiónu a kraja a má napojenie na dopravné siete medzinárodného charakteru. Tieto potenciálne hodnoty bude v plnej miere využívať pre svoj hospodársky a sociálny rozvoj.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

3.2 Zhodnotenie zámerov a cieľov v strategických oblastiach Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí a mesta Mikroregiónu Bystrická dolina v rokoch 2015 – 2022

V roku 2015 jednotlivé zastupiteľstva členov Mikroregiónu Bystrická dolina schválili Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Mikroregiónu Bystrická dolina na roky 2015 – 2022. Prijatý dokument bol rozdelený na 4 strategické oblasti, a to SO 1 Dopravná a technická infraštruktúra, životné prostredie, SO 2 Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom, SO 3 Vzdelávanie, kultúra, šport, voľný čas, mládež, SO 4 Cestovný ruch a marketing, práca, podnikanie, moderná samospráva.

V oblasti SO 1 Dopravná a technická infraštruktúra, životné prostredie sa obce a mesto mikroregiónu zaviazali vytvoriť podmienky na ochranu prírodného a životného prostredia na svojom území. Zaviazali sa zabezpečiť koordináciu všetkých subjektov vstupujúcich do prírodného a životného prostredia obcí a mesta mikroregiónu tak, aby ho tieto svojou činnosťou a aktivitami ekologicky, technologicky a inak nezaťažovali. Taktiež sa vo svojich Programoch hospodárskeho a sociálneho rozvoja zaviazali, že budú podporovať a napomáhať vzniku a funkčnému pôsobeniu najnovších systémov a technológií v oblasti efektívneho využívania energií, úspor energií, ekologickej výroby a produkcií.

V oblasti SO 2 Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom, sa obce a mesto mikroregiónu zaviazali, že budú vytvárať priaznivé sociálne podmienky života pre všetky skupiny obyvateľstva. Taktiež mali zabezpečiť podmienky pre záujemcov o výstavbu nových rodinných a bytových domov. Pre sociálne odkázaných obyvateľov obce sa zaviazali zabezpečiť dôstojný život v primeranom sociálnom prostredí a na základe potrieb a záujmu obyvateľov sa obce a mesto zaviazali zabezpečiť kvalitné služby zdravotníckej starostlivosti v relevantných súvislostiach blízkosti zdravotníckych pracovísk a regionálnej nemocnice s poliklinikou a jej službami.

V oblasti SO 3 Vzdelávanie, kultúra, šport, voľný čas, mládež sa obce a mesto mikroregiónu zaviazali, že vytvoria vzdelávacím a výchovným zariadeniam pôsobiacim na svojich územiach všetky potrebné podmienky na plynulý, nerušený, personálne, materiálne a technicky vhodne zabezpečený vzdelávací a výchovný proces. Zaviazali sa aj, že aktívne napomôžu k vytvoreniu podmienok na možnosť vzdelávania všetkým sociálnym a vekovým

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

skupinám. V oblasti „Kultúry, športu a oddychu“ sa obce a mesto mikroregiónu zaviazali, že budú ďalej aktívni v ochrane, uchovávaní a rozvíjaní tradícií, zvykov a hodnôt kultúrno-historického charakteru. Pre svojich obyvateľov a návštevníkov sa snažili vytvárať vhodné podmienky na bohatý a pestrý duchovný a kultúrny rozvoj a poznanie.

V rámci potrieb a záujmov svojich obyvateľov sa zaviazali zabezpečiť podmienky na aktívne trávenie voľného času, športovanie a oddych na vybraných a k tomu určených miestach. Snažili sa vytvoriť také predpoklady a podmienky umožňujúce celoročné športové a relaxačné vyžitie sa obyvateľov a návštevníkov svojich obcí a mesta.

SO 4 Cestovný ruch a marketing, práca, podnikanie, moderná samospráva, sa zaviazali, že podporia rozvoj podnikateľských subjektov pôsobiacich na svojich územiach. Taktiež, že budú nápomocné ich hospodárskemu rastu a v záujme rozvoja zamestnanosti vytváraníu vhodných podmienok pre vznik a dlhodobé udržanie nových pracovných síl. Zaviazali sa tiež, že obce a mesto mikroregiónu budú podporovať rozvojové aktivity malých a stredných podnikateľov v jednotlivých priemyselných a pôdohospodárskych oblastiach, že budú nápomocní pri rozvoji súčasných a vzniku nových služieb a produktov.

V oblasti „Cestovného ruchu a propagácie“ sa obce a mesto mikroregiónu zaviazali, že sa budú plnohodnotne zaoberať aktívnym rozvojom cestovného ruchu na svojom území, nakoľko obce a mesto si definovali a stanovili cestovný ruch, služby a produkty s tým spojené ako nezastupiteľnú integrálnu súčasť hospodárskeho a sociálneho rozvoja svojich obcí a mesta. Taktiež sa obce a mesto mikroregiónu zaviazali, že budú vytvárať podmienky na vlastnú komplexnú a trvalú prezentáciu s využitím všetkých dostupných prostriedkov a foriem v intenciách kvalitnej marketingovej prezentácie a propagácie svojich obcí a mesta.

Obciam a mestu Mikroregiónu Bystrická Dolina sa darilo úspešne naplňovať svoje ciele z daného programovacieho obdobia. Tie ciele, ktoré sa im podarilo naplniť iba čiastočne, prípadne nepodarilo naplniť, budú súčasťou Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Mikroregiónu Bystrická dolina na roky 2022 - 2028.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

3.3 Vízie smerovania rozvoja Mikroregiónu Bystrická Dolina 2022+

„Rozvoj Mikroregiónu Bystrická dolina bude smerovať cez nasledujúce hlavné aktivity- oblasť dopravy – prepojenie na cyklotrasu Dunajov – Žilina a do Čadce, oblasť odpadov – vybudovanie spoločnej spaľovne odpadov a kompostáren, oblasť cestovného ruchu – turistické značené trasy, využitie osobitosti celého regiónu“. **Mgr. Milada Chlastáková, starostka obce Dunajov**

„Vyjadrujem presvedčenie, že v spolupráci s vedením obcí a miest sa obyvateľom tohto územia v ich snahe zlepšiť si životné podmienky aj vďaka získavaniu finančných prostriedkov z verejných i neverejných zdrojov bude len dariť. Dôležitou úlohou je využiť atraktívne prírodné prostredie a tým zvýšiť atraktivnosť regiónu. Participáciou obyvateľov pri tvorbe a údržbe verejných priestorov je potrebné sa zamerať na nevyužitý potenciál atraktívnych verejných priestorov a areálov. Pri napĺňaní cieľov je potrebná i komunikáciu podnikateľského sektora a samosprávy, aby sa mikroregión stal atraktívnym domovom pre všetkých“. **Mgr. Božena Poliačková, starostka obce Klubina**

„Mikroregión Bystrická dolina by mal aj v ďalších rokoch dbať o udržanie ekologického vhodného prostredia, zaujímavého pre rozvoj turistiky a s tým spojených služieb s rozvojom priemyselnej výroby v meste Krásno nad Kysucou. V našom meste sa chceme sústrediť i na budovanie služieb, ako i kultúrnych a športových aktivít, ktoré budú slúžiť pre celý mikroregión“.

Ing. Jozef Grapa, primátor mesta Krásno nad Kysucou

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

„Cieľom Mikroregiónu Bystrická dolina by malo byť plánovanie a následne realizovanie spoločných zámerov a opatrení, ktoré budú vytvárať adekvátne podmienky pre kvalitný a plnohodnotný život a to nielen pre terajšiu generáciu obyvateľov jednotlivých obcí a mesta, ale aj pre budúce generácie. A to samozrejme s cieľom zvyšovať kvalitu života s využitím všetkých zdrojov – prírodných, kultúrnych, historických a ľudských a zároveň pri tom zachovať tradície a dedičstvo našich predkov“.

Ing. Jozef Balačin, starosta obce Nová Bystrica

„Bystrická dolina má mimoriadny potenciál, a to jednak tým, že v Krásne n. Kysucou je priemyselné centrum s plánovanou diaľnicou a výbornou polohou na európskych cestných a železničných ťahoch, a jednak tým, že ostatné obce Bystrickej doliny majú výborné podmienky na vytváranie všestrannej občianskej vybavenosti, služieb a rozvoja cestovného ruchu. Inými slovami, Bystrická dolina je priestorom, kde kvalita života môže patriť medzi najvyššie na Slovensku“. **PhDr. JUDr. Ján Podmanický, PhD., starosta obce Stará Bystrica**

„Cieľom mikroregiónu je vytvoriť kvalitné podmienky vo všetkých oblastiach každodenného života jej občanov, ktorí sa budú cítiť bezpečne pri oddychu a práci vo svojich domovoch. Pre nás všetkých sa prioritou stáva ochrana a tvorba životného prostredia, ktoré vytvára podmienky k dobrému a zdravému životu. Miesto, v ktorom sa nachádza náš mikroregión ponúka veľa možností k rozvoju cestovného ruchu, preto je dôležité vytvárať podmienky pre jeho ďalší rozvoj. Nevyhnutnou prioritou sa stáva podpora podnikania v cestovnom ruchu, ktorá zároveň vytvorí nové možnosti pracovných príležitostí. Úspešným završením dostavby kanalizácie v celej doline je potrebné zamerať sa na čistotu prameňov, potokov a hlavne rieky Bystrice, v ktorej by sa mohol obnoviť život fauny a flóry“.

PaedDr. Juraj Hlavatý, starosta obce Zborov nad Bystricou, predseda Mikroregiónu Bystrickej doliny

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA
NA ROKY 2022+**

5 strategických oblastí Mikroregionu Bystrická dolina

1. Podnikanie, práca, moderná samospráva a vzdelávanie

2. Životné prostredie

3. Dopravná a technická infraštruktúra, IKT

4. Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom

5. Identita a sebestačnosť, cestovný ruch, kultúra a šport

Strategická oblasť 1 Podnikanie, práca, moderná samospráva a vzdelávanie

Špecifické ciele strategickej oblasti 1:

- 1.1 Podporiť hospodársky rozvoj, zavedenie inovácií a spolupracujúce prostredie v mikroregióne**
- 1.2 Zabezpečiť účinné a otvorené moderné samosprávy vytvárajúce priaznivé prostredie v mikroregióne**
- 1.3 Modernizovať vzdelávanie vrátane celoživotného vzdelávania**

Špecifický cieľ 1.1 Podporiť hospodársky rozvoj, zavedenie inovácií a spolupracujúce prostredie v mikroregióne

Opatrenia špecifického cieľa 1.1:

- 1.1.1** Vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb v mikroregióne
- 1.1.2** Systematická podpora začínajúcich podnikateľských subjektov na území mikroregiónu
- 1.1.3** Podpora rozvojových aktivít malých a stredných podnikateľov v jednotlivých podnikateľských oblastiach
- 1.1.4** Vytváranie vhodných podmienok pre vznik a dlhodobé udržanie nových pracovných síl v záujme rozvoja zamestnanosti

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Špecifický cieľ 1.2 Zabezpečiť účinné a otvorené moderné samosprávy vytvárajúce priaznivé prostredie v mikroregióne

Opatrenia špecifického cieľa 1.2:

1.2.1 Posilnenie a zefektívnenie jednotlivých samospráv na území mikroregiónu

1.2.2 Podpora e-governmentu vo verejnej správe

1.2.3 Podpora spolupráce medzi samosprávami v rámci aj mimo mikroregiónu

Špecifický cieľ 1.3 Modernizovať vzdelávanie vrátane celoživotného vzdelávania

Opatrenia špecifického cieľa 1.3:

1.3.1 Zlepšenie podmienok pre zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách na území mikroregiónu,

1.3.2 Zabezpečenie modernizácie vzdelávania na základných školách na území mikroregiónu

1.3.3 Zabezpečenie podmienok prístupného celoživotného vzdelávania

Strategická oblasť 2 Životné prostredie

Špecifické ciele strategickej oblasti 2:

2.1 Skvalitniť obehové hospodárstvo v Mikroregióne Bystrická dolina

2.2 Podporiť zlepšenie kvality ovzdušia a uplatňovať nízkouhlíkové hospodárstvo

2.3 Zlepšiť kvalitu životného prostredia a podporovať prispôsobovanie sa zmenám klímy

Špecifický cieľ 2.1 Skvalitniť obehové hospodárstvo v Mikroregióne Bystrická dolina

Opatrenia špecifického cieľa 2.1:

2.1.1 Zvýšiť % podiel vyseparovaných zložiek komunálneho odpadu (Skvalitnenie systému zberu, separácie a zneškodňovania / zhodnocovania odpadu)

2.1.2 Zaviesť opatrenia na opätovné použitie odpadov

2.1.3 Vysporiadanie sa s environmentálnymi záťažami

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Špecifický cieľ 2.2 Podporiť zlepšenie kvality ovzdušia a uplatňovať nízkouhlíkové hospodárstvo

Opatrenia špecifického cieľa 2.2:

2.2.1 Zintenzívnenie využívania obnoviteľných zdrojov energií v mikroregióne

2.2.2 Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, bytových domov, školských zariadení

2.2.3 Zavádzanie opatrení na zvyšovanie kvality ovzdušia s osobitným dôrazom na tuhé emisie

Špecifický cieľ 2.3 Zlepšiť kvalitu životného prostredia a podporovať prispôbovanie sa zmenám klímy

Opatrenia špecifického cieľa 2.3:

2.3.1 Realizácia opatrení na zvyšovanie ochrany prírody s dôrazom na územia NATURA 2000 a ostatné chránené územia

2.3.2 Rozšírenie verejnej zelene, kultivácia životného prostredia obývaných častí mikroregiónu, revitalizácia centier obcí a vybudovanie oddychových zón

2.3.3 Revitalizácia potokov a rybníkov, podpora budovania vodozádržných opatrení

2.3.4 Realizácia preventívnych opatrení na zníženie rizika povodní, požiarov a iných rizík

Strategická oblasť 3 Dopravná a technická infraštruktúra, IKT

Špecifické ciele strategickej oblasti 3:

- 3.1 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu dopravnej infraštruktúry mikroregiónu**
- 3.2 Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy**
- 3.3 Zlepšiť kvalitu a dostupnosť technickej infraštruktúry v mikroregióne**
- 3.4 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu komunikačnej infraštruktúry mikroregiónu**

Špecifický cieľ 3.1 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu dopravnej infraštruktúry mikroregiónu

Opatrenia špecifického cieľa 3.1:

- 3.1.1 Dobudovanie cestného prepojenia Mikroregiónu Bystrická dolina s jeho okolím**
- 3.1.2 Dobudovanie, rekonštrukcia, smerovanie a rozšírenie miestnych komunikácií a chodníkov v Mikroregióne Bystrická Dolina**
- 3.1.3 Modernizácia hlavných železničných tratí a uzlov, prípadne odstránenie kľúčových úzkych miest na ostatných tratiach**

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Špecifický cieľ 3.2 Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy

Opatrenia špecifického cieľa 3.2:

- 3.2.1** Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok, tvorba vyhradených jazdných pruhov a iných opatrení na preferenciu verejnej osobnej dopravy
- 3.2.2** Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu a zavádzanie prvkov na zvyšovanie bezpečnosti nemotorovej dopravy
- 3.2.3** Tvorba analytických, koncepcných a strategických dokumentov na zabezpečenie zvýšenia atraktivity verejnej osobnej a nemotorovej dopravy vrátane jej propagácie v Mikroregióne Bystrická Dolina

Špecifický cieľ 3.3 Zlepšiť kvalitu a dostupnosť technickej infraštruktúry v mikroregióne

Opatrenia špecifického cieľa 3.3:

- 3.3.1** Skvalitnenie zásobovania miestnych častí mikroregiónu pitnou vodou a systému odvádzania a čistenia odpadových vôd, dažďových vôd
- 3.3.2** Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia, miestneho rozhlasu a ostatnej drobnej infraštruktúry v mikroregióne
- 3.3.3** Pokrytie územia mikroregiónu kamerovým systémom

Špecifický cieľ 3.4 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu komunikačnej infraštruktúry mikroregiónu

Opatrenia špecifického cieľa 3.4:

- 3.4.1** Podpora dostupnosti celého územia Mikroregiónu Bystrická Dolina výkonným internetom
- 3.4.2** Pokrytie verejných budov a priestranstiev dostupným a voľným WIFI

Strategická oblasť 4 Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom

Špecifické ciele strategickej oblasti 4:

4.1 Zabezpečiť prispôsobenie sa služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti hlavným výzvam súčasnosti

4.2 Podporovať rozvoj bytovej výstavby v Mikroregióne Bystrická Dolina

Špecifický cieľ 4.1 Zabezpečiť prispôsobenie sa služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti hlavným výzvam súčasnosti

Opatrenia špecifického cieľa 4.1:

4.1.1 V reflexii na demografický vývoj v mikroregióne prispôsobenie kapacít a foriem sociálnej starostlivosti, rozvíjanie externej formy sociálnych služieb dôrazom na vylúčené skupiny obyvateľov

4.1.2 Podpora podmienok pre zabezpečenie dostupnej zdravotnej ambulantnej starostlivosti

4.1.3 Podpora komunitných služieb obyvateľom

2.2.2 Možnosti vzdelávania sa obyvateľov mikroregiónu ohrozených nezamestnanosťou a sociálnou exklúziou

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Špecifický cieľ 4.2 Podporovať rozvoj bytovej výstavby v Mikroregióne Bystrická Dolina

Opatrenia špecifického cieľa 4.2:

4.2.1 Výstavba nájomných bytových domov v Mikroregióne Bystrická Dolina

4.2.2 Aktualizácia strategických a územnoplánovacích dokumentov

Strategická oblasť 5 Identita a sebestačnosť, cestovný ruch, kultúra a šport

Špecifické ciele strategickej oblasti 5:

5.1 Podporovať identitu a sebestačnosť obyvateľov, rozvíjať spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni

5.2 Rozvíjať cestovný ruch v Mikroregióne Bystrická dolina

5.3 Racionálne a efektívne využívať prírodné a kultúrne dedičstvo

Špecifický cieľ 5.1 Podporovať identitu a sebestačnosť obyvateľov, rozvíjať spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni

Opatrenia špecifického cieľa 5.1:

5.1.1 Vytvoriť podmienky pre etablovanie tradičných ľudových zvykov a remeselných zručností do života obcí a mesta mikroregiónu

5.1.2 Podporovať a vytvárať podmienky pre malých a stredných poľnohospodárov a záhradkárov

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

5.1.3 Vytvárať siete a partnerstvá pre potreby projektovej spolupráce na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni

5.1.4 Rozvíjať cezhraničnú, interregionálnu a medzinárodnú spoluprácu regionálnych subjektov

5.1.5 Vytváranie podmienok pre rozvoj občianskeho, duchovného a športového života mikroregiónu (spolky, združenia, podujatia)

Špecifický cieľ 5.2 Rozvíjať cestovný ruch v Mikroregióne Bystrická dolina

Opatrenia špecifického cieľa 5.2:

5.2.1 Zachovanie a vytvorenie atraktivít pre podporu cestovného ruchu

5.2.2 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu na území mikroregiónu

5.2.3 Propagácia mikroregiónu vo vzťahu k cestovnému ruchu

Špecifický cieľ 5.3 Racionálne a efektívne využívať prírodné a kultúrne dedičstvo

Opatrenia špecifického cieľa 5.3:

5.3.1 Zveľaďovať hmotné a nehmotné kultúrne dedičstvo

5.3.2 Zachovávať kvalitu a rozmanitosť prírodného dedičstva

5.3.3 Podporiť renováciu kultúrnych pamiatok a iných historických objektov na danom území

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

3.4 Programová časť PHSR Mikroregiónu Bystrická dolina 2022+ Zoznam indikatívnych aktivít

Strategická oblasť 1 Podnikanie, práca, moderná samospráva a vzdelávanie

Špecifický cieľ 1.1 Podporiť hospodársky rozvoj, zavedenie inovácií a spolupracujúce prostredie v mikroregióne

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
1.1.1 Vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb v mikroregióne	Vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb v Mikroregióne Bystrická dolina	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Podpora výroby a podnikateľských subjektov, ktoré využívajú hlavne surovinové zdroje mikroregiónu, podpora spracovateľov miestnych surovín finančnými a nefinančnými opatreniami, podpora rozvoja živnostenského podnikania so zameraním na využívanie miestnej surovinovej základne	
	Dlhodobá podpora miestnych podnikateľských subjektov	
	Vytvorenie motivačného podnikateľského prostredia za účelom oživenia miestneho podnikania	
	Rozšírenie siete podnikateľských subjektov poskytujúcich služby na území mikroregiónu, napr. o lekáreň, opatrovateľskú službu, kominárske a cintorínske služby	
1.1.2 Systematická podpora začínajúcich podnikateľských subjektov na území mikroregiónu	Organizovanie aktivít, podujatí a vytváranie podmienok na stimuláciu podnikateľských aktivít a rozvoj podnikateľského potenciálu na území mikroregiónu	
	Budovanie vhodného podnikateľského prostredia v Mikroregióne Bystrická Dolina	
	Podpora podnikateľských subjektov, neziskových organizácií a inštitúcií pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ a SR	
	Výber vhodných priestorov pre novovznikajúce podnikateľské subjekty	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

1.1.3 Podpora rozvojových aktivít malých a stredných podnikateľov v jednotlivých podnikateľských oblastiach	Vytváranie podmienok a podpora rozvojových aktivít v jednotlivých podnikateľských oblastiach malého a stredného podnikania
	Vytvorenie ekonomických a technických podmienok pre výstavbu priemyselných zón na území mikroregiónu, príprava územia a realizácia infraštruktúry, výkup súkromných pozemkov pre uskutočnenie investičnej výstavby, výstavba inžinierskych sietí a iné.
	Rekonštrukcia a modernizácia existujúcich priemyselných zón s dôrazom na zavádzanie nových technológií, vyriešenie vlastníckych vzťahov, návrh alternatívnych a zelených riešení rozvoja existujúcich priemyselných zón
	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných podnikateľských subjektov, vytvorenie inštitucionálnych podmienok na podporu MSP so susednými obcami či mestami
	Podpora výstavby skladových a predajných priestorov, nákup nových technológií do miestnych výrobných prevádzok na území mikroregiónu
	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel na území mikroregiónu, nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, jednotlivých samospráv, podnikateľských subjektov a obyvateľov mikroregiónu
	Zakladanie MSP s majetkovou účasťou jednotlivých miestnych samospráv, analýza možností rozvoja podnikateľských aktivít v rámci obcí a mesta mikroregiónu, spracovanie podnikateľských zámerov obcí a mesta, príprava podmienok pre založenie MSP

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

1.1.4 Vytváranie vhodných podmienok pre vznik a dlhodobé udržanie nových pracovných síl v záujme rozvoja zamestnanosti	Podpora systematického poskytovania sociálnych a asistenčných služieb na území mikroregiónu zameraných na zvýšenie zamestnateľnosti jeho obyvateľov (komunitní pracovníci v oblasti sociálnych služieb)
	Podpora kariérneho poradenstva pre nezamestnanosťou najviac ohrozené cieľové skupiny a pre mladých ľudí pri prechode zo školy do praxe poskytovaného individuálnou proklientsky orientovanou formou
	Podpora zamestnanosti v mikroregióne s dôrazom na zapojenie znevýhodnených skupín, skupín ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením do aktívneho života cez možnosť využívania projektov štrukturálnych fondov EÚ a SR
	Zakladanie registrovaných sociálnych podnikov s majetkovou účasťou miestnych samospráv

Špecifický cieľ 1.2 Zabezpečiť účinné a otvorené moderné samosprávy vytvárajúce priaznivé prostredie v mikroregióne

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
1.2.1 Posilnenie a zefektívnenie jednotlivých samospráv na území mikroregiónu	Podpora profesionálneho správania sa zamestnancov samospráv prostredníctvom školení a vzdelávania	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Podpora rozvoja ľudských zdrojov a optimalizácie procesov jednotlivých samospráv na území Mikroregiónu Bystrická dolina	
	Zefektívnenie činností miestnych samospráv mikroregiónu	
	Rekonštrukcia a revitalizácia budov obecných úradov a mestského úradu na spoločenské a administratívno-správne centrá so servisným zázemím obcí a mesta mikroregiónu	
	Zriadenie priestorov pre činnosť a aktivity spolkov a združení, materiálno-technické vybavenie daných priestorov, rekonštrukcia a materiálno – technické vybavenie domov kultúry, spracovanie projektovej dokumentácie	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

	Vybudovanie viacúčelových sál a ich materiálovo-technické vybavenie, spracovanie technickej a projektovej dokumentácie
	Informatizačné a materiálno-technické vybavenie priestorov obecných a mestského úradu
	Zavedenie systémov hodnotenie kvality samospráv (model CAF)
1.2.2 Podpora e-governmentu vo verejnej správe	Elektronicky komunikujúca a efektívna samospráva v rámci Mikroregiónu Bystrická dolina
	Zvýšenie kvality, štandardu a dostupnosti e-government služieb, zlepšenie dostupnosti dát verejnej správy (mapy, štatistiky) pre občanov a podnikateľské subjekty
	Umožnenie zdieľania e-learningových služieb a iných online služieb používaných verejnou správou aj pre podnikateľské subjekty a občanov a vytvorenie online prostredia
	Rozšírenie možností pre elektronickú identifikáciu, autentifikáciu a autorizáciu a pre elektronické doručovanie zásielok podnikateľským subjektom
	Modernizácia miestnej infraštruktúry pamäťových a fondových inštitúcií mikroregiónu
	Zvyšovanie digitálnej gramotnosti občanov vrátane znevýhodnených skupín
	Spoločný systém elektronizácie per celý MBD
1.2.3 Podpora spolupráce medzi samosprávami v rámci aj mimo mikroregiónu	Zavádzanie spoločných úradovní pre samosprávy Mikroregiónu Bystrická dolina
	Systémová a vzdelávacia podpora medzi jednotlivými samosprávami MBD
	Výmena informácií a príkladov dobrej praxe medzi samosprávami mikroregiónu
	Organizácia spoločných školení, workšopov a iných podujatí pre samosprávu
	Spoločné zabezpečenie odpadového hospodárstva, spoločný zberný dvor

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Špecifický cieľ 1.3 Modernizovať vzdelávanie vrátane celoživotného vzdelávania

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
1.3.1 Zlepšenie podmienok pre zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách a na území mikroregiónu,	Zlepšenie podmienok pre zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách na území mikroregiónu	obce, mesto, mikroregión, VÚC, SEVAK a.s.
	Výstavba nových objektov materských škôl vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania (inovatívneho prístupu v oblasti vzdelávania), prípadne rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl a ich materiálno-technické vybavenie	
	Rekonštrukcia materských škôl v mikroregióne zameraná na zvýšenie energetických úspor - vybavenie budov materských škôl zariadeniami obnoviteľných zdrojov energie (výroba el. energie, tepla, teplej vody), spracovanie technickej a projektovej dokumentácie	
	Rekonštrukcia a modernizácia vnútorného vybavenia materských škôl na území mikroregiónu	
	Vybudovanie nových prípadne rekonštrukcia existujúcich detských ihrísk pri materských školách, spracovanie technickej dokumentácie	
	Podpora inovatívnych a alternatívnych metód vzdelávania a vyučovacích metód v MŠ	
	Podpora zavádzania neštátnych materských škôl	
1.3.2 Zabezpečenie modernizácie vzdelávania na základných školách na území mikroregiónu	Rekonštrukcia a modernizácia exteriérov a interiérov základných škôl na území mikroregiónu a prislúchajúcich školských zariadení na zvýšenie energetických úspor a na zvýšenie štandardu výučby na základných školách	
	Výstavba prípadne rekonštrukcia budov telocviční, ich materiálne a technické vybavenie, spracovanie projektovej dokumentácie	
	Výstavba a rekonštrukcia školských jedální, spracovanie technickej dokumentácie	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

1.3.3 Zabezpečenie podmienok prístupného celoživotného vzdelávania	Zabezpečenie vybavenosti základnej školy interaktívnymi triedami a laboratóriami budúcnosti zvyšujúcimi interaktívnosť a participáciu žiakov
	Zriadenie nových počítačových učební v budovách základných škôl, nákup výpočtovej techniky, vybavenie miestností prezentačnou technikou - PC s dataprojektorom, ...
	Vybudovanie športových ihrísk pre potreby základných škôl na území mikroregiónu, spracovanie technickej dokumentácie a výber vhodnej lokality
	Podpora projektového vzdelávania vedúceho k zvýšeniu praktických zručností žiakov, podpora mobility žiakov (mládeže) v rámci účasti na voľnočasových aktivitách a neformálnom vzdelávaní
	Podpora inovatívnych a alternatívnych metód vzdelávania a vyučovacích metód
	Zvýšené uplatnenie modelu inkluzívneho vzdelávania v školách
	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia materských škôl, ich materiálo- technické vybavenie
	Zvýšenie kapacít existujúcich materských škôl
	Rekonštrukcia a rozšírenie priestorov knižníc, ich modernizácia, obstaranie počítačového vybavenia a dostupnosť internetu v priestoroch knižníc
	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti výpočtovej techniky, v oblasti tradičných remesiel a v oblasti malého a stredného podnikania, finančné a personálne zabezpečenie
	Zavedenie prvkov duálneho školstva do systému odborného vzdelávania a prípravy
	Zvýšenie atraktivity odborného vzdelávania
	Zvýšenie matematických, prírodovedných, technických a jazykových a IKT zručností a finančnej gramotnosti vrátane podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia žiakov základných škôl a stredných
	Podpora podmienok pre aktivity a kurzy dodatočného a celoživotného vzdelávania
	Podpora podmienok pre zavedenie vzdelávania pre „tretí vek“

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Strategická oblasť 2 Životné prostredie

Špecifický cieľ 2.1 Skvalitniť obehové hospodárstvo v Mikroregióne Bystrická dolina

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
2.1.1 Zvýšiť % podiel vyseparovaných zložiek komunálneho odpadu (Skvalitnenie systému zberu, separácie a zneškodňovania a zhodnocovania odpadu)	Spracovanie štúdie o odpadovom hospodárstve obcí a mesta Mikroregiónu Bystrická dolina v súlade s platnou legislatívou Slovenskej republiky a Európskeho spoločenstva	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Zvýšenie povedomia obyvateľov mikroregiónu v oblasti triedeného zberu a zhodnocovania biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov, finančné a personálne zabezpečenie	
	Ekonomicky motivovať obyvateľstvo mikroregiónu a zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu	
	Zriadenie centrálného dvora separovaného zberu pre mikroregión	
	Zriadenie centrálného kompostoviska v rámci združenia obcí a mesta Mikroregiónu Bystrická dolina, prípadne zriadenie kompostovísk na území jednotlivých samospráv mikroregiónu, spracovanie projektovej dokumentácie a výber vhodnej lokality na výstavbu kompostoviska	
	Doplnenie vybavenia dvorov separovaného zberu technickým a ostatným zariadením	
	Realizácia projektu malých domových kontajnerov v mikroregióne, obstaranie veľkoobjemných kontajnerov v obciach a meste mikroregiónu	
	Zavedenie jednotného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému v odpadovom hospodárstve na území mikroregiónu	
	Zvýšenie povedomia obyvateľov o eliminácii vytvárania odpadov	
	Zriadenie centrálnych zberných zborov a centrálnych kompostovísk na území MBD	
2.1.2 Zaviesť opatrenia na opätovné použitie odpadov	Podpora komunitných aktivít pre opätovné použitie produktov (výmenné burzy, predaje z dvora)	
	Opatrenia na opätovné použitie a zhodnocovanie odpadov so zameraním na domáce a komunitné kompostovanie (nákup malých a väčších kompostérov, ...)	
	Výstavba zariadení na opätovné použitie odpadov, vrátane zariadení na recykláciu a opätovné použitie stavebných a iných odpadov	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

2.1.3 Vysporiadanie sa s environmentálnymi záťažami	Odhaľovanie, preverovanie a mapovanie environmentálnych záťaží a nelegálnych čiernych skládok v rámci územia Mikroregiónu Bystrická dolina	
	Sanácia environmentálnych záťaží a nelegálnych čiernych skládok v rámci územia Mikroregiónu Bystrická dolina	
	Predchádzanie vzniku čiernych skládok (edukáciou obyvateľov a podnikateľov, častou kontrolou prostredia)	

Špecifický cieľ 2.2 Podporiť zlepšenie kvality ovzdušia a uplatňovať nízkouhlíkové hospodárstvo

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
2.2.1 Zintenzívnenie využívania obnoviteľných zdrojov energií v mikroregióne	Podpora výstavby malých zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie pri zohľadnení miestnych podmienok v rámci mikroregiónu	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo samospráv, podnikateľských subjektov a občanov	
2.2.2 Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, bytových domov, školských zariadení	Vypracovanie energetických auditov verejných budov. Príprava návrhov a projektových dokumentácií pre komplexné riešenia energetiky verejných budov	
	Rekonštrukcia a modernizácia stavebných objektov, energetických zariadení, systémov merania a riadenia, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia a pod. vrátane spracovania projektovej dokumentácie a následného monitoringu energetickej efektívnosti	
	Inštalácia malých zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie - fotovoltické panely (výroba elektriny), veterné turbíny (výroba elektriny), slnečné kolektory (výroba tepla), kotly na biomasu (výroba tepla) a tepelné čerpadlá (výroba tepla)	
	Využívanie alternatívnej a kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie	
	Modernizácia rozvodov tepla z centrálného zásobovania teplom	
	Zvyšovanie využívania energetického poradenstva a iných energetických služieb	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

2.2.3 Zavádzanie opatrení na zvyšovanie kvality ovzdušia s osobitným dôrazom na tuhé emisie	Zavádzanie systémov energetického a environmentálneho manažérstva, edukačné aktivity na podporu znižovania spotreby energie	
	Modernizácia technologických postupov a technológií na stacionárnych zdrojoch znečistenia ovzdušia vrátane náhrady zastaraných spaľovacích zariadení nízkoemisnými a energeticky účinnejšími zariadeniami	
	Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry v obciach a meste mikroregiónu Bystrická Dolina a adaptácia urbanizovaného prostredia na zmenu klímy	

Špecifický cieľ 2.3 Zlepšiť kvalitu životného prostredia a podporovať prispôsobovanie sa zmenám klímy

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
2.3.1 Realizácia opatrení na zvyšovanie ochrany prírody s dôrazom na územia NATURA 2000 a ostatné chránené územia	Dobudovanie sústavy NATURA 2000 a zabezpečenie dostatočnej starostlivosti o chránené územia v rámci Mikroregiónu Bystrická dolina, ako aj ochrana a starostlivosť chránených druhov rastlín a živočíchov na danom území mikroregiónu	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Spracovanie koncepčného materiálu obsahujúceho súhrn a postup činností a aktivít, ktorých realizácia zabezpečí komplexnú ochranu prírodného a životného prostredia mikroregiónu	
	Uvedenie do praxe VZN k ochrane prírodného a životného prostredia schválené obecnými zastupiteľstvami jednotlivých samospráv Mikroregiónu Bystrická dolina	
	Zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti životného prostredia pre občanov, prezentácia a šírenie osvedy v oblasti ŽP	
	Budovanie, revitalizácia a obnova zelenej infraštruktúry mikroregiónu za účelom zachovania a obnovy biodiverzity a ekosystémov, ako aj eliminácia, prípadne likvidácia invázných rastlín a živočíšnych druhov na danom území	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

2.3.2 Rozšírenie verejnej zelene, kultivácia životného prostredia obývaných častí mikroregiónu, revitalizácia centier obcí a vybudovanie oddychových zón	Rekonštrukcia a revitalizácia centier samospráv mikroregiónu	
	Úprava plôch verejnej zelene na území mikroregiónu, výsadba okrasných stromov a krovín s doplnením o vodozádržné prvky (vodné záhrady, malé vodné plochy, zelené steny, zelené strechy a pod.)	
	Doplnenie upravených plôch verejnej zelene lavičkami a preliezkami pre deti, osadenie malých zberných nádob na separované komodity	
	Vybudovanie peších a oddychových zón v intraviláne mikroregiónu podľa jeho priestorových možností	
	Vypracovanie projektovej dokumentácie relevantnej pre oblasť revitalizácie jednotlivých centier jednotlivých mikroregiónu	
	Revitalizácia a údržba existujúcich verejných priestranstiev v rámci intravilánu obcí (regenerácia priestranstiev, zvýšenie podielu zelene, výsadba alejí, stromoradií, regenerácia a obnova zanedbaných trávnikových a kvetinových plôch, ošetrovanie a údržba drevín, krov, ...)	
	Využitie inovatívnych prvkov a materiálov v centrách obcí – solárne striešky, vodné pumpy, vodozádržné betóny a pod.	
	Tvorba a starostlivosť o nelesnú drevinovú vegetáciu v obciach mikroregiónu	
	Nákup materiálu a techniky pre zazeleňovanie a starostlivosť o zeleň	
	Systémové opatrenia na odstraňovanie zabránenie šíreniu invázných rastlín	
2.3.3 Revitalizácia potokov a rybníkov, podpora budovania vodozádržných opatrení	Vybudovanie oddychových zón v okolí riek a potokov a ich následná kultivácia	
	Obnova prirodzených vodozádržných funkcií tokov a inundačných území (obnoviť staré korytá), rekultivácia existujúcich koryt vodných tokov a ich pravidelný monitoring	
	Úprava, regulácia a revitalizácia potokov v katastrálnom území mikroregiónu	
	Vodozádržné opatrenia a prevencia pred povodňami – (Senkovský potok, Klubinský potok, Kráľovský potok ...)	
	Revitalizácia rybníkov na území Mikroregiónu Bystrická dolina, zarybňovanie potokov v súčinnosti s rybárskymi zväzmi, pravidelné zarybňovanie	
	Drobná infraštruktúra na brehoch riek (zberné koše, stojany na bicykle ...)	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov mikroregiónu	
2.3.4 Realizácia preventívnych opatrení na zníženie rizika povodní, požiarov a iných rizík	Zabezpečenie komplexnej ochrany územia mikroregiónu pred povodňami	
	Výstavba a rekonštrukcia vodných stavieb, ako ochranné hrádze, hate a protipovodňové línie, úpravy vodných tokov vrátane manipulačných zariadení, opatrenia spojené so zelenou infraštruktúrou a tiež opatrenia na spomalenie odtoku vody z povodia rieky Kysuce, Bystrice, Vychylovky, ich prítokov a bezmenných tokov a opatrenia podporujúce akumuláciu vody v lokalitách obce na to vhodných	
	Aktualizácia máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika a plánov, podpora prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov súvisiacich so zmenou klímy, ako aj hydrologických prieskumov zameraných na vymedzenie deficitných oblastí a zabezpečenie pitnej vody	
	Zabezpečenie pripravenosti zložiek krízového riadenia vrátane miestnych hasičských zborov na zvládanie mimoriadnych udalostí	
	Modernizácia technického a vozového parku dobrovoľných hasičských zborov, rekonštrukcia budov pre hasičské zbory	
	Výstavba tréningových a závodných plôch pre hasičské zbory	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Strategická oblasť 3 Dopravná a technická infraštruktúra, IKT

Špecifický cieľ 3.1 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu dopravnej infraštruktúry mikroregiónu

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
3.1.1 Dobudovanie cestného prepojenia Mikroregiónu Bystrická Dolina s jeho okolím	Projektová príprava pre dobudovanie a rekonštrukciu cestného prepojenia Mikroregiónu Bystrická dolina s jeho okolím v základnej línii transeurópskej dopravnej siete (D3)	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Dobudovanie a rekonštrukcia cestného prepojenia Mikroregiónu Bystrická dolina s jeho okolím v základnej línii transeurópskej dopravnej siete	
	Spracovanie projektových dokumentácií súvisiacich s napojením na kostrovú sieť dopravných komunikácií v mikroregióne.	
	Budovanie cestných obchvatov obcí a mesta, výstavba heliportov	
3.1.2 Dobudovanie, rekonštrukcia, smerovanie a rozšírenie miestnych komunikácií a chodníkov v Mikroregióne Bystrická dolina	Riešenie prechodov pre peších výstavbou lávok a mostov v Mikroregióne Bystrická dolina, spracovanie projektovej dokumentácie výstavby premostenia pre peších	
	Zlepšenie bezpečnosti na prechodoch pre chodcov: rekonštrukcia, údržba, zvýraznenie a nasvietenie prechodov pre chodcov	
	Spevnenie, klopenie a rozšírenie miestnych komunikácií mikroregiónu v súlade s jeho územnými plánmi rozvoja obcí a územným plánom rozvoja Žilinského samosprávneho kraja	
	Dobudovanie a rekonštrukcia miestnych komunikácií a mostov s kvalitnou povrchovou úpravou vrátane prvkov na zvýšenie ich priepustnosti a bezpečnosti všetkých účastníkov cestnej premávky a kvality životného prostredia	
	Rozšírenie parkovísk a výstavba nových parkovacích miest pri cintorínoch, základných školách, materských školách, autobusových zastávkach, pred bytovými domami, pri zdravotných strediskách, v skanzene a pod., spracovanie technickej dokumentácie	
	Vybudovanie nových komunikácií z priemyselných častí mikroregiónu za účelom odklonu ťažkej nákladnej dopravy mimo centrál obcí a mesta	
	Podpora a udržateľnosť správy a údržby miestnych komunikácií	
	Pasportizácia miestnych komunikácií obcí	
	Zavádzanie nových technológií pre parkovanie	
	Výstavba a rekonštrukcia autobusových zastávok	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

3.1.3 Modernizácia hlavných železničných tratí a uzlov, prípadne odstránenie kľúčových úzkych miest na ostatných tratiach	Modernizácia nadradenej železničnej infraštruktúry v línii siete transeurópskej dopravnej siete - Krásno nad Kysucou - štátna hranica SR/ČR	
	Príprava projektovej dokumentácie v rámci modernizácie nadradenej železničnej infraštruktúry v rámci transeurópskej dopravnej siete, budovaniu terminálu pre Bystrickú dolinu	
	Modernizácia železničných tratí, zvýšenie prepravnej rýchlosti za účelom zachovania a zvýšenia bezpečnosti tratí a kvality životného prostredia	

Špecifický cieľ 3.2 Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
3.2.1 Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok, tvorba vyhradených jazdných pruhov a iných opatrení na preferenciu verejnej osobnej dopravy	Modernizácia a výstavba nových zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy, spracovanie projektovej dokumentácie	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu v mikroregióne, rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obrátisk cestnej verejnej dopravy a iných opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy	
	Zabezpečenie moderných informačných systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému v mikroregióne	
3.2.2 Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu a zavádzanie prvkov na zvyšovanie bezpečnosti nemotorovej dopravy	Výstavba, obnova a rekonštrukcia už existujúcich cyklistických komunikácií, budovanie nových cyklistických komunikácií a cyklokoridorov na existujúcich miestnych komunikáciách	
	Zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky - odstraňovanie úzkych miest a dobudovanie príslušnej infraštruktúry (chodníky, značenie na komunikáciách) v pešej doprave, výstavba a prevádzka dopravného ihriska pre deti, zavedenie prvkov zvyšujúcich bezpečnosť účastníkov a pod.	
	Budovanie odstavných plôch pre bicykle, budovanie cyklostojanov, požičovne bicyklov, nabíjacie stanice pre elektrobicykle	
	Rozšírenie Bystrickej cyklomagistrály do Oščadnice s napojením na Poľsko	
	Rozšírenie cyklochodníka z Krásna nad Kysucou až na hranicu obce Ochodnica	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

	Rekonštrukcia a doplnenie mobiliáru na cyklotrasách mikroregiónu	
	Obnova cyklochodníkov a ich prepojenie s kultúrou a cyklotrás na celom území mikroregiónu	
	Vybudovanie osvetlenia na cyklomacestách, spracovanie projektovej dokumentácie	
	Vybudovanie prepojenia Mikroregiónu Bystrická Dolina s Oravou a Terchovskou dolinou	
	Zakúpenie malých pásových vozidiel alebo skútrov so stopérmi na úpravu lyžiarsko-bežeckých trás vytvorených na Bystrickej cyklomagistrále počas zimnej sezóny	
	Zvýšenie povedomia obyvateľov o alternatívnych spôsoboch dopravy do zamestnania	
	Zabezpečenie materiálovo technického vybavenia per letnú údržbu cyklotrás (traktor, zametač, kosačka, mulčovač a pod.)	
	Systém bike shering a požičovne bicyklov v teritóriu mikroregiónu a v susedných obciach	
3.2.3 Tvorba analytických, koncepčných a strategických dokumentov na zabezpečenie zvýšenia atraktivity verejnej osobnej a nemotorovej dopravy vrátane jej propagácie v Mikroregióne Bystrická dolina	Spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov relevantných pre oblasť dopravy (plán dopravnej obsluhy, ...), spracovanie analytických dokumentov preferujúcich ekologické formy dopravy,	
	Tvorba propagačných materiálov, máp, webových portálov, mobilných aplikácií na propagáciu cyklistickej dopravy a pod.	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Špecifický cieľ 3.3 Zlepšiť kvalitu a dostupnosť technickej infraštruktúry v mikroregióne

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
3.3.1 Skvalitnenie zásobovania miestnych častí mikroregiónu pitnou vodou a systému odvádzania a čistenia odpadových vôd, dažďových vôd	Dobudovanie rozvodnej siete pre zásobovanie pitnou vodou v miestnych častiach celého mikroregiónu	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Analýza technického stavu vodovodnej siete, údržba a rekonštrukcia existujúcej vodovodnej siete pre minimalizovanie strát vo vodovodných sieťach, pravidelný monitoring vodovodnej siete, výstavba regulačných staníc pre miestne vodovody v mikroregióne	
	Ochrana vodných zdrojov, realizácia ochranných opatrení	
	Údržba vodného diela Nová Bystrica, využitie vodného diela na výrobu energie / turbíny	
	Zamedziť možnostiam znečisťovania povrchových vôd poľnohospodárstvom , pravidelný monitoring	
	Dobudovanie a zvýšenie kapacity verejnej kanalizácie a čistiarní odpadových vôd na území mikroregiónu	
	Skvalitňovanie systému hodnotenia a monitorovania vôd, vodných tokov ...	
	Vybudovanie individuálnych čističiek vlastníckmi rodinných domov, podnikateľskými subjektmi a prevádzkovateľmi zariadení v mikroregióne	
	Spracovanie projektovej dokumentácie relevantnej pre oblasť skvalitnenia zásobovania mikroregiónu pitnou vodou a systému odvádzania a čistenia odpadových vôd	
3.3.2 Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia, miestneho rozhlasu a ostatnej infraštruktúry v mikroregióne	Spracovanie projektovej dokumentácie výstavby a rekonštrukcie bezdrôtového rozhlasu so všetkými potrebnými náležitosťami (štúdia, ...) v mikroregióne	
	Komplexná výstavba a rekonštrukcia rozhlasu zavedením bezdrôtového systému do všetkých obývaných miestnych častí Mikroregiónu Bystrická dolina	
	Rekonštrukcia verejného osvetlenia v obciach a meste združených v Mikroregióne Bystrická dolina, spracovanie projektovej dokumentácie rekonštrukcie verejného osvetlenia	
	Zavedenie nízkonákladových svetelných bodov v rámci verejného osvetlenia, využitie OZE	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

	Rekonštrukcia oplotenia cintorínov, ochrana a údržba porastov v okolí cintorínov	
	Výstavba kolumbárií, výstavba a mat. technicko vybavenia cintorínov a domov smútku	
	Rekonštrukcia domov kultúry - interiéry, vybavenie budov kultúrnych domov malými zariadeniami obnoviteľných zdrojov energie, spracovanie technickej a projektovej dokumentácie	
	Vybavenie sál kultúrnych domov technikou - ozvučenie, osvetlenie, klimatizácia, a pod.	
	Nové komunikačné technológie (ekvivalent miestneho rozhlasu)	
3.3.3 Pokrytie územia mikroregiónu kamerovým systémom	Zavedenie a rekonštrukcia kamerového systému na monitorovanie územia mikroregiónu za účelom zníženia kriminality	
	Spracovanie projektovej dokumentácie inštalácie kamerového a bezpečnostného systému	
	Zriadenie pultov centrálnej ochrany na území mikroregiónu	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Špecifický cieľ 3.4 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu komunikačnej infraštruktúry mikroregiónu

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
3.4.1 Podpora dostupnosti celého územia Mikroregiónu Bystrická dolina výkonným internetom	Pokrytie územia mikroregiónu širokopásmovým internetom	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Vybudovanie optických sietí, digitalizácia Mikroregiónu Bystrická dolina	
3.4.2 Pokrytie verejných budov a priestranstiev dostupným a voľným WIFI	Vybudovanie nových bodov wifi sietí (občania, podnikateľské subjekty, základné školy, materské školy, školské kluby, centrá voľného času, knižnice, administratívne budovy samospráv, ...)	
	Rekonštrukcia a posilnenie verejných wifi sietí, zvýšenie ich rýchlostí a kapacít	

Strategická oblasť 4 Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom

Špecifický cieľ 4.1 Zabezpečiť prispôsobenie sa služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti hlavným výzvam súčasnosti

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
4.1.1 V reflexii na demografický vývoj v mikroregióne prispôsobenie kapacít a foriem sociálnej starostlivosti, rozvíjanie externej formy sociálnych služieb dôrazom na vylúčené skupiny obyvateľov	Výstavba denného stacionára alebo zariadenia pre seniorov, teda zariadení sociálnych služieb v zmysle neustále meniacich sa podmienok v oblasti demografického vývoja obyvateľov v Mikroregióne Bystrická Dolina	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Vybudovať alebo zriadiť zariadenie poskytujúce sociálne služby, výber vhodnej alternatívy zariadenia zariadenia, spracovanie projektovej dokumentácie	
	Rozvíjanie terénnych foriem opatrovateľskej služby a ošetrovateľskej starostlivosti v zmysle zabezpečenia potrieb klienta prioritne v jeho rodinnom prostredí	
	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení, zvýšenie kvality poskytovaných služieb, zvýšenie personálnych kapacít v prípade potreby	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

	Vypracovanie koncepčného strategického materiálu definujúceho a stanovujúceho celý komplex produktov a služieb sociálnej zdravotníckej starostlivosti v mikroregióne	
4.1.2 Podpora podmienok pre zabezpečenie dostupnej zdravotnej ambulantnej starostlivosti	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov, zabezpečiť v súčinnosti s okresným mestom a spádovou oblasťou mikroregiónu pre oblasť poskytovania zdravotníckych služieb ich maximálnu dostupnosť	
	Zvýšiť kvalitu poskytovaných zdravotníckych služieb, zvýšenie personálnych kapacít v prípade potreby	
	Zriadenie lekární a lekárenských služieb v Mikroregióne Bystrická dolina	
	Spoločná koncepcia sociálnej a zdravotníckej starostlivosti v mikroregióne	
	Zriadenie centrálného zdravotného strediska pre MBD v Krásne nad Kysucou	
	Rekonštrukcia a modernizácia budov zdravotných stredísk a ambulancií	
4.1.3 Podpora komunitných služieb obyvateľom	Vybudovanie, rekonštrukcia a prístavba denných komunitných centier pre dôchodcov v obciach mikroregiónu	
	Zriadenie klubu dôchodcov, príprava priestorového a materiálneho vybavenia	
	Zabezpečenie stravovania pre dôchodcov a sociálne odkázaných, zabezpečenie priestorov, obstaranie vnútorného vybavenia	
	Vybudovanie rehabilitačného strediska, výbeh vhodnej alternatívy zariadenia zariadenia, spracovanie projektovej dokumentácie	
	Zriadenie hospicu pre potreby mikroregiónu, štúdia opodstatnenosti	
	Vybudovanie nového zariadenia starostlivosti o deti do 3 rokov, spracovanie projektovej dokumentácie, technické a materiálne vybavenie	
	Zriadenie klubu mladých, príprava priestorového a materiálneho vybavenia	
	Podpora služieb pre marginalizované skupiny občanov a týrané ženy, analýza dopytu po uvedených službách, zabezpečenie personálnych kapacít, zabezpečenie priestorov	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

4.1.4 Možnosti vzdelávania sa obyvateľov mikroregiónu ohrozených nezamestnanosťou a sociálnou exklúziou	Vytvorenie podmienok na dopĺňujúce vzdelávanie sa obyvateľov mikroregiónu s nízkou vzdelanostnou úrovňou	
	Využívanie informatizačných systémov na sprostredkovanie vedomostí a poznatkov	
	Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov mikroregiónu s osobitými vzdelávacími potrebami,	
	Podpora celoživotného vzdelávania v systéme univerzít tretieho veku	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Špecifický cieľ 4.2 Podporovať rozvoj bytovej výstavby v Mikroregióne Bystrická dolina

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
4.2.1 Výstavba nájomných bytových domov v Mikroregióne Bystrická dolina	Výstavba nájomných bytových domov s bytovými jednotkami, výber vhodných lokalít a spracovanie technickej dokumentácie	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Podpora IBV a HBV na celom území mikroregiónu, budovanie a rekonštrukcia sietí na podporu IBV a HBV	
	Dobudovanie infraštruktúry a úprava okolia nájomných bytových domov podľa potrieb a záujmov individuálnych stavebníkov v Mikroregióne Bystrická dolina	
	Výstavba nájomných bytových domov s využitím malých zariadení obnoviteľných zdrojov energie - fotovoltické panely (výroba elektriny), veterné turbíny (výroba elektriny), slnečné kolektory (výroba tepla), kotly na biomasu (výroba tepla) a tepelné čerpadlá (výroba tepla)	
4.2.2 Aktualizácia strategických a územnoplánovacích dokumentov	Spracovanie územnoplánovacej dokumentácie pre novú IBV, doplnenie záväzných častí územných plánov o normatívy bližšie definujúce a určujúce podmienky bytovej výstavby vrátane umiestňovania inžinierskych sietí, spracovanie prehľadov významných krajínovotvorných prvkov v území ako podkladov pre limitovanie ďalšieho rozvoja s možnými negatívnymi dopadmi na kvalitu životného prostredia	
	Začlenenie jednotlivých parciel nožnej výstavby do územného plánu jednotlivých samospráv mikroregiónu za stavebné parcely, vypracovanie urbanistických štúdií pre dané lokality	
	Vypracovanie územného plánu, ktorý sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určuje jeho zásady, navrhuje vecnú a časovú koordináciu činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja	
	Majetkovo-právne vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom vo vybraných lokalitách a vybudovanie potrebnej infraštruktúry	
	Zámer spracovania územného plánu celého Mikroregiónu Bystrická dolina, spracovanie štúdie o komplexnej výstavbe v celej doline mikroregiónu	
	Spracovanie projektov pozemkových úprav a realizácia pozemkových úprav	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Strategická oblasť 5 Identita a sebestačnosť, cestovný ruch, kultúra a šport

Špecifický cieľ 5.1 Podporovať identitu a sebestačnosť obyvateľov, rozvíjať spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
5.1.1 Vytvoriť podmienky pre etablovanie tradičných ľudových zvykov a remeselných zručností do života obcí a mesta mikroregiónu	Podpora zavádzania remeselníckych dielní pre remeslá, ktoré sú charakteristické pre dané obce a mesto na území mikroregiónu	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Tvorba funkčných väzieb medzi inštitucionálnym zázemím podnikateľských subjektov pôsobiacich na území mikroregiónu a prezentátormi ľudových zvykov a remesiel	
	Vytváranie priestoru pre transfer tradičných ľudových postupov do moderného umenia a dizajnu mikroregiónu	
	Snaha o vytvorenie mobilných stánkov a výstavníckeho mobiliáru (zapožičiavanie medzi jednotlivými samosprávami mikroregiónu, napr. stany, stoly, stoličky a pod.) a vybudovanie prípadne rekonštrukcia objektov pre skladovanie tohto vybavenia	
	Vytváranie podmienok pre etablovanie tradičných ľudových zvykov a remeselníckych zručností do života obcí a mesta mikroregiónu	
	Udržiavanie existujúcich ľudových tradícií, podpora remeselníckej výroby, postupné oživovanie ďalších miestnych ľudových tradícií a zvykov (stavenie mája, zábavy ...)	
	Budovanie remeselníckych dvorov, výber a rekonštrukcia vhodných budov na alokáciu remeselných dvorov, zabezpečenie personálnych kapacít, materiálne zabezpečenie remeselných dvorov predmetmi s kultúrne-historickou hodnotou	
	Vytvorenie jedinečnej regionálnej značky kvality produktov z Mikroregiónu Bystrická dolina	
5.1.2 Podporovať a vytvárať podmienky pre malých a stredných poľnohospodárov a záhradkárov	Využívanie miestnych a regionálnych produktov pri verejnom stravovaní detí a zamestnancov samosprávy	
	Podporiť a propagovať drobný predaj poľnohospodárskych produktov formou predaja z dvora	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

	Rekonštrukcia infraštruktúry hospodárskych dvorov, budov a hál v areáli hospodárskych dvorov, nákup nových technológií, vypracovanie podnikateľských plánov a štúdie uskutočniteľnosti daného zámeru	
	Podpora spolkov záhradkárov, včelárov a pod., propagácia ich lokálnej produkcie (formou farmárskych trhov a pod.)	
5.1.3 Vytvárať siete a partnerstvá pre potreby projektovej spolupráce na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni	Podpora občianskych iniciatív, projektov multisektorovej spolupráce a efektívne fungovanie sietí v rámci Mikroregiónu Bystrická Dolina	
	Prehľbovanie spolupráce rôznych socioekonomických partnerov na území mikroregiónu za účelom jeho integrovaného rozvoja	
	V spolupráci so socioekonomickými partnermi pravidelné monitorovanie napĺňania PHSR Mikroregiónu Bystrická dolina, operačných programov a ostatných strategických dokumentov relevantných pre územie mikroregiónu a vyhodnocovanie ich dopadov na danom území mikroregiónu	
	Podpora a rozvoj MAS Mikroregiónu Bystrická dolina	
5.1.4 Rozvíjať cezhraničnú, interregionálnu a medzinárodnú spoluprácu regionálnych subjektov	Využitie nadviazaných cezhraničných partnerstiev na ďalší rozvoj bilaterálnej i multilaterálnej cezhraničnej spolupráce	
	Rozvíjanie cezhraničných partnerstiev miestnych akčných skupín	
	Zintenzívnenie účasti jednotlivých členov mikroregiónu na projektoch medzinárodnej a nadnárodnej spolupráce prispievajúcich k naplneniu stratégie PHSR Mikroregiónu Bystrická dolina	
5.1.5 Vytváranie podmienok pre rozvoj občianskeho, duchovného a športového života mikroregiónu (spolky, združenia, podujatia ...)	Priestorové podmienky pre činnosť spolkov a združení (najmä v rekonštruovaných kultúrnych domoch, pódiiach, amfiteátroch ...)	
	Udržiavanie tradície organizovania etablovaných športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít a podujatí v mikroregióne	
	Podporovať spoluprácu pri organizovaní športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít a vytvárať podmienky na ich rozvoj	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

	Ďalší rozvoj ľudských zdrojov v oblasti športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít ako nevyhnutný predpoklad ich skvalitňovania	
	Vytváranie podmienok pre zvyšovanie možností zmysluplného využívania voľného času vrátane organizačného zabezpečenia a udržiavania, rozširovania a modernizácie potrebnej infraštruktúry	
	Dobudovanie a modernizácia športových areálov v rámci mikroregiónu na viacúčelové športové a relaxačné centrá, materiálové a technické vybavenie objektov športových areálov, umelé osvetlenie	
	Dobudovanie novej siete malých ihrísk a rekonštrukcia už existujúcich ihrísk na území mikroregiónu, vybudovanie nových viacúčelových ihrísk, ich materiálovo-technické a servisné vybavenie, spracovanie technickej dokumentácie	
	Výstavba nových tribún na štadiónoch so zariadením aj pre iné druhy športu a na relax, rekonštrukcia oplotenia futbalových ihrísk	
	Zámer výstavby futbalového štadiónu štvrtej kategórie UEFA, vybudovanie umelého trávnik, spracovanie projektovej dokumentácie, jeho komplexné materiálovo-technické vybavenie	
	Vytváranie materiálnych a technických podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu na území mikroregiónu	
	Spolupráca s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry, zabezpečenie personálnych kapacít	
	Zámer podpory lyžiarskych výcvikov pre deti základných škôl v rámci mikroregiónu	
	Zámer vybudovania BIO kúpaliska v blízkosti Bystrickej cyklomagistrály	
	Revitalizácia atletického areálu na území mikroregiónu	
	Plán lokalít oddychu, turizmu a rekreácie na území mikroregiónu	
	Atletický areál so športovými ihriskami, modernizácia a rekonštrukcia športovej infraštruktúry	
	Budovanie lyžiarskych vlekov ich rekonštrukcia a modernizácia spolu s obslužnou infraštruktúrou	
	Prepojenie doliny lanovkou Oščadnica – Zborov, Klubina	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Špecifický cieľ 5.2 Rozvíjať cestovný ruch v Mikroregióne Bystrická dolina

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
5.2.1 Zachovanie a vytvorenie atraktivít pre podporu cestovného ruchu	Budovanie turistických a náučných trás pre žiakov, študentov, rodiny s deťmi, náročných klientov s využitím kultúrno-historického, folklórneho aj prírodného bohatstva	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Zachovanie a rozvoj ľudových tradícií (folklórny tanec, hudba a spev, ľudové remeslá, ľudový odev a doplnky, pôvodné bývanie a hospodárenie) a ich maximálne využitie v cestovnom ruchu a agroturistike, zabezpečenie priestorov, finančných a materiálnych prostriedkov	
	Tvorba komplexných produktov cestovného ruchu s využitím jedinečností a miestnych atraktivít mikroregiónu	
	Zavádzanie produktov a služieb cestovného ruchu prístupných všetkým cieľovým skupinám vrátane seniorov, zdravotne postihnutých, cudzincov a pod.	
	Podpora udržania a ďalšieho rozvoja inštitucionálneho zázemia koordinujúceho a podporujúceho rozvoj cestovného ruchu	
	Zabezpečenie a postupné rozširovanie mechanizmu financovania cestovného ruchu v mikroregióne prostredníctvom platnej legislatívy	
	Prehlbovanie spolupráce mikroregiónu s krajskou organizáciou cestovného ruchu, oblastnými organizáciami cestovného ruchu a ostatnými aktérmi cestovného ruchu za účelom ďalšieho rozvoja cestovného ruchu v Mikroregióne Bystrická Dolina	
	Udržiavať jedinečné črty mikroregiónu a využiť ich na tvorbu produktov cestovného ruchu	
	Doplnenie značenia a mobiliáru trás v zmysle zvyšovania ich atraktivity, zabezpečenie primeranej údržby a obnovy mobiliáru na vytvorených trasách a zabezpečenie dostatočných informačných zdrojov o atraktivitách územia vo svojom okolí	
	Vzájomné prepájanie trás mikroregiónu s trasami v susediacich obciach či mestách	
	Zámer lanovkového prepojenia Mikroregiónu Bystrická Dolina s Oščadnicou	
	Zámer zriadenia turisticko-kultúrno-informačných centier v rámci mikroregiónu	
	Z hľadiska atraktivity vybudovanie hvezdárne a planetária na území mikroregiónu	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

	Budovanie a obnova cyklotrás a trás pre bežecké lyžovanie a modernizácia služieb pre ich užívateľov	
	Plán peších turistických, cykloturistických a lyžiarsko-bežeckých tratí v katastri mikroregiónu s prepojením na okolité obce či mestá	
	Spracovanie koncepcie rozvoja cestovného ruchu mikroregiónu	
5.2.2 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu na území mikroregiónu	Podpora služieb, tvorby, ponuky produktov a vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb v rámci cestovného ruchu a turizmu	
	Prepojenie obcí a mesta Mikroregiónu Bystrická Dolina so subjektmi cestovného ruchu a agroturistiky.	
	Spracovanie koncepcie spolupráce mikroregiónu s okolitými turistickými lokalitami a domácimi i zahraničnými CK a podnikateľmi v oblasti CR	
	Dlhodobá podpora miestnych podnikateľských subjektov	
	Výber vhodných priestorov pre novovznikajúce podnikateľské subjekty	
	Využitie existujúcich prvkov ako kameňolom, staré technické pamiatky (skláreň, pivovar) pre účely cestovného ruchu	
	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ubytovacích zariadení a kempov	
5.2.3 Propagácia mikroregiónu vo vzťahu k cestovnému ruchu	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb v rámci Mikroregiónu Bystrická dolina	
	Spracovanie koncepcie „propagácie“ histórie mikroregiónu v multimediálnej forme	
	Spracovanie komplexného informačného bulletinu o historickom vývoji a tradíciách jednotlivých samospráv Mikroregiónu Bystrická dolina pre školy a subjekty cestovného ruchu	
	Využívanie nových foriem propagácie cestovného ruchu a kultúry na území mikroregiónu	
	Pravidelné vydávanie newsletteru mikroregiónu (zima/leto)	
	Doplnenie a rozšírenie máp a turistických informácií na cyklomagistrálach mikroregiónu	
	Systém plošných informačných a propagačných panelov a značiek orientujúcich návštevníkov v rámci katastrálneho územia mikroregiónu, informačné tabule v rôznych jazykoch	
	Zavedenie systému počítania návštevnosti zariadení MBD	
	Živé panorámy z vyhliadkových veží a a významných vyhliadkových miest mikroregiónu	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Špecifický cieľ 5.3 Racionálne a efektívne využívať prírodné a kultúrne dedičstvo

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
5.3.1 Zveľaďovať hmotné a nehmotné kultúrne dedičstvo	Identifikácia jedinečných znakov kultúrneho dedičstva mikroregiónu a ich využitie pre potreby návštevníkov	obce, mesto, mikroregión, VÚC
	Pokračovanie digitalizácie všetkých foriem hmotného aj nehmotného kultúrneho dedičstva za účelom jeho zachovania a zabezpečenia ľahšieho prístupu laickej aj odbornej verejnosti	
	Zvyšovanie reálnej dostupnosti k prvkom kultúrneho dedičstva na území mikroregiónu	
	Výstavba letných pódíí, amfiteátrov v jednotlivých častiach mikroregiónu	
	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí (hody, deň matiek, súťaže, výstavy, ...)	
	Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí na celý rok v mikroregióne, priebežne ho aktualizovať, rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos	
	Propagácia kultúry na internete prostredníctvom www stránok obcí a mesta mikroregiónu, obsahová analýza www stránok, priebežná aktualizácia www stránok, vytvorenie nových www stránok v prípade potreby	
	Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry pre kultúru (múzeá, galérie, knižnice a pod.)	
5.3.2 Zachovávať kvalitu a rozmanitosť prírodného dedičstva	Zachovanie krajinného rázu typického pre obce a mesto Mikroregiónu Stará Bystrica	
	Zachovanie a využívanie pôvodných drevín v lesníctve a typických plodín a starých odrôd typických pre Mikroregión Bystrická Dolina	
	Obnova, zveľaďovanie a propagácia prírodných pamiatok	
	Inovatívne spôsoby sprístupňovania umeleckých diel verejnosti	

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

5.3.3 Podporiť renováciu kultúrnych pamiatok a iných historických objektov na danom území	Rekonštrukcia a reštaurovanie kultúrnych pamiatok a historických objektov ako aj pamiatkových zón a zabezpečenie ich primeranej ochrany a udržiavania	
	Inovatívne formy prezentovania kultúrnych pamiatok na území mikroregiónu	
	Opätovné využívanie objektov na komerčné účely pri zachovaní ich vzhľadu a jedinečnosti	
	Rekonštrukcia tradičnej architektúry a zriadenie stálych expozícií z pôvodného štýlu obyvateľov jednotlivých častí mikroregiónu, výber vhodných objektov, vyriešenie vlastníckych vzťahov, rekonštrukcia a vybavenie expozícií	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

3.5 Realizačná časť PHSR Mikroregiónu Bystrická dolina na roky 2022 +

Realizačná časť PHSR MBD 2022+ určuje jednotlivé kroky, ktoré je potrebné pravidelne vykonávať, aby bol PHSR MBD 2022+ napĺňaný a aby sa mohli dosahovať ciele stanovené v strategickej časti. PHSR MBD 2022+ môže byť kvalitne napĺňaný iba za predpokladu pravidelného vyhodnocovania a sledovania plnenia opatrení a vývoja a ďalej za predpokladu napĺňania princípov: spolupráce, partnerstva, transparentnosti, otvorenosti, strategického riadenia, medzisektorovej spolupráce, komunikácie, participácie – atď.

Cieľom realizačnej časti je teda definovať:

1. základné parametre riadenia implementácie PHSR MBD 2022+ ako základného strategického dokumentu Mikroregiónu Bystrická dolina
1. vzťah PHRSR ŽSK 2021+ k tvorbe a realizácii IÚS a IÚI ako nástrojov integrovaného územného rozvoja s využitím fondov EÚ.

Na realizačnú časť PHSR je potrebné nahliadať ako na živý dokument reagujúci na meniace sa vonkajšie aj vnútorné podmienky determinujúce miestny rozvoj. Jeho realizácia musí byť starostlivo sledovaná a program podľa potreby dopĺňaný a upravovaný.

Realizácia PHSR MBD 2022+ bude prebiehať vo väzbe na akčný plán aktivít zostavený na podstave programových rozpočtov mesta a obcí Mikroregiónu Bystrická dolina.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

3.5.1 Merateľné ukazovatele dopadu podľa piatich strategických oblastí

Strategická oblasť 1	Ukazovateľ	Jednotka	Zdroj
Podnikanie, práca, moderná samospráva a vzdelávanie	Počet MSP na území mikroregiónu	počet	ŠÚ SR
	Počet samostatne zárobkovo činných osôb	počet	ŠÚ SR
	Zamestnanosť / Nezamestnanosť	%	ŠÚ SR
	Počet zavedených spoločných úradovní	Počet	Vlastné zdroje
	Počet škôl, ktoré uplatňujú inkluzívny model vzdelávania	počet	ITMS 2014+
	Počet žiakov v ZUŠ	Počet žiakov	CVTI / vlastné zdroje

Strategická oblasť 2	Ukazovateľ	Jednotka	Zdroj
Životné prostredie	Nárast podielu vyseparovaných a zložiek z komunálneho odpadu	%	Vlastné zdroje/ ITMS 2014+
	Nárast produkcie tepelnej a elektrickej energie vyrobenej obnoviteľnými zdrojmi energie u realizovaných projektov	kWh	ITMS 2014+
	Zníženie produkcie emisií PM 10, SO ₂ , NO _x u realizovaných projektov	t/rok	ITMS 2014+
	Modernizované zberné dvory	Počet	Vlastné zdroje
	Podiel územia zaradeného do sústavy NATURA 2000	%	Zdroj SAŽP

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Strategická oblasť 3	Ukazovateľ	Jednotka	Zdroj
Dopravná a technická infraštruktúra, IKT	Dopravná nehodovosť	Počet dopravných nehôd	OR PZ v Čadci - Okresný dopravný inšpektorát
	Denné intenzity dopravy	Počet prejazdov vozidiel zameraných na meranom úseku cesty	Slovenská správa ciest
	Počet prepravených osôb VD	Počet osôb	SAD Žilina, a.s.
	Novo vybudované cyklocesty	km	Vlastné zdroje
	% územia pokryté 5G sieťou	%	ŠÚ SR

Strategická oblasť 4	Ukazovateľ	Jednotka	Zdroj
Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom	Podiel osôb, ktorým je poskytovaná sociálna služba na komunitnej úrovni na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby	%	IROP / Vlastné zdroje
	Počet lekárov a iných zdravotníckych pracovníkov primárneho kontaktu	počet	Vlastné zdroje
	Obývané nájomné byty	počet	ŠÚ SR
	Podiel dokončených bytov v roku 2028 oproti roku 2022	%	ŠÚ SR
	Počet účastníkov, ktorí absolvovali aktivity na zlepšenie zručností a zvýšenie gramotnosti	počet	ITMS 2014+

Strategická oblasť 5	Ukazovateľ	Jednotka	Zdroj
Identita a sebestačnosť, cestovný ruch, kultúra a šport	Návštevnosť ubytovacích zariadení v mikroregióne	Počet ubytovaných	ŠÚ SR
	Priemerný počet prenocovaní v mikroregióne	Počet prenocovaní	ŠÚ SR
	Počet projektov podporujúcich tradičných remeselníkov a remeselnú výrobu	Počet projektov	ITMS/ Vlastné zdroje
	Výkony kultúrno-osvetových zariadení	Počet podujatí	Ministerstvo kultúry SR
	Výkony kultúrno-osvetových zariadení	Počet účastníkov	Ministerstvo kultúry SR

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

3.5.2 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR

Garantom dokumentu je Mikroregión Bystrická Dolina zastúpený svojimi orgánmi. Pri samotnej realizácii PHSR sú zainteresovaní aj ostatní aktéri regionálneho rozvoja v území, ktorí sa podieľajú na realizácii aktivít. Zoznam kľúčových aktivít je uvedený v akčných plánoch, ktoré sa budú aktualizovať v období platnosti PHSR.

Vrcholným článkom procesu implementácie PHSR MBD 2022+ sú nasledujúce orgány Mikroregiónu Bystrická dolina:

- Zastupiteľstvá mestá a obcí – členov Mikroregiónu Bystrická dolina
- Valná hromada Mikroregiónu Bystrická dolina

Do procesu implementácie sú zapojené aj ďalšie subjekty, ako napr. SEP z územia mikroregiónu.

Hlavnými úlohami Mikroregiónu Bystrická dolina a jeho jednotlivých členov v rámci inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR budú najmä:

1. riadiť implementáciu akčného plánu PHSR,
2. realizovať projekty a iné aktivity naplňajúce strategické a špecifické ciele PHSR, vychádzajúc prioritne z platného akčného plánu,
3. vyčleňovať z rozpočtov členov finančné prostriedky potrebné na realizáciu aktuálnych projektov a iných aktivít,
4. podporovať spoluprácu medzi hlavnými aktérmi rozvoja na území mikroregiónu a koordinovať ich aktivity,
5. pravidelne monitorovať a vyhodnocovať plnenie akčného plánu na základe stanovených merateľných ukazovateľov,
6. aktualizovať dokument podľa vzniknutej spoločenskej potreby,
7. komunikovať poslanie a stratégiu PHSR, postup naplňovania cieľov formou jednotlivých projektov a iných aktivít smerom k obyvateľom mikroregiónu, odbornej verejnosti a inštitúciám a médiám.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

3.5.3 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR

Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2022 - 2028 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Monitoring PHSR na roky 2022 - 2028, ako strednodobého plánovacieho nástroja hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta, bude realizovať Mikroregión Bystrická Dolina, pričom monitorovanie a hodnotenie bude realizované členmi na úrovni jednotlivých projektov. Monitorovanie na úrovni jednotlivých projektov bude realizované formou vyhodnocovania plnenia výstupových a výsledkových monitorovacích ukazovateľov, monitorovanie na úrovni programu bude realizované na úrovni dopadových ukazovateľov v členení podľa jednotlivých strategických cieľov.

Tabuľka 24: Plán monitorovania a hodnotenia PHSR Mikroregiónu Bystrická Dolina na roky 2022-2028

Aktivita	Termín
Monitorovanie realizácie PHSR - každoročne	Do 31.3. daného roka za obdobie k 31.12 predchádzajúceho roka - individuálne jednotliví členovia sami za seba
Hodnotenie uprostred obdobia realizácie PHSR	v roku 2025
Hodnotenie po ukončení PHSR	v roku 2029
Mimoriadna aktualizácia a hodnotenie PHSR	podľa potreby

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Výstupom procesu monitorovania bude monitorovacia správa predložená na rokovanie orgánov Mikroregiónu Bystrická dolina a následne komunikovaná prostredníctvom zvolených informačných prostriedkov odbornej aj širokej verejnosti. Pre proces monitorovania uprostred monitorovacieho obdobia a na konci monitorovacieho obdobia môže byť podľa aktuálnej potreby zriadený ad hoc monitorovací výbor zložený zo zástupcov mikroregiónu, odborníkov a inštitúcií pôsobiacich na jeho území a podieľajúcich sa na regionálnom rozvoji.

3.6 Finančná časť PHSR Mikroregiónu Bystrická Dolina na roky 2022+

Finančný plán realizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Mikroregiónu Bystrická dolina na roky 2022 - 2028 ako spoločného programu rozvoja obcí vychádza z disponibilných alokácií pre územie tohto územia v častiach, ktoré súvisia s napĺňaním stanovených cieľov PHSR a schopnosťou aktérov v tomto území úspešne využívať externé zdroje na účely rozvoja územia, tzv. absorpčná kapacita. Pri zohľadnení oboch podmienok determinujúcich možný odhad financií využiteľných pre napĺňanie cieľov PHSR je možné vychádzať z realistického variantu plánovaného čerpania štrukturálnych a investičných fondov EÚ, Plánu obnovy a odolnosti SR a ďalších nástrojov z centrálnych riadených programov a z národných programov pri zohľadnení špecifik Mikroregiónu Bystrická dolina.

3.6.1 Centrálné riadené európske programy

Okrem štrukturálnych fondov (ESIF), ktorých riadenie zdieľa EÚ a jednotlivé členské štáty, a prostredníctvom ktorých sa dnes financuje prevažná väčšina výdavkov EÚ, existuje druhý spôsob financovania z EÚ, a to prostredníctvom fondov, ktoré sú spravované centrálné a priamo Európskou komisiou alebo jej poverených inštitúcií – tzv. centrálné riadené programy. Ich finančná perspektíva bude v programovom období 2021–2027 významne narastať, avšak sú spojené s náročným procesom prípravy.

Hlavné centrálné riadené programy, ktoré sú dostupné miestnym lokálnym samosprávam patria:

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

PLÁN OBNOVY

Východiská Plánu obnovy obsahujú priority vlády SR a jeho jednotlivé komponenty ktoré sú navrhnuté tak, aby pomohli vyviesť slovenskú ekonomiku z krízy vyvolanej pandémiou COVID-19, akceleroval digitálnu a zelenú tranzíciu ekonomiky, prispieť k splneniu európskych reformných a investičných požiadaviek a aby zabezpečili základ pre dlhodobý ekonomický rozvoj SR.

Z plánu obnovy môže Slovensko čerpať takmer 6 miliárd eur.

Plán obnovy je postavený na nasledujúcich piatich oblastiach:

1. Zelená ekonomika (obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra; obnova budov; udržateľná doprava; dekarbonizácia priemyslu; adaptácia na zmenu klímy) – plánovaná alokácia 2,3 mld. EUR
2. Vzdelávanie (dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch; vzdelávanie pre 21. storočie; zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl) – plánovaná alokácia 0,9 mld. EUR
3. Veda, výskum, inovácia (efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja, inovácie a digitálnej ekonomiky; lákanie a udržanie talentov) – plánovaná alokácia 0,7 mld. EUR
4. Zdravie (moderná a dostupná zdravotnícka starostlivosť; humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie; dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť) – plánovaná alokácia 1,5 mld. EUR
5. Efektívna verejná správa a digitalizácia (zlepšenie podnikateľského prostredia; reforma justície; boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva; zdravé verejné financie; digitálne Slovensko (štát v mobile, kybernetická bezpečnosť, rýchly internet pre každého, digitálna ekonomika)) –plánovaná alokácia 1,1 mld. EUR

REACT: EU

REACT-EU (Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe) je iniciatíva, ktorá predstavuje ďalšiu fázu a rozšírenie reakcie na krízu a opatrení na nápravu dôsledkov tejto krízy realizovaných prostredníctvom Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus a Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus plus. Prispeje k zelenej, digitálnej a odolnej obnove hospodárstva. REACT-EU dopĺňa do existujúcich programov politiky súdržnosti nové dodatočné zdroje a neuskutočňuje sa na úkor žiadneho iného programu ani neodčerpáva zo zdrojov plánovaných

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

na budúce roky. Celkovo by Slovensko z európskeho protikrízového nástroja malo dostať až 780 miliónov eur

FONDY EHP A NÓRSKA

V minulom období boli podporené projekty zamerané na oblasť kultúry, občianskej spoločnosti, dobrej správy vecí verejných, základných práv a slobody, a ďalej na oblasť životného prostredia, energetiky, zmeny klímy a nízkouhlíkového hospodárstva. V nasledujúcom období do roku 2027 je možné opäťovne počítať s Nóorskymi fondmi.

EPC FINANCOVANIE

Hlavným predmetom energetických služieb so zaručeným výsledkom (Energy Performance Contracting - EPC) je návrh, projektovanie a realizácia investičných úsporných opatrení v existujúcej budove, areáli alebo inej prevádzkovej jednotke vrátane energetického manažmentu. Investičné náklady hradí dodávateľ, úsporné opatrenia sú niekoľko rokov splácané z dosiahnutých úspor. Táto metóda je predovšetkým vhodná pre štátne inštitúcie a organizácie, pre kraje, mestá, obce a ich príspevkové organizácie.

MODERNIZAČÝ FOND

Hlavným cieľom Modernizačného fondu je podporiť členské štáty modernizáciou a dekarbonizáciou ich energetických systémov. Modernizačný fond bude podporovať projekty, ktoré pomôžu splniť ciele pre znižovanie emisií skleníkových plynov, zvyšovanie energetickej účinnosti a rozvoja obnoviteľných zdrojov energie.

Ineterreg Europe, Interreg Central Europe, Interreg Danube

Podpora je zameraná na všetky tematické ciele kohéznej politiky od výskumu a inovácií, životného prostredia, klimatických zmien, sociálnej problematiky, dopravy a mobility až k previazaným oblastiam integrovaného rozvoja.

MEDZINÁRODNÝ VIŠEGRÁDSKY FOND

Medzinárodný Visegrádsky fond (The International Visegrad Fund) je medzinárodná donorská organizácia založená na podporu regionálnej spolupráce v rámci Visegrádskeho regiónu (V4) i medzi regiónom V4 a ďalšími krajinami, regiónom západného Balkánu a Východného partnerstva.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNu BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Medzi ostatné kľúčové centrálné riadené programy patria:

- **Horizont Európa/Horizon Europe** (veda, konkurencieschopnosť, inovácia),
- **Connecting Europe Facility - CEF** (Nástroj pre prepojenie Európy – transeurópska dopravná, energetická a digitálna infraštruktúra),
- **Erasmus+** (vzdelávanie/odborná príprava, mládež, šport),
- **Kreatívna Európa/Creative Europe** (delí sa na dve časti: Kultúra a Media; kultúrna a jazyková rozmanitosť, kultúrne dedičstvo a konkurencieschopnosť, audiovizuálna tvorba),
- **CERV/Citizenship, Equality, Rights and Values** - Práva a hodnoty, nahradil program Europe for Citizens/Európa pre občanov, podporuje európske práva, hodnoty, rovnosť a participáciu občanov),
- **LIFE** (životné prostredie, zmena klímy),
- **Program pre jednotný trh** (bezpečnosť potravín, ochrana spotrebiteľa, konkurencieschopnosť MSP, efektívny jednotný trh, európske štatistiky, účinné štandardy),
- **Program na podporu reforiem** (správa verejných rozpočtov, podnikateľské prostredie, vzdelávanie a odborná príprava/sociálna oblasť, životné prostredie/energetika),
- **InvestEU** (udržateľná infraštruktúra, výskum/inovácia/digitalizácia, malé a stredné podniky – MSP, sociálne podnikanie a zručnosti),
- **Digitálna Európa** (výkonná výpočtová technika, umelá inteligencia, kybernetická bezpečnosť a dôvera, pokročilé digitálne zručnosti, využitie digitálnych kapacít a interoperabilita),
- **European Solidary Corps** (solidarita a podpora tretím krajinám).

3.6.2 Národné operačné programy

Operácie financované z EFRR (cieľ a Investovanie pre rast a zamestnanosť), ESF+, KF a FST budú realizované prostredníctvom jedného Programu Slovensko na obdobie 2021–2027 (OP Slovensko). Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR) bude riadiacim orgánom pre Strategický plán SPP 2023–2027 a bude zodpovedné za jeho prípravu, ako aj za implementáciu ENRAF a zároveň riadiacim orgánom pre Operačný program Rybné hospodárstvo na roky 2021–2027 (*Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021–2027*).

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

PROGRAM SLOVENSKO

Celková alokácia Programu Slovensko na programové obdobie 2021-2027 činí **12,59 mld. EUR**, ktorá je v programe rozdelená v rámci piatich cieľov politík a ich jednotlivých priorít (viz nasledujúca tabuľka). Najväčšia alokácia presahujúca 2 mld. EUR je pridelená na prioritu Doprava (2,18 mld. EUR) a prioritu Životné prostredie (2,12 mld. EUR). Pre Fond spravodlivej transformácie, ktorý spadá po prioritu 6 bolo vyčlenených celkom 0,44 mld. EUR.

V rámci OP Slovensko je pre regionálny rozvoj pre implementáciu Integrovaných územných stratégií (IUS) krajov a Území mestského rozvoja vyčlenená časť finančných prostriedkov, ktoré budú implementovať samosprávne kraje a UMR. Pre Žilinský samosprávne kraj je vyčlenený podiel cca 100 000 000,- EUR, ktorý kraj prerozdolí do jednotlivých regiónov ŽSK.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓN BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Tabuľka 25 : Rozdelenie alokácie v rámci priorít Programu Slovensko

Priorita	Celkom EFRR/Kohézny Fond/ESF+	z toho			
		EFRR	Kohézny Fond	ESF+	FST
Cieľ politiky 1: Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa vďaka presadzovaniu inovatívnej a inteligentnej transformácie hospodárstva a regionálnej prepojenosti IKT					
1P1: Veda, výskum a inovácie	1 778 050 000 €	1 778 050 000 €	0 €	0 €	0 €
1P2: Digitálna pripojiteľnosť	112 100 000 €	112 100 000 €	0 €	0 €	0 €
Cieľ politiky 2: Prechod z ekologickejšieho, nízkouhlíkového hospodárstva na hospodárstvo s nulovou bilanciou uhlíka a odolnú Európu vďaka presadzovaniu čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, predchádzania rizikám a ich riadenia a udržateľnej mestskej mobility					
2P1: Energetická efektívnosť a dekarbonizácia	1 306 549 999 €	1 203 560 749 €	102 989 250 €	0 €	0 €
2P2: Životné prostredie	2 030 497 280 €	1 222 998 360 €	807 498 920 €	0 €	0 €
2P3: Udržateľná mestská mobilita	890 600 000 €	590 500 000 €	300 100 000 €	0 €	0 €
Cieľ politiky 3: Prepojenejšia Európa vďaka posilneniu mobility					
3P1: Doprava	1 999 903 170 €	789 315 000 €	1 210 588 170 €	0 €	0 €
Cieľ politiky 4: Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa implementujúca Európsky pilier sociálnych práv					
4P1: Adaptabilný a prístupný trh práce	527 471 548 €	4 206 450 €	0 €	523 265 098 €	0 €
4P2: Kvalitné inkluzívne vzdelávanie	623 293 550 €	269 893 550 €	0 €	353 400 000 €	0 €
4P3: Zručnosti pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu	241 606 000 €	50 000 000 €	0 €	191 606 000 €	0 €
4P4: Záruka pre mladých	283 969 292 €	0 €	0 €	283 969 292 €	0 €
4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby	1 169 957 946 €	556 750 000 €	0 €	613 207 946 €	0 €
4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít	269 000 000 €	99 000 000 €	0 €	170 000 000 €	0 €
4P7: Sociálne inovácie a experimenty	68 153 000 €	0 €	0 €	68 153 000 €	0 €
4P8: Potravinová a materiálna deprivácia	68 153 000 €	0 €	0 €	68 153 000 €	0 €
Cieľ politiky 5: Európa bližšie k občanom vďaka podpore udržateľného a integrovaného rozvoja všetkých typov území a miestnych iniciatív					
5P1: Moderné regióny	403 637 715 €	403 637 715 €	0 €	0 €	0 €
Priorita 6: Fond spravodlivej transformácie					
6P1: Fond spravodlivej transformácie	440 658 242 €	0 €	0 €	0 €	440 658 242 €
Priorita 7: Technická pomoc					
7P1-7P4 Technická pomoc	380 134 191 €	225 597 206 €	51 632 243 €	84 543 983 €	18 360 759 €
SPOLU	12 593 734 933 €	7 305 609 030 €	2 472 808 583 €	2 356 298 319 €	459 019 001 €

Zdroj: Program Slovensko verzia 1.0 (apríl 2022)

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNu BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

PROGRAM CEZHHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE INTERREG 2021–2027 POĽSKO – SLOVENSKO

Program sa sústreďuje na štyri najdôležitejšie témy pre spoluprácu:

- životné prostredie a prispôsobenie zmene klímy,
- kultúrne a prírodné dedičstvo, udržateľný cestovný ruch,
- cezhraničná mobilita,
- spolupráca medzi inštitúciami a obyvateľmi pohraničia.

Tabuľka 26 : Alokácie z programu Interreg Poľsko – Slovensko

Prioritná os (PO)	Názov PO	Celková alokácia z EFRR bez technickej pomoci
1.	K prírode ohľaduplné a bezpečné pohraničie	24 830 251,00 €
2.	Prepojené pohraničie	23 005 741,00 €
3.	Tvorivé a turisticky atraktívne pohraničie	62 649 562,00 €
4.	Spolupráca medzi inštitúciami a obyvateľmi pohraničia	10 342 917,00 €
Spolu		120 828 471,00 €

Zdroj: Program cezhraničnej spolupráce Interreg 2021–2027 Poľsko – Slovensko (december 2021)

PROGRAM CEZHHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE INTERREG 2021–2027 SLOVENSKO – ČESKO

Kľúčové problémy, na ktoré sa Program zameria, sú:

- **Životné prostredie**
 - manažment katastrof
 - prispôsobenie ekosystémov na klimatické zmeny
 - zachovanie a obnova biodiverzity
 - znižovanie znečistenia
- **Vzdelávanie**
 - výmena vedomostí, skúseností, odborných poznatkov a dobrej praxe medzi vzdelávacími inštitúciami na
 - všetkých stupňoch vzdelávania od predprimárneho až po vysoké školstvo
- **Kultúra a cestovný ruch**
 - zachovanie a obnova kultúrneho a prírodného dedičstva
 - produkty cestovného ruchu a ich propagácia
- **Inštitucionálna spolupráca**
 - spolupráca verejnej správy a spolupracujúcich subjektov na oboch stranách prihraničného územia
- **Miestne iniciatívy – Fond malých projektov**
 - vytváranie nových a upevňovanie existujúcich partnerstiev, sietí a cezhraničných štruktúr vrátane
 - činností zameraných na voľnočasové a záujmové aktivity

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

MIKROREGIÓN BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Tabuľka 27 : Alokácie v rámci prioritných os z programu Interreg SR-ČR

Prioritná os (PO)	Název PO	Celková alokácia z EFRR bez technickej pomoci
1.1	Životné prostredie	19 935 420,00 €
2.1	Vzdelávanie	7 176 751,00 €
2.2	Kultúra a cestovný ruch	43 060 507,00 €
3.1	Inštitucionálna spolupráca	4 784 501,00 €
3.2	Miestne iniciatívy	4 784 501,00 €
Spolu		79 741 680,00 €

Zdroj: Program cezhraničnej spolupráce Interreg Slovensko – Česko 2021–2027 (4. 4. 2022)

3.6.3 Finančný plán

Finančný plán čerpania finančných prostriedkov pre investičné a neinvestičné aktivity Mikroregiónu Bystrická dolina zohľadňuje zdroje, pri ktorých predpokladáme využiteľnosť pre mikroregión. Jedná sa o plán čerpania EŠIF v rámci OP Slovensko, plán čerpania programov Ineterreg SK-CZ a Interreg PL-SK. V neposlednom rade sa nesmú opomínať vlastné zdroje aktérov v území, vrátane rozpočtov Mesta Krásno nad Kysucou a obcí patriacich do Mikroregiónu Bystrická dolina, ktoré budú spolufinancovať všetky rozvojové aktivity aj z vlastných zdrojov. Ich uplatnenie bude monitorované v dielčích monitorovacích správach na základe dostupných údajov.

Tabuľka 28: Indikatívny časový plán čerpania EŠIF v rámci Programu Slovensko 2021–2027

EŠIF	2021	2022	2023	2024	2025	2026*	2027*	Spolu
EFRR	0 €	1 173 096 016 €	1 212 573 387 €	1 262 046 622 €	1 314 392 235 €	1 142 559 581 €	1 200 941 189 €	7 305 609 030 €
ESF+	0 €	378 313 907 €	391 056 708 €	407 018 334 €	423 924 377 €	368 545 130 €	387 439 863 €	2 356 298 319 €
FST	0 €	162 320 974 €	164 928 335 €	35 449 653 €	36 023 467 €	29 849 788 €	30 446 784 €	459 019 001 €
KF	0 €	397 043 175 €	410 410 121 €	427 157 169 €	444 888 995 €	386 752 586 €	406 556 537 €	2 472 808 583 €
ENRAF	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Spolu	0 €	2 110 774 072 €	2 178 968 551 €	2 131 671 778 €	2 219 229 074 €	1 927 707 085 €	2 025 384 373 €	12 593 734 933 €

*Rok 2026 a 2027 zahŕňa finančné rozpočtové prostriedky vrátane sumy flexibility.

Zdroj: Program Slovensko verzia 1.0 (december 2021)

Tabuľka 29 : Indikatívny časový plán čerpania EŠIF v rámci cieľa Európska územná spolupráca (cezhraničná spolupráca) - program Interreg PL-SK a program Interreg SR-ČR (vrátane Technickej pomoci)

Názov programu	EŠIF	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Interreg Poľsko – Slovensko	129 284 462 €	17 390 306 €	17 738 112 €	18 092 874 €	18 454 732 €	18 823 827 €	19 200 303 €	19 584 309 €
Interreg Slovensko – Česko	85 323 597 €	11 477 044 €	11 706 585 €	11 940 717 €	12 179 531 €	12 423 121 €	12 671 584 €	12 925 016 €
Spolu	214 608 059 €	28 867 350 €	29 444 697 €	30 033 591 €	30 634 263 €	31 246 948 €	31 871 887 €	32 509 325 €

Zdroj: PHSR ŽSK 2021+